

Nova Gorica kongresno mesto

Jubilejni 10. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, ki se je pričel v četrtek, 12. oktobra, s svečano otvoritvijo pred novogoriško skupščino občine, je dogodek, ki bo ostal v nepozabnem spominu. Tisoči mladih Novogoričanov, delavci in prebivalci okolice najmlajšega slovenskega mesta, so nadvse slovesno pozdravili 737 mladih delegatov iz vseh slovenskih občin, 145 gostov, delegacije republik in pokrajin, zvezne konference, delegacije obeh naših narodnostnih skupin v Italiji in Avstriji ter mlade komuniste iz Madžarske.

Nova Gorica že dolgo ni bila tako slavno okrašena kot prav ta dni. Že sicer velja to naše mesto za mesto mladih, v dneh pred kongresom, pa se je to še bolj poznalo. Mladi so krasili mestne ulice, delovne organizacije, šolska dvorišča. Postavljali so slavoloke, pisali kongresne parole, obešali zastave, lepili plakate, itd. Po delovnih organizacijah, Krajevnih skupnostih in šolah pa so organizirali slavnostne seje, vrstile so se kulturne prireditve, prirejali so športna tekmovanja razstave in mladinska srečanja. Na ta način so hoteli delegatom 10. kongresa pokazati, kako zelo so veseli in ponosni, da je mesto cvetja in mladosti gostitelj mladih delegatov — udeležencev jubilejnega kongresa. To jim je v celoti uspelo; mesto je spremenilo podobo, še najlepši okras v njem pa so bili v vsakem primeru nasmejani obrazi mladosti.

Na predkongresni večer so zagoreli po vrhovih, ki obdajajo Novo Gorico mogočni kresovi, ob njih so mladi pripravili bogate kulturne programe, mogočni kamniti napis „NAŠ TITO“, ki je postavljen na Sabotinu, je bil ta večer osvetljen z baklami, ki so jih tja ponesli mladi Iskraši. Veliko nalogo, eno največjih obvez, ki je bila zaupana novogoriški mladini zaradi njihove vsestranske aktivnosti in vere, da so to nalogo sposobni pripraviti in izvršiti, so tako opravili. Uresničila se jim je želja, da bi se mladi delegati v Novi Gorici počutili kar najboljše in odnesli s seboj kar najlepše vtise. To je najlepši poklon vsem organizatorjem, ki so se dolgo pripravljali na mladinski kongres, ki so živahni utrip mestnih ulic spremenili v „kongresno“ mesto.

Danes, v petek, bodo delegati delali v petih komisijah in sicer: v komisiji za družbeno-ekonomske odnose, v komisiji za politični sistem, organiziranost in razvoj, v komisiji za vzgojo in izobraževanje, v komisiji za interese dejavnosti in v komisiji za mednarodne odnose.

Mi vsi želimo, da bi delo na kongresu in sprejeti sklepi čim bolj odražali našo stvarnost in da bi kongres pomenil nadaljnje popolnejše angažiranje mladih v razvoju socialističnih samoupravnih odnosov, kot so jih pred nedavnim postavili kongresi zveze komunistov pod vodstvom tov. Tita.

Prepričani smo, da bodo stališča in sklepi kongresa še bolj ucvrstili zvezo socialistične mladine.

Marko Rakušček

ISKRAŠ Z VSEM SRCEM

Pogovor z Jožetom Hujsem

Jože Hujs je bil na zadnji seji delavskega sveta SOZD Iskra ponovno imenovan za predsednika poslovnega kolegijskega organa SOZD Iskra. Z novim štiriletnim mandatom mu je bilo tako ponovno izkazano zaupanje, ki ga je bil užival že v svoji prvi mandatni dobi. To priložnost smo izkoristili za razgovor z njim, pri tem pa nas je vodilo še dejstvo, da smo pravkar uspešno zaključili devetmesečno obdobje poslovanja v tem letu in še to, da se je naš sobesednik pred kratkim mudil v ZDA kot član naše pomembne uradne gospodarske delegacije, ki se je mudila na obisku onkraj Atlantika pod vodstvom predsednika Gospodarske zbornice Jugoslavije Ilije Vakića.

Pravkar ste za še eno mandatno dobo prevzeli odgovorno dolžnost predsednika kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra. Kaj Vam to pomeni in kakšen je Vaš pogled na prejšnj?

„Pravzaprav pomeni takšna funkcija samo dodatno dobo naporega dela. Mislim pa, da je primerno, da se na takšnih funkcijah ljudje izmenjujejo neke med prvimi in drugim mandatom; to pa pomeni, da opravljajo to funkcijo toliko časa, da začeta dela zaokrožijo.“

V Iskri smo konkretno, vsaj v moji mandatni dobi, izvedli del reorganizacije celotne firme, reorganizacije združenega dela, se pravi, tiste reorganizacije, za katero smo se dogovorili pred kakimi petimi ali šestimi leti. Takrat smo v Iskri začeli z razpravo o tem, da je treba drugače postaviti celotno združeno delo, ne le zaradi zunanjih sprememb, ki so nastale z ustavnimi amandmaji in ustavo, ampak predvsem zaradi tega, ker smo našo nadaljnjo organiziranost prerastli tako po doseženih kvalitetah kot tudi kar zadeva kvaliteto. S tem pa smo postali zreli, da prilagodimo našo notranjo organizacijo razvoju tehnike in tehnologije, ki je v tej stroki izredno hitra. Od trenutka, ko sem prevzel pred štirimi leti vlogo vršilca dolžnosti direktorja na tem področju, smo bili postavljeni pred alternativo, ali odložiti reorganizacijo za eno leto, ali pa jo takoj izvesti. Takrat smo se skupno odločili za takojšnjo izvedbo in danes vemo, da smo takrat ravnali prav, ker bi z odlaganjem izgubili preveč časa.

Pomembno je tudi to, da smo v preteklem obdobju štirih let v okviru družbene akcije zastavili tudi temeljni

Jože Hujs.

tejši plan za srednjeročno obdobje, sprejeli smo temelje planov in svojo orientacijo in to ne le za to srednjeročno obdobje, temveč smo za izvedbo tega srednjeročnega razvoja tudi zastavili temelje za naslednje srednjeročno obdobje. Lahko bi rekli, da so naši temeljni planov, predvsem naša analiza razvojnih možnosti, začrtali razvoj Iskre vsaj za desetletje naprej. Prav je, da danes ugotovimo, da smo velik del teh načrtov in idej že uresničili, nekaj pa smo jih dali v izvrševanje. Edino prav je, da to delo nadaljujemo in ga pripeljemo do načrtovane konca.

(Nadaljevanje na 2. strani)

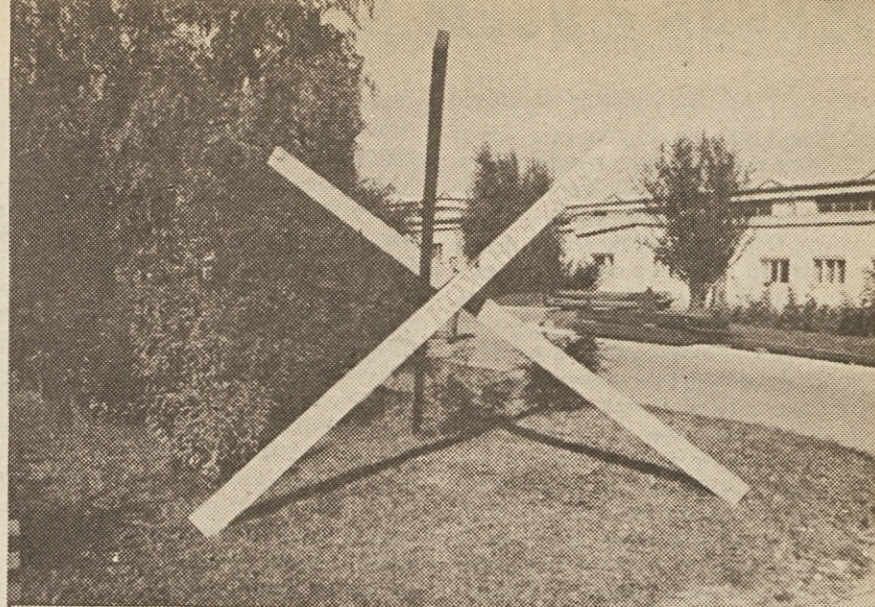
»V korak z velikani elektronike«

Generalni sekretar Mednarodne unije za telekomunikacije Mohamed Mili je med nedavnim jubilejnim sejmom „Sodobna elektronika '78“ na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani obiskal tudi Iskro stojnico. Po ogledu je izrekel priznanje našemu tehnološkemu in proizvodnemu razvoju ter visoko stopnjo našega napredka primerjal z napredkom drugih svetovno znanih velikanih elektronike.

Mednarodna unija za telekomunikacije s sedežem v Ženevi je ena od devetih specializiranih organizacij Združenih narodov. Ustanovljena je

Generalni sekretar Mednarodne unije za telekomunikacije si ogleduje našo stojnico na razstavi Sodobna elektronika.

V četrtek, 12. oktobra se je v Novi Gorici začel jubilejni 10. kongres ZSMS, ki danes končuje svoje plodno delo. Povsod po naši republiki so bila postavljena obeležja kongresa mladih, ki so na svojstven način simbolizirala shod slovenske mladine. Tako obeležje je bilo postavljeno tudi na dvoriščni zelenici novogoriške Avtoelektrike.

Pogovor z mladinskim delegatom Igorjem Omerzo

Kaj hočejo mladi? Kakšne so njihove želje, potrebe? Kaj čutijo? Kako se znajdejo v svetu, v katerem živijo? Imajo možnost uveljavljati svojo voljo? So ustvarjalni pri svojem delu? Jim je dana ta možnost? Se počutijo zapostavljene? Imajo morda čisto svoje potrebe? Jih zanima življenje okrog njih, vidijo nepravilnosti, imajo možnost prispevati svoj delež k njihovem reševanju?

Sama vprašanja, ki zadevajo mlade in vendar jih je še neprimerno več. Življenje ni igra. Tudi za mlade ne. Preveč problemov je, ki jih obdajajo. Toda rešitve so in mladi imajo v sebi dovolj volje in moči, da jih poiščejo.

Vprašanje „kako“ je vedno prisotno. Odgovor je verjetno za vsak problem drugačen. Največ med njimi je takih, ki jih mora vsak sam zase poiskati. Vendar pa je med njimi tudi precej problemov, ki jih je najbolje reševati s skupnimi močmi in prek svojih delegatov. Zato je tudi temu primerno zanimanje mladine za svoj kongres. Mladi ga z zanimanjem pričakujejo in tudi računajo na svoje delegate, da bodo z aktivnim sodelovanjem na razpravah, zastopali njihove želje in hotenja.

V avli PPC smo se pogovorili z delegatom 10. kongresa Igorjem Omerzom. Njegovo delovanje v ZSMS je izredno pestro, saj je predsednik svoje OO ZSMS — prodajna organizacija DO Elektromehanika in član predsedstva Občinske konference ZSMS Ljubljana-Center.

Kako ste postali delegat? Je to plod angažiranega dela ob katerem ste si nabrali dovolj izkušenj za aktivno sodelovanje na 10. kongresu ZSMS?

„Angažiranega dela je bilo res precej. To velja za delo v OO ZSMS, predvsem pa še za delovanje v občinski konferenci, kjer sem predsednik komisije za družbeno-ekonomske odnose in član odbora za pripravo 10. kongresa ZSMS.“

Se pravi, da imate vpogled v delovanje mladine, tako v ožjem kakor v širšem smislu. Kako ste si zastavili delo v občinski konferenci?

„V občinski konferenci smo zelo resno pristopili k predkongresni dejavnosti, tako, da smo šli vsi člani našega predsedstva in odborov na vsako javno razpravo v osnovnih organizacijah, kjer smo na kraju samem pomagali pri razpravi.“

Je bilo to zahtevno delo?

„Vsekakor. Zaradi velikega števila osnovnih organizacij je bilo potrebno

izredno dosti angažiranega dela. Veliko prostega časa je bilo potrebno žrtvovati, saj so ob tem še redno potekali sestanki odbora in predsedstva občinske konference.“

Igor Omerza.

Kako je pa potekalo delo v vaši OO ZSMS?

„Tudi tam smo imeli javno razpravo o kongresnih dejavnostih (resolucija, statut, poročilo o delovanju ZSMS med obema kongresoma), kjer smo se kritično opredelili do njih in tudi posredovali konkretne predloge za izboljšavo njihovih osnutkov.“

Kakšna je povezava med OO ZSMS in OK ZSMS?

„Občinska konferenca se trudi, da bi bila ta povezava in s tem pretok informacij čim boljši in obsežnejši. Vendar je v njej izredno veliko število osnovnih organizacij, tako, da je praktično fizično nemogoče zasledovati delo vseh. Je pa tudi res, da se v osnovnih organizacijah vse premalo obračaja na občinski konferenco. Z neposrednimi stiki v okviru priprav na 10. kongres smo to delovanje načrtno oživljali.“

Ali menite, da je tak način, ko gredo člani predsedstva in odborov na javne razprave v osnovni organizaciji koristen vsaj glede na izkušnje, ki ste si jih pri tem nabrali?

„S temi obiski smo bili več kot zadovoljni. Na vseh teh srečanjih smo se poleg vključevanja v predkongresno javno razpravo, pogovarjali tudi o vsakodnevnih težavah v osnovnih organizacijah. Pri tem smo si nabrali precej izkušenj tako, da nameravamo to prakso v programu občinske konference tudi nadalje razvijati. Vsaj v okviru svojih zmognosti.“

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje na 5. strani)

ISKRAŠ Z VSEM SRCEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prva točka, ki jo moramo sešteti po preteku prvega srednjeročnega obdobja, je leto 1980. Takrat bomo naredili analizo rezultatov in izvršitve plana. Od tega pričakujemo, da bo morala biti ta analiza doseženih rezultatov v primerjavi s planom pozitivna. V tem pogledu sem optimist. Mislim, da imamo v Iskri dovolj sil za to da bomo kot smo v prvi polovici srednjeročnega obdobja že ugotovili, da smo približno tam, kjer bi morali biti, enako ugotovili tudi ob koncu tega obdobja. Danes je že popolnoma jasno, da so usmeritve, ki smo si jih zastavili pred tremi leti, prave, da jih ni treba korigirati in da smo perspektivo predvsem glede tehnike in tehnologije in s tem povezane organiziranosti zastavili prav. Prav je tudi, da tako kot smo skupaj zastavili plan, pregledamo skupaj tudi rezultate dela.

Kar pa zadeva načrte za naprej, pa mislim, da sem že z navedenim delno odgovoril. Najprej torej moramo dokončati to, kar smo si zastavili in obenem že pripraviti osnove za delo v naslednjem srednjeročnem obdobju. Ta del gotovo ne bo tako težak, kot je bil prvi, kajti kot sem že povedal, s prvim delom smo že zasadili korenine za nadaljnje delo.

Kako ocenjujete finančno stanje po pregledu dosedanjih letošnjih rezultatov in kakšne so perspektive do konca tega leta in tudi srednjeročnega obdobja?

Finančni rezultati našega gospodarjenja za prvo polletje letošnjega leta so, kot ste lahko prebrali tudi v našem časopisu, izjemno ugodni in absolutno v skladu z našimi optimističnimi planskimi predvidevanji. Tako lahko rečemo, da je leto 1978 v tem pogledu prelomno leto. Že leto 1977 ni bilo slabo, mislim pa, da smo v letu 1978 nad poprečjem uspešnosti. S tem pa smo tudi skoraj v celoti nadoknadili zaostanek, ki smo si ga nabrali v srednjeročnem planu v letu 1976, ko smo bili glede rezultatov pod pričakovanji. Mislim, da tudi do konca leta ne bo slabše. Mirno lahko rečemo, da bomo planske rezultate dosegli in da jih bomo v zaključku tretjega srednjeročnega plana v celoti dosegli, nekatere pa celo presegli. Izredno pomembno je tudi to, da smo v tem letu dokončno premaknili nekaj še preostalih pokazateljev. Spomnimo se samo, koliko smo govorili o investicijah kot pokazatelju, ki ne kaže samo na to, da smo angažirali premalo denarja, temveč tudi na to, da so globlje korenine v tem, da nismo v marsikateri naši organizaciji točno vedeli, kaj bi pravzaprav morali na osnovi programskih usmeritev dejansko in konkretno zgrabiti. Tudi čez to prepreko smo v letu 1978 že skočili. Vse naše organizacije imajo čvrste programe in zagotovili bomo njihovo izvedbo do konca leta 1980, in to celo v večjem obsegu, kot smo si to zadali s srednjeročnim programom.

Kje smo, po Vaši oceni, naredili letos največji razvoj v tehnologiji in ali smo sicer po tehnologiji na mednarodni ravni. Kako ocenjujete prispevek Iskre na letošnjem sejmu elektronike v Ljubljani?

Kar zadeva naše dosežke v zadnjih osemnajstih mesecih (mogoče je bolj prav, da rečemo tako!), mislim, da je treba poudariti predvsem to, da smo na področjih, ki smo si jih zastavili kot ključna v našem tehnološko-tehničnem razvoju, dosegli pričakovane rezultate. To so predvsem mikroelektronika, računalništvo, modernizacija telekomunikacij in nekaj ostalih profesionalnih področij, ki se nanašajo na proizvodnjo za specialne namene. Z razvojem v tem pogledu smo lahko zadovoljni, saj smo v zadnjem letu in pol dosegli še enkrat toliko kot v prejšnjem obdobju, vendar pa je jasno, da rezultati niso povsem enakomerni v vseh naših delovnih organizacijah. Nekaj lukenj v tem pogledu še vedno imamo. Tu mislim, da smo predvsem, kar se tiče klasičnih elementov, profesionalizacije kvalitete klasičnih diskretnih elementov nekoliko zaostali, to se pravi, da nas čaka še nekaj težkih ur v naslednjem obdobju, ko bomo morali premagati ne samo tehnično-tehnološke ampak tudi nekaj tistih ovir, ki so subjektivne narave.

Sicer pa mislim, da je eno izmed področij, kjer ne moremo biti povsem zadovoljni z rezultati, področje oblikovanja, področje hišnega stila, ki prepočasi napreduje. Naš letošnji nastop na sejmu elektronike je po mojem mnenju eden izmed najboljših, kar smo jih imeli v zadnjih letih in to ne samo po oblikovni plati našega dela razstave. Mimogrede naj povem, da je naš stil vsak dan pod hujšim pritiskom, da imamo na razstavišču premalo prostorov in da je skoraj nemogoče v primerni obliki prikazati vse, kar želimo. Upamo, da bomo v naslednjem letu v tem primeru na boljšem. Dobili bomo namreč dodatni razstavni prostor. Mislim, da smo v tehnološkem pogledu prav zastavili naš nastop na razstavi elektronike, da smo pokazali tisto, kar je pomembno, in je sestavni del našega tehnološko-tehničnega napredka. Razkorak med nami in svetom smo marsikje že zmanjšali, upal bi si celo trditi, da ponekod kar uspešno tekmujejo s svetom, čeprav je na žalost takih področij v naši proizvodnji še zdaleč premalo. Zato moramo boj za transformacijo naše proizvodnje, tehnike in tehnologije v smeri profesionalizacije še intenzivirati, kajti nedvomno je, da bomo morali do leta 1980 priti bliže sočasnim svetovnim dosežkom, kot smo uspeli doslej.

Izvoz je, kot smo zapisali v srednjeročnem planu, ključnega pomena. Naš izvoz se je letos povečal, ali menite, da dovolj kvalificirano in diverzificirano?

Glede diverzificiranosti našega izvoza tako po asortimanu, kakor tudi po drugih področjih pa mislim, da še ne moremo biti zadovoljni, čeprav so globalni rezultati izvoza v skladu s pričakovanji in na nivoju planskih predvidevanj. Tako v pogledu asortimana, kot v pogledu tržišča, stvari ne tečejo dovolj eksaktno, čeprav razlike napram planu niso prevelike. Trende bi morali hitreje spreminjati v tem smislu, da bi dobili v našem prodajnem asortimanu na zunanjem trgu asortimani z večjo stopnjo obdelave tudi večjo stopnjo veljave, to se pravi, forsirati moramo prodajo kompleksnih naprav in inženiring. Sicer imamo tu že neke manjše rezultate, vendar mislim, da so še odločno premajhni. Tu je seveda še usmeritev na dežele v razvoju, ki je še vedno premajhna. Preveč smo vezani na zahodni trg, kamor prodamo največji del svojih izdelkov. S tem pa je povezan tudi problem asortimana izdelkov v izvozu in problem trgov. Jasno je da dokler izvažamo posamezne dele, ki so predvsem namenjeni reprodukciji, v deželah v razvoju ni mogoče nastopiti, kajti te še nimajo razvite industrije, ki bi take izdelke lahko uporabljala. Zato pravim, da je asortimanski nastop, torej struktura asortimana, s katerim nastopamo na zunanjem trgu, ozko povezan tudi s samimi segmenti svetovnega trga. Mislim pa, da moramo reči še nekaj: v Iskri vlagamo izredne napore za to da realiziramo obvezo, ki izhaja iz podpisanih temeljev plana naše republike. Na žalost vedno bolj ugotavljamo, da predstavlja za nas to samo obvezo, da pa skoraj v ničemer ne daje potrebnih zadoščenj, če že ne materialnih kompensacij, pa vsaj moralne, ali pa kake druge. Naši planski organi in naša republika bi se morala zamisliti nad tem. Poiskati bi bilo dobro način, kako doseči obojestransko zadovoljstvo, kajti samo z — če smemo tako reči — slavo, da smo lahko podpisniki republiškega družbenega dogovora, verjetno ljudje v naših delovnih organizacijah dolgo ne bodo zadovoljni. Seveda to še posebej velja do takrat, dokler je plasman vseh naših izdelkov še možen na domačem trgu. Zastonj je reči, da si s tem skrajšujemo svoje perspektive, ker moramo te perspektive predrago plačati. To je meja. Dokler moramo pri odločanju o tem, kakšen delež v izvoz in kakšen ne delati po svojih vidikih — je to eno. Če pa delamo po vidikih plana, pa je to seveda druga stvar.

Tudi investicije so eno izmed ključnih vprašanj našega razvoja. Kako je ta hip z njimi in kje so težave pri njihovem uresničevanju?

Naši investicijski načrti za naslednje obdobje dveh do treh let so razmeroma veliki. Kot je bilo že nekajkrat zapisano v našem listu, naj bi investirali v tem obdobju približno 600 starih milijard, to je približno 200 starih milijard na leto. To je raven,

katero bi Iskri vnesli investicijske morale dosegati. To še posebej velja, če upoštevamo zaostanek ki smo si ga nabrali v zadnjih nekaj letih na tem področju.

Seveda je res, da tako investicijo v celoti izvesti na obstoječih lokacijah, na obstoječih programskih situacijah verjetno ni mogoče. Tak investicijski načrt vsebuje nekaj bistvenih premikov. Na področju Ljubljane se ti kažejo v tem, da bi morali dokončno rešiti vprašanje urbanizacije našega industrijskega kompleksa na Stegnah in na tem kompleksu izvršiti dodatne investicije, zato da opravičimo vso infrastrukturo, ki smo jo tam že vložili, ali pa tisto infrastrukturo, ki jo je treba še narediti, da bomo zadovoljili vse potrebe naših delavcev v Stegnah. To konkretno pomeni prehrano, zdravstvo, promet, itd. Na drugih področjih pa to seveda pomeni ponovno oceno zmoglosti ožjega in širšega okoliša glede nadaljnjega zaposlovanja delovne sile in nadaljnje gradnje prostorskih kapacitet in kar zadeva delovno silo, predvsem strokovno kadrovskih kapacitet. Tu verjetno nastaja vprašanje z ozirom na predvideni razvoj vseh tistih dejavnosti, ki so danes locirane v Kranju. Odločiti se bo treba, ali pristopiti k temu, da iz Kranja še kakšen del proizvajenja, ki so tam, dislociramo. In, če bi se tega lotili, je treba odločiti kam, kdaj, v kakšni meri in kako to akcijo izvesti. To velja tudi za ostala področja zunaj Kranja in Ljubljane, vendar ne več v tolikšni meri kot prav na teh dveh območjih, kjer se srečujemo s pretežnim delom omenjenih problemov. Na drugih lokacijah je potrebna zaokrožitev na nivo, za katerega smatramo, da je še racionalen in tega smo v srednjeročnem programu zapisali nekje na nivoju 400–500 ljudi. Računati je treba, da bomo šli naprej in da bomo takšne lokacije zaokroževali in jih dopolnjevali tako, da dosežemo omenjeni nivo. Seveda to, kar sem rekel za Ljubljano in Kranj zahteva še širšo razpravo znotraj Iskre same, pa tudi z družbenopolitičnimi činitelji obeh krajev. Težave so velike; predvsem so velike v Ljubljani, kljub temu, da mesto Ljubljana deklarira v svojih planskih dokumentih, da želi razvoj industrije, ki naj bi imela čim višjo kvalifikacijsko strukturo in ki bi bila manj orientirana v predelavo kosovnega materiala in več v vloženo delo, predvsem visokokvalificirano in multiplicirano delo. Kljub temu pa vse akcije v Ljubljani tako orientacijo pravzaprav negirajo. Težave, ki jih ima Iskra s tem, da bi prostorsko uredila Stegne, so seveda v nasprotju s tako deklaracijo. Mi se o tem dogovarjamo z vsemi dejavniki v Ljubljani, vendar naši napor na tem področju ne nalegtjo na nič boljše realizacijo v okviru mestne in občine, kot tudi vse druge tovrstne akcije v Ljubljani. Ker pogledimo si jih, od cest naprej!

Na letošnjem dnevu Iskre v Škofji Loki smo videli številne predstavnike našega družbenopolitičnega življenja. Med njimi je bil naš najdražji gost, Edvard Kardelj, ki je toplotno nagovoril Iskraše. Kaj je pomenil ta obisk za Iskraše?

Ob dnevu Iskre nas je počastil s svojim obiskom tovariš Kardelj. Mislim, da je bilo že iz same reakcije Iskrašev na tej proslavi jasno, da je ta obisk Iskri in Iskrašem mnogo pomenil. Iz samega sprejema, ki so ga Iskraši priredili tovarišu Kardelju, je bilo jasno, da so bili Iskraši veseli, da se je tovariš Kardelj odzval našemu vabilu in mislim, da je to eden izmed redkejših primerov v zgodovini dnevov Iskre, ki bo ostal trajno v spominu vseh udeležencev. Mislim, da smo tudi to tradicionalno srečanje v Škofji Loki zelo dobro organizirali, tudi zaradi prostorske ureditve. Iskraši smo vedno imeli zelo tanek posluh za to, kdaj je nekdo cenil naš trud in delo in kdaj ne. Reči moram, da je bilo vzdušje v Šk. Loki izjemno in predvsem rezultat priznanj, ki jih je tovariš Kardelj dal delavcem Iskre.

Pred nedavnim ste bili z delegacijo gospodarske zbornice Jugoslavije na obisku v ZDA. Kaj ta obisk pomeni v jugoslovanskem in seveda tudi iskrškem merilu?

Obisk številne jugoslovanske gospodarske delegacije, ki jo je vodil predsednik gospodarske zbornice Jugoslavije Ilija Vakić, prihaja v času, ko so jugoslovansko-ameriški odnosi izredno dobri. Obisk predsednika Tita v ZDA je pripomogel k temu, da se je niz stvari, tudi na gospodarskem področju, premaknil in vplival tudi na to,

Našo delovno organizacijo Avtoelektrika v Novi Gorici je pred nedavnim obiskala osemčlanska gospodarska delegacija iz LR Kitajske. Na sliki vidimo goste iz daljne prijateljske dežele med pogovori s predstavniki te naše delovne organizacije.

da se pozitivno vzdušje izkoristi na vseh področjih, kjer so že tako obstajali stiki in za navezavo novih stikov. Teh rezultatov seveda ne moremo oceniti v celoti, saj sem v delegaciji sodeloval le krajši čas, rečem lahko le, da sta bili za Iskro pomembni dve stvari: podpora, ki sta jo tovariš Vakić in ožji sestav delegacije dala Iskrinim zahtevam in predlogom glede ureditve izvoznih dovoljenj za opremo iz ZDA, s katerimi imamo v zadnjem času v mikroelektroniki težave, in pa podpora, ki jo je vodja delegacije Vakić dal Iskrškim naporom v razgovorih pri Eksportno-importni banki ZDA v Washingtonu. V tej banki smo imeli namreč skupaj z Ljubljansko banko podrobnejše razgovore o financiranju naših nabav v ZDA v okviru predvidenih investicij, ki sem jih že omenil, v znesku približno 600 starih milijard. Računamo, da bo možno pod izredno ugodnimi pogoji v okviru tega nabaviti za približno 75 milijonov dolarjev opreme v ZDA. Financiranje za to opremo naj bi bilo zagotovljeno preko Exim banke pod razmeroma zelo ugodnimi pogoji. Finančni aranžmani so v teku in lahko računamo, da bomo verjetno še letos dobili konkretnije rešitve na tem področju.

Kaj bi preko našega glasila delovnim ljudem Iskre še radi sporočili? Kako se počutite med nami, Iskraši? Kaj mislite, kako se počutijo Iskraši in kaj vi, kot predsednik kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra zanje še nameravate storiti? Ali menite, da naše glasila, kot ena izmed oblik množičnega informiranja, dobro opravlja svojo vlogo?

Žal mi je, da na to vprašanje ne morem povedati nič novega. Mislim, da gro tistega, kar smo že večkrat povedali, ostaja neuresničen. Vsakokrat posebej se moramo spomniti na to, da smo z ozirom na naš specifični položaj tako v naši ožji, kot tudi v širši domovini, torej Sloveniji in Jugoslaviji, ko smo največje podjetje naše republike in največje podjetje te stroke v Jugoslaviji, vedno na očeh vse naše javnosti in da tudi naša družba od nas pričakuje večkrat več, kot bi bilo normalno. To seveda od nas pričakuje upravičeno. Seveda nam ostane samo ena usmeritev — to je usmeritev na delo, na kult dela. Veljavno ima tisto, kar se naredi, ne ono o čemer se govori. Zato moramo biti vedno nezadovoljni s tem, kar dosežemo. Niti v enem trenutku se ne moremo ustaviti in reči — zdaj pa se nehajmo ukvarjati s tem in se pričnejo ukvarjati z drugim. Nobena izmed stvari, ki jih delamo, ni dovolj dobra, nikdar in v nobenem trenutku. To je prvo vodilo, ki ga moramo imeti vedno pred očmi. Drugo pa je, da v medsebojnih odnosih in našem delu ni potrebno govoriti o tem, kar je v redu in dobro. Govorimo o tem, kar ni v redu. Naše diskusije in razprave, tako o naši organiziranosti, kakor o naših strokovnih zadevah morajo biti vedno kritične, ker samo take imajo smisel in samo take dajejo pozitivne rezultate. Ponavljanje fraz in hvaljenje tega, kar smo dosegli in kar dosegamo, ne vodi nikamor in nima nobenega smisla. Prav je, da se kdaj pa kdaj spomnimo svojih dosežkov, vendar čas, ki ga za to porabimo, ne sme biti pretiran. Predvsem se moramo navaditi tega, da je samo v kritični konfrontaciji mnenj in pogledov možno računati tudi na optimalne rešitve in rezultate. Zato mislim, da je taka usmeritev tista, na katero se moramo v bodoče še bolj naslanjati. To je

usmeritev, od katere lahko pričakujemo konkretne rezultate.

Mislim, da je vprašanje, kako se počutim v Iskri — popolnoma odveč, saj sem v Iskri že dvajset let. Menim, da je to dovolj, da lahko rečem, da bom tu ostal še naslednjih deset, kolikor moram še delati do svoje upokojitve. Zato o tem, kako se v Iskri počutim sploh ni vredno govoriti. Tu sem in upam, da bom v tem kolektivu lahko preživel še preostali del svoje delovne dobe. Vzdušje, v katerem delamo v Iskri, je bilo zame vedno stimulatивно, vedno se posvečam vsemu temu, kar je v interesu Iskre in mislim da je tako usmerjena od nekdaj večina Iskrašev, zato ne vidim, zakaj naj bi se jaz drugače počutil, kot katerikoli drugi član Iskrinega kolektiva.

Kaj je tisto, kar bi po mojem mnenju morali v Iskri še skupaj narediti — mislim, da je to področje delitve po delu eno od tistih področij, ki ga pri nas še nismo uspešno rešili. S tem ne mislim samo na Iskro, ampak na vso našo družbo. Končno je uspešna in pravična delitev najpomembnejši stimulans za delo. Bodočnost in standard nas vseh sta v celoti odvisna od rešitve tega problema in mislim, da je to področje, ki ga bomo morali v Iskri najintenzivneje obdelati. Imamo vse napake, ki smo jih kdajkoli naštevati v delitvi, ampak ne v razdobju nekaj let, pač pa v enem istem trenutku, ko lahko mirno trdimo, da so najnižji OD, ki jih Iskraši še dobivajo, odločno prenizki, in da ne bi nikdar smeli imeti osebnih dohodkov izpod 3.000 dinarjev. Naš najnižji nivo osebnega dohodka je še vedno odločno prenizek. V isti sapi pa lahko mirno rečemo, da imamo še precej uravnilovke in da ne stimuliramo prav vodilnih strokovnjakov. Vedno sem menil, da nikakor ni treba izraza strokovnjak enačiti s šolsko izobrazbo. Mnogokrat predvsem ljudje s fakulteto mislijo, da si s tem, ko imaš v roki diplomu, že upravičeni na izjemen OD. Mislim, da je v tem pogledu potrebno razčistiti nekaj stvari. Diploma še zdaleč ni dokaz visoke strokovne usposobljenosti, kot je na drugi strani tudi res, da je marsikdaj brez diplome težko biti strokoven. Vendar mora znotraj tega diferenciacija prav tako obstajati. Kot vidite, imamo v tem pogledu zvrhan koš problemov in tudi nesmotrnih rešitev. Ko bomo to področje v Iskri prav rešili, bomo nedvomno imeli pozitivne rezultate, tako pri tehnološko-tehnični sposobnosti kakor tudi pri samoupravnosti organiziranosti, pa tudi pri medsebojnih odnosih.

In zdaj še o tem, kako ocenjujem vlogo našega glasila v Iskri. To je vprašanje, ki ste mi ga malce podtaknili v razgovoru. Vsekakor mislim, da je izredno pomembno, da Iskra ima svoj časopis, da smo v skoraj 30.000 članskemu kolektivu takega glasila potrebni. Mislim pa, da še vedno nismo dovolj storili za to, da bi ta časopis Iskraši rajši brali, kot ga zdaj bero. Kaj je razlog za to, sam težko ocenim, ker se na to stroko premalo razumem. Vendar mislim, da je časopis v nekaj letih dosegel, da je bolj informativen, da je dosežen napredek na področju načina posredovanja in ažurnosti informacij. Vendar pa ne znam oceniti, v kakšni meri ga Iskraši rajši berejo kot v zadnjih letih. Mislim pa, da ga še vedno berejo premalo in da je njegova popestritev ena prvih nalog. Narediti je treba tak časopis, ki ga bodo ljudje z veseljem pričakovali. V njem naj bo tudi nekaj zanimivega, hkrati pa naj vsekakor seveda opravlja svojo funkcijo, splošno obveščanje o sejah, sklepih in podobnem.

M. OVSENIK

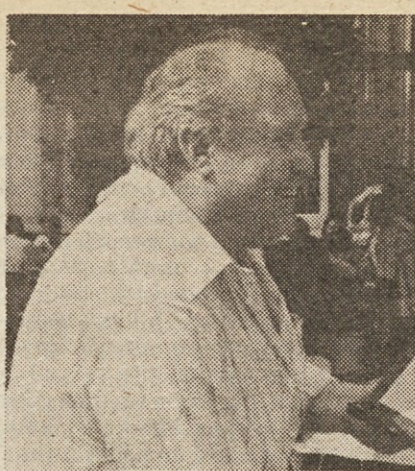
BESEDA DELEGATA JOŽETA VODOPIVCA IZ AVTOELEKTRIKE

9. kongres ZSS

V dneh, ko je v Novi Gorici potekal jubilejni X. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, je bil bližnji IX. kongres Zveze sindikatov Slovenije kar malce „pozabljen“. Vendar ne toliko, da bi zamrle nanj tudi široke priprave, ki so bile v novogoriški Avtoelektriki že izvedene in še bodo. Ena teh priprav je bila tudi javna razprava o kongresnih dokumentih na temo: O delovanju samoupravnega delegatskega sistema, ki je odlično uspela.

Tritisoč članski kolektiv Iskre – Avtoelektrike Nova Gorica bo na kongresu zastopal dolgoletni član tega kolektiva z „dušo in srcem“ predan sindikatu, Jože Vodopivec. Aktiven sindikalni delavec je vse od zaposlitve, to pa je že od leta 1960. V tem času je opravljal tudi razne druge funkcije v samoupravnih organih, v prejšnji mandatni dobi pa je kot predsednik zelo uspešno vodil sindikat Avtoelektrike.

Z Jožetom Vodopivcem se je pri-

jetno pogovarjati še posebno, če nanesemo beseda na sindikat, na sindikalne aktivnosti in akcije, ki jih v Avtoelektriki ni malo. Vsaka njegova misel je povezana z bližajočim se kongresom, iz njega veje ponos in sreča.

„V novogoriški občini je veliko sindikalnih delavcev, ki so starejši od mene, mogoče tudi zaslužnejši, zato je zame toliko večja čast in priznanje, da so me izbrali kot delegata za IX. kongres. Res, bil sem presenečen, saj nikakor nisem pričakoval, da se bom udeležil največjega skupa slovenskih sindikalnih delavcev. Bližajoči se kongres je prav gotovo še eno izjemno pomembno obdobje na poti graditve svobodne in vsestransko razvite socialistične samoupravne skupnosti delovnih ljudi in občanov. V obravnavo predkongresnih dokumentov smo se že vključili, zato pričakujem, da se bomo vsi zaposleni vključili tudi v delo kongresa, ga spremljali in izvajali sklepe ter zaključke. Samo z združenimi močmi lahko demokratično in odgovorno razvijamo velike pridobitve naše revolucije, našo socialistično graditev, mirno in vse bolj bogato življenje sedanjih in prihodnjih generacij. Menim, da je sindikat v Avtoelektriki na pravi poti, prisoten je pri vseh pomembnejših odločitvah, skrbi za družbeni standard vseh zaposlenih, skratka, naš sindikat bedi nad vsemi dogajanjmi v naši delovni organizaciji. To dokazujejo številna priznanja tako s strani občine kot republike. Seveda bomo po kongresu še močnejše pristopili k tistim zastavljenim, a še nerešenim nalogam, ki jih do sedaj še nismo uspeli dokončati.“

Prepričan sem, da bodo vse osnovne organizacije (teh je devet) v naši delovni organizaciji še bolj zaživele ob novih asociacijah in priporočilih, ki jih bo dal kongres.“

Marko Rakušček

Kitajska delegacija v Avtoelektriki

V Jugoslaviji je že dalj časa na obisku osem-članska gospodarska delegacija iz LR Kitajske. Obiskala je več delovnih organizacij, v četrtek, 5. oktobra, pa je bila gost v Iskri Avtoelektriki Nova Gorica. Kitajske goste je sprejel pomočnik glavnega direktorja za koordinacijo in urejanje razmerij ter organizacijo poslovanja med posameznimi dejavniki in nosilci aktivnosti v delovni organizaciji, Zvonko Repič.

Zvonko Repič nam je odgovoril na nekaj vprašanj v zvezi z obiskom kitajske delegacije in o tematici razgovorov.

„Kako je prišlo do obiska kitajske delegacije v naši delovni organizaciji?“

„Do tega obiska je prišlo na pobudo delovne organizacije TAM Maribor, ki je nosilec predvidene kooperacije med LR Kitajsko in Jugoslavijo na področju proizvodnje zračno hlajenih diesel motorjev. Naša delovna organizacija je bila vključena v krog razgovorov, ki jih je imela strokovna kitajska delegacija s sedanjimi kooperanti TAM-a, da bi ocenila možnosti za sodelovanje in tehnično raven posameznih kooperantov. Delegacijo so sestavljali predvsem strokovnjaki iz severne Kitajske, kjer je tovarna diesel motorjev s približno 7000 zaposlenimi, izdelujejo pa diesel motorje za njihove potrebe.“

„Na kaj so se nanašali razgovori?“

„Predvsem je bila želja kitajskih gostov, da bi spoznali naš razvoj, naše sedanje stanje in način dela. Na osnovi teh in drugih podatkov bi lahko ocenili našo sposobnost za planiranje izdelkov na kitajsko tržišče in za poznejše uvajanje proizvodnje teh izdelkov pri njih. Zanimali so se tudi za zmogljivost naših agregatov (alternatorjev in zaganjalnikov), originalnost, konstrukcijo izdelkov in seveda za približno ceno glede na serije, ki jih proizvajamo.“

„Ali imamo možnost prodora z našimi izdelki na kitajsko tržišče?“

„Glede na možnosti širšega gospodarskega sodelovanja, ki so se odprle po obisku tovariša Tita na Kitajskem in ob obisku kitajskega predsednika Hua Kuo Fenga v Jugoslaviji, smo že pred obiskom te delegacije razmišljali o tem, da je potrebno spoznati kitajsko tržišče in poiskati možnosti za povečanje našega poslovanja s kitajskimi partnerji.“

Zastavljeni posel kitajskih partnerjev z delovno organizacijo TAM Mari-

bor nam je omogočil, da smo prišli precej hitreje do konkretnih možnosti poslovnega sodelovanja, kot če bi morali sami poiskati pravo pot.“

„Kitajski gostje so si ogledali tudi našo proizvodnjo. Kakšen vtis so odnesli?“

„Tovariši iz Kitajske so si z veseljem ogledali proizvodnjo in naše preizkusne laboratorije. Bili so zadovoljni s tehnološko ravni proizvodnje, ugajala jim je tudi skrb za varnost in dobro počutje delavcev ob strojih. Med izdelki so se najdlje zadržali pri proizvodnji alternatorjev pač zato, ker je proizvodnja teh agregatov že utečena, medtem ko nova družina zaganjalnikov, predvidena za vgradnjo v motorje TAM, šele prihaja v redno proizvodnjo.“

„Kakšno je vaše mnenje o tem pomembnem obisku?“

„Kitajska delegacija je nakazala možnost, da bi se sodelovanje začelo najprej s prodajo kompletnih izdelkov, nadaljevalo pa naj bi se z dobavo sestavnih delov in vedno večjim prenašanjem proizvodnje agregatov po naši dokumentaciji na Kitajsko. Končni cilj naj bi bil popolna osvojitve tovorne proizvodnje tudi na Kitajskem. Ocenjujemo, da je tak pristop primeren, saj smo enako razvojno pot napravili tudi sami ob osvajanju licenčnega alternatorja.“

Seveda smo še kako zadovoljni, da je prijateljska Kitajska izbrala prav nas kot možnega dobavitelja in uvajalca proizvodnje zaganjalnikov in alternatorjev za zračno hlajenje diesel motorjev na Kitajskem. Vemo namreč, da je Kitajska kljub sorazmerni nerazvitosti dosegla velik napredek na nekaterih industrijskih področjih. Kitajska razpolaga s sodobnim lastnim orožjem, izdelala je rakete, ki z njimi pošilja umetne satelite v vesolje, itd. Kitajsko ljudstvo je torej zelo sposobno, saj ima več tisoč let staro kulturno in državniško tradicijo. Vendar je njegova številčnost glavni razlog, da ne napreduje tako hitro, kot je na primer napredovala naša država po revoluciji.

Ob koncu moram vsekakor omeniti tudi to, da so se kitajski tovariši zelo ugodno izrazili o jugoslovanskem načinu graditve socializma, ki ga potrjujejo uspehi na vseh področjih. Prav te uspehe pa so kitajski gostje v dneh bivanja v naši državi spoznali in jih nad vse ugodno ocenili.

Marko Rakušček

Pogovor z mladinskim delegatom Igorjem Omerzo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Mislite, da boste s tem dosegli boljšo organiziranost?

„Občinska konferenca se je letos zelo aktivirala. Ogromno časa je bilo posvečenega ravno boljši organiziranosti. Res je sicer, da je predkongresna dejavnost navadno vedno bolj živahna, ampak v načrtu občinske konference je že obdelana tudi pokongresna dejavnost. Predvsem bi opozoril na prakso, ki se je že začela, to je organizacija problemske konference, kjer se obravnavajo mladinski problemi. Tu se najdemo iz oči v oči z mladinci iz številnih osnovnih organizacij, predstavniki družbeno političnih organizacij, vodstvo občinske konference in gostje. To je že ena od posledic aktivnega delovanja občinske konference in je šele letos prav zaživela. V bližnji prihodnosti nameravamo organizirati problemsko konferenco, na kateri nameravamo obravnavati kadrovske probleme mladih v Iskri.“

Kako je z organiziranostjo v vaši osnovni organizaciji?

„Tu lahko ugotovimo, da na žalost še niso vsi mladinci člani v mladinski organizaciji. To je predvsem organizacijsko vprašanje. Ni da bi se mladi branili vstopiti v svojo organizacijo, ampak se ob vstopu na delo mladince ne evidentira, sami mladinci se pa na začetku še ne znajdejo. Je pa pri nas zelo malo mladincev, ki niso organizirani. Naloga, ki jo je dobilo predsedstvo kadrovske komisije je, da se evidentira vse mlade in da se na osnovi tega seznama vključijo vsi v mladinsko organizacijo, kar bo dokončno rešeno letos jeseni.“

Kaj vse zajema delovanje vaše OO ZSMS?

„Doselej smo že pokazali precej aktivnosti. Prirejamo jezikovni tečaj angleškega in nemškega jezika, v kratkem nameravamo organizirati plesni tečaj, povezani s sindikatom sodelujemo z nogometom in odbojko v trim ligi, pošiljamo svoje člane v mla-

dinske delovne brigade, ravno tako se naši mladinci udeležujejo seminarjev, ki jih prireja ZSMS in enotedenskih političnih šol (povprečno se po štirje mladinci udeležijo vsake akcije) in ne nazadnje imamo tudi stike z vojniki, s katerimi organiziramo športna srečanja.“

Delo v ZSMS je precej široko in raznovrstno vendar je gotovo nekaj vprašanj, ki jim nameravate posvetiti še posebno pozornost?

„V okviru občinske konference in v okvirih osnovnih organizacij se trudimo, da bi mladi prodrli v bistro, to je, da bi imeli vpliv na družbeno ekonomsko odnose, s čemer mislim predvsem na dohodkovne odnose in z njimi povezano nagajevanje po delu, problematiko minulega dela in stanovanjsko vprašanje, ker vse to določa materialne pogoje mladega človeka. Seveda pa se zavedamo, da se mora mladinska organizacija pri vključevanju v te probleme tesno povezovati z ostalimi družbeno političnimi organizacijami v svoji delovni enoti, saj se na koncu koncev vsi borimo za isti cilj.“

Nameravate na 10. kongresu ZSMS sodelovati tudi s svojimi predlogi in spoznanji?

„Kot delegat se bom aktivno vključil v diskusijo, ki bo zajemala družbeno ekonomsko odnose.“

Skušal bom predvsem razčleniti, na kakšne načine naj bi se mladinska organizacija vključevala v nagajevanje po delu, kar je v neposredni zvezi tudi s problematiko dohodkovnih odnosov in minulim delom.

Nadalje bom poskušal pokazati, kako lahko preko socialistične vzgoje dobimo v produkciji že zgrajeno osebnost, ki s svojo visoko razvito zavestjo lahko odločilno pripomore, da se vsa samoupravna načela, vsebovana v zakonu o združenem delu in naši ustavi, dejansko polno zaživijo v vsakem delovnem okolju.“

Igor Omerza je bil izvoljen tudi za delegata za jugoslovanski kongres ZSM, ki bo novembra v Beogradu. Želimo mu srečno pot in uspešno sodelovanje.

Boris Čerin

Začasno predstavništvo v Turčiji

Blagovna menjava Iskrinih delovnih organizacij s turškimi partnerji je iz leta v leto večja. Zato je temeljna organizacija Zunanji trg v Iskri Commerce predlagala, da naj ustanovimo v tej državi, najverjetneje v Istanbulu, naše začasno predstavništvo, kajti vse obsežnejših poslov ni bilo moč več sklepati na takšni oddaljenosti.

TOZD Zunanji trg je svoj predlog o ustanovitvi predstavništva že posredoval odboru za gospodarske zadeve in medsebojna razmerja Iskre Commerce. Čez nekako 14 dni – 3 tedne, pa bo o njem dokončno sklepal delavski svet te delovne organizacije. Ob

tem, da se bo skoraj gotovo pozitivno odločil, lahko zapišemo že zdaj, s čimer bo naša zunanjetrgovinska mreža dobila še eno partnerico – Turčijo.

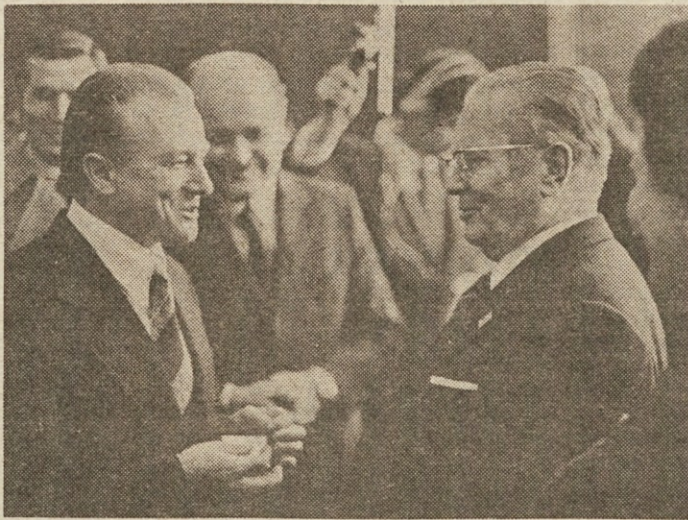
V Zunanjem trgu se seveda zavzemajo za naše stalno predstavništvo v Turčiji, ker pa formalnosti za takšen korak še niso povsem razčiščene naj bi za dobo enega leta ustanovili le začasno predstavništvo, ki pa bi ga pozneje, seveda odvisno od razmer na turškem tržišču, „prekrstili“ v stalnega ali pa ukinili.

Kot že rečeno, naj bi bil sedež predstavništva v Istanbulu. Njegova osnovna naloga bi bila zastopanje

Iskrinih interesov v stikih s turškimi partnerji na področju telefonije sodelovanje pri prenosu tehnologije in usposabljanju turških partnerjev pri proizvodnji izdelkov po Iskrinih licencah, nadalje prodaja ostalega Iskrinega programa, ki ga doslej v Turčijo nismo izvažali ter usklajevanje Iskrinega nastopa na licitacijah pri pošti in pri turški železnici. Iskra že zdaj izvažata turškemu partnerjem za okoli 3 milijone dolarjev izdelkov telefonije, svojo prisotnost na tem tržišču pa naj bi obogatila še z elementi ter „Veginim“ programom, kot tudi izdelki široke potrošnje, elektronskimi komponentami in avtoelektriko

L. D.

DUŠAN ŽELJEZNOV:

maršala, precejšnjejo tremo, kajti bil sem takrat še sorazmerno mlad, in zato mi je prvo srečanje z njim ostalo še v toliko bolj nepozabnem spominu.

Ko sem spremljal predsednika Tita med njegovim obiskom v Iskri, sem si najbolj zapomnil naslednje: presenetilo me je namreč, kako nazorno in podrobno je Tito razlagal svoje vtise iz podobnih tovarn, ki jih je obiskal na Japonskem. O tem je govoril zelo precizno in natančno ter sem bil izredno presenečen, da si je toliko stvari zapomnil.

Toliko o obisku v Iskri. Dobro se spominjam, kako je bilo na sprejemu na Brdu po novem letu 1974, ko se je predsednik Tito

zadržal s predstavniki naše, torej kranjske občine, kako urico in kako se je ves čas razgovora zanimal za delo in življenje naših delavcev in občanov.

Če me vprašujete, kakšen vtis je naredil name naš predsednik, naj vam kar povem, da me je že med silvestrovskim presenetila njegova izredna telesna kondicija, čeprav vem, da našega predsednika odlikujejo še mnogo pomembnejše lastnosti, kot kondicija. Vendar naj dodam, da je šel spat skupaj z nami takrat šele zgodaj zjutraj.

Omenil sem že, da sem imel pri prvem srečanju z njim precejšnjo tremo. Vendar pa me je trema kar hitro minila, ker sem kaj kmalu videl in ugotovil, da je naš predsednik izredno prijeten in neposreden sogovornik, rad marsikaj med pogovorom obrne na šalo in te zna popeljati v razgovor tako, da zares izgubiš občutek, da govoriš s prvim državljanom Jugoslavije. Že njegov omenjeni smisel za pogovor je tudi tista njegova očitna odlika, ki kaže na izredno živahnost njegovega duha, kljub njegovim visokim letom.

In končno moram še povedati, da sem iz Titovega konkretnega obiska v kranjski Iskri dobil vtis, da naš predsednik praktično nima prostega časa, da je ves njegov čas posvečen problemom delovnih ljudi in občanov Jugoslavije v najširšem smislu te besede. Po mojem praktično sploh nima prostega časa, da ima s programirano vsako minuto dneva in to je po mojem zagotovo zelo naporen način življenja.

Naj zaključim; pri vseh srečanjih s tovarišem Titom sem vedno čutil, da tovariš Tito nekako ni svoj, temveč naš, da pripada nam, da se nam razdaja, kar smo lahko tudi videli nazorno med njegovimi zadnjimi obiski po Jugoslaviji,“ je zaključil svoje spominjanje na srečanja s Titom Franc Šifkovič.

Dušan Željznov

Diplomirani ekonomist Franc Šifkovič je bil med drugim Titovim obiskom v Iskri predsednik Skupščine občine Kranj, vendar pa je svojo delovno pot začel v Iskri, kjer je bil tri leta analitik v Združenem podjetju Iskra, ki je imela takrat svoj sedež še v Kranju. „Sicer pa je vsa naša družina iskrška, saj delata v Iskri oče in mati, vsi moji bratje in seveda sem tam začel svojo pot tudi jaz. Iz Iskre sem potem prešel v kratkoročno Lesno industrijo Kranj, ki je zdaj Jelovica, od tam pa me je pot vodila najprej na mesto podpredsednika Občinske skupščine Kranj, nato sem bil predsednik Občinske skupščine in predsednik Izvršnega sveta skupščine občine Kranj, iz Kranja pa me je pot zanesla v Ljubljano, kjer sem bil član Izvršnega odbora republiške konference SZDL Slovenije,“ je na začetku povedal Franc Šifkovič, zdaj pa je glavni direktor Kliničnega centra v Ljubljani in na tem najnovejšem njegovem delovnem mestu sva tudi obujala spomine na drugi Titov obisk v Iskri.

„Seveda srečanje s predsednikom Titom v Iskri ni bilo moje prvo srečanje z njim. Že kot predsednik kranjske občine sem ga moral pozdraviti, ko je prišel ob koncu leta 1973 v Kranj, prav tako sem skupaj z njim silvestroval na Brdu leta 1974, in sploh me je moja funkcija vedno povezala s Titom, kadarkoli je v času mojega mandata prihajal v Kranj.“

Povedati moram, da sem imel, ko sem prvič srečal našega

Od 2. do 7. oktobra, je bilo na Bledu tradicionalno 13. posvetovanje domačin in tujih strokovnjakov s področja računalništva in informatike pod že tradicionalnim naslovom „Informatika '78“.

Tudi to pot so simpozij organizirali slovensko društvo Informatika v sodelovanju z Inštitutom „Jožef Stefan“ in Fakulteto za elektrotehniko iz Ljubljane.

Tematika letošnjega simpozija je zajemala računalniški software, računalniški hardware, teoretične aspekte obravnavanja podatkov, sisteme za upravljanje in administracijo, upravljanje procesov, aplikacije v znanosti in tehniki, vzgojo in izobraževanje in aplikacije v humanistiki. Poleg referatov, ki jih je bilo več kot 220 (od tega več kot 70 iz tujine) so bili v okviru simpozija tudi seminarji izbranih poglavij računalniške znanosti, razprave za okroglo mizo ter razstava računalniške literature in opreme.

Tudi za letošnje srečanje na Bledu je bilo značilno, da so številni strokovnjaki iz domovine in tujine izmenjali mislijenja o delu v minulem letu, dalje da so se srečali z ljudmi, ki se tako v Jugoslaviji kot v tujini ukvarjajo z istimi problemi in zadevami. Tudi to pot so se na simpoziju dogovorili, kaj bodo prihodnje leto obravnavali, oziroma s katerega področja bodo angažirali ustrezne strokovnjake iz tujine. Tako so letos povabili dva ameriška profesorja, ki sta vodila seminarje. Profesor dr. W. M. Taggart je kot gost vodil seminar na temo zahtev pri načrtovanju informacijskih sistemov, medtem ko je dr. D. P. Rozenberg iz ZDA vodil seminar o snovanju logičnih vezij z računalnikom.

Kot smo že omenili, je na seminarju sodelovalo kakih 300 računalniških strokovnjakov, med njimi kakih osemdeset iz tujine, ki so zastopali kar petnajst držav: Italijo, Avstrijo, Veliko Britanijo, Bolgarijo, Romunijo, Poljsko, Češkoslovaško, Madžarsko, Francijo, Japonsko, Egipt, ZDA, Zvezno republiko Nemčijo, Nemško demokratično republiko in Švedsko.

Letos je bilo sicer na tem tradicionalnem simpoziju nekaj manj udeležencev in seveda tudi referatov, zato pa je bila raven kvalitete toliko višja. Mimo tega se je simpozija udeležil tudi celotni četrti letnik računalniške smeri na ljubljanski Fakulteti za elektrotehniko, kar je omogočilo svojim študentom fakulteta sama.

Otvoritveni nagovor je imel Jože Zakonjšek, član izvršnega sveta skupščine SR Slovenije in predsednik republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem. V svojem uvodnem nagovoru je Jože Zakonjšek med drugim dejal:

„Se posebej me veseli, da vaše delo in razmišljanja organizirate ob vsestranski pomoči slovenskega društva „Informatika“, ki postaja iz leta v leto vse bolj pomemben strokovni in družbeni nosilec prizadevanja za znanstveno oblikovanje, utemeljevanje in opredeljevanje vsebine dinamičnih procesov izgradnje družbenega informacijskega sistema v naši republici in v Jugoslaviji. Ni slučaj, da tem vprašanjem prav v naši republici namenjam posebno pozornost. Kot republika, ki je v Jugoslaviji dosegla najvišjo raven gospodarske razvitosti in ki se v tem pogledu že uspešno meri tudi z razvitimi evropskimi državami, se vse bolj srečujemo tudi s problemi in vprašanji, ki nam jih zastavljajo razvoj znanosti in tehnologije v svetu ter z neizprosnno zahtevo, da naš bodoči razvoj in našo dolgoročno razvojno strategijo zasnujemo na tistih kvalitetnih čini- teljih proizvodne strukture in splošne družbene organiziranosti, ki bodo dovoljevali, da se naše gospodarstvo še bolj intenzivno in enakopravno, z nadpovprečno dinamiko rasti, vključuje v mednarodno delitev dela. Takšen razvoj je po naši oceni, tudi temeljna materialna osnova za širše sodelovanje z razvitimi državami in z državami v razvoju, pa tudi osnova za našo politiko neuvrčenosti, za politiko odprtih meja, ki so konstante naše družbeno politične in družbeno ekonomske usmeritve.

Še druga, z gornjim razmišljanjem organsko povezana okolnost usmerja naša prizadevanja za pospešeno uresničevanje sodobnega koncepta družbenega informacijskega sistema in za dosledno zagotavljanje potrebnih strokovnih, tehničnih, tehnoloških, kadrovskih, organizacijskih in drugih pogojev za njegov razvoj v republici in v Jugoslaviji. Samoupravna osnova in bistvo naše družbeno politične ureditve in naših družbeno ekonomskih odnosov nenehno vključevanje vse večjega števila samoupravnih in družbenih subjektov v procese upravljanja, odločanja in planiranje ter bistvo samoupravne kontrole tokov in odno-

sov v družbeni reprodukciji imperativno postavljajo zahtevo po razvoju enotnega in samostojnega informacijskega sistema in sistema informiranja, ki bo delavcem in delovnim ljudem ter občanom na vseh ravneh samoupravnega odločanja v TOZD, KS, SIS, občinah, republikah in pokrajinah ter v federaciji — omogočal pridobivati resnične, točne, pravočasne ter celovite informacije, ki ga bodo osposabljalje za kvalitetno in odgovorno opravljanje njegovih samoupravnih in ustavnih funkcij, pravic in dolžnosti. Težko si zamišljamo družbo, kateri bi bil bolj potreben sodoben, učinkovit in demokratičen sistem družbenega informiranja, kot je to naša, saj ustava, zakon o združenem delu, zakon o temeljih sistema družbenega planiranja in drugi sistemski zakoni eksplicitno nalagajo vsem samoupravnim in družbenim nosilcem odločanja ter njihovim strokovnim organom, da svoje zasnove, predloge in odločitve oblikujejo na podatkih in informacijah, ki realno odražajo stanja in tendence v družbenem razvoju in ki, povezani v sistem, omogočajo tudi kvalificirano presojo o posledicah takšnih odločitev ter presojajo o stopnji in kvaliteti uresničevanja posamičnih in skupnih družbenih interesov.

V republici smo prišli do spoznanja, da dosežena raven razvoja socialističnega samoupravnega sistema omogoča, in zahteva celovito oblikovanje samostojnega in na demokratičnih temeljih zasnovanega integriranega informacijskega sistema kot vsestranskega vira resničnih in pravočasnih informacij, ki bodo dostopne vsakomur, ki jih bo potreboval. Sistem mora biti usklajen z družbeno ekonomskimi in družbeno političnimi odnosi, mora biti sestavni del družbenega dela socialističnega samoupravljanja ter posebej družbeno političnega sistema in mora kot tak služiti njihovem uresničevanju in nadaljnjem razvoju.

Temeljna izhodišča, na katerih gradimo družbeni informacijski sistem in njegove sestavne dele, so interesi temeljnih nosilcev družbenega razvoja in družbe nasploh, da razvijajo samoupravne in družbene proizvodne odnose, večajo produktivnost svojega in celotnega družbenega dela ter smotrneje gospodarijo z naravnimi in družbenimi bogastvi.

Družbeno odgovoren, samostojen, visoko strokoven in razvit informacijski sistem mora pomembno prispevati k izpolnjevanju tako opredeljenih temeljnih ciljev razvoja v republici, zagotavlja mora kvaliteten napredek v razvoju proizvajalnih sil in družbeno ekonomskih odnosov ter omogočati usklajevanje in usmerjanje tokov in odnosov v procesu družbene reprodukcije na znanstvenih osnovah.

Bistvena osnova takega koncepta družbenega sistema informiranja je, po našem mnenju, da so izvori in ponori informacij v temeljnih celicah naše družbe, organizacijah združenega dela in KS. Zato moramo informacijske sisteme, potrebne pri odločitvenih procesih dinamične in kompleksne družbe, kakršna je naša, nadalje pospešeno razvijati in modernizirati zlasti pri vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbeno političnih skupnostih in si tako zagotavlja informacije o vseh problemih, pojavih, odnosih in procesih naše družbe, pri tem pa zagotavlja učinkovite oblike povezovanja sistema na vseh ravneh.

Očitno je, da so sodobni informacijski sistemi, kot orodje upravljalnih in organizacijsko poslovnih sistemov ter tehnoloških procesov, podprti z računalniško in komunikacijsko opremo. Zato je tudi nujno, da vzporedno z opredelitvijo temeljnih nalog ter vsebinskih odnosov in funkcionalnih povezav v okviru informacijskega sistema opredelimo tudi enotne metodološke, tehnične in tehnološke osnove sistema, da bi omogočili ustrezna povezovanja in racionalno uporabo vseh elementov sistema, povratne informacije, preprečevali zlorabo in podobno.

Temeljni pristop, ki ga pri tem uporabljamo, je, da:

— v vseh fazah razvoja in delovanja informacijskih sistemov in podsistema dosledno upoštevamo temeljne cilje našega družbenega razvoja in temeljne elemente našega samoupravnega družbenega in ekonomskega sistema;

— pri reševanju pomembnih problemov planiranja, uspostavljanja in vzdrževanja informacijskih sistemov, ki so del celovitega informacijskega sistema, uveljavljamo metode sporazumevanja in dogovarjanja;

— uveljavljamo domači razvoj in znanje pri izdelavi konceptov informacijskih sistemov in njihovih povezav, ki ustrezajo naši družbeni stvarnosti;

— uvajamo sistematično zasnovan izobraževalni proces o informacijskih sistemih in avtomatski obdelavi podatkov v reden in dopolnilni izobraževalni sistem;

— upoštevamo kriterije nacionalne varnosti, samozaščite, zavarovanja podatkov in zaščite individualnih podatkov glede zlorabe ter kriterije splošnega ljudskega odpora na vseh področjih informacijske dejavnosti.

Če so temeljne usmeritve jasne, pa so naloge za njihovo uresničitev v vsej njihovi kompleksnosti in soodvisnosti v republici in v Jugoslaviji zelo zahtevne in bodo terjale tudi svoj čas. V skupščini Jugoslavije je že v razpravi dokument — osnutek resolucije — ki naj poda družbeno politične in družbeno ekonomske osnove in usmeritve novega družbenega informacijskega sistema. Z bolj ali manj organiziranimi napori se srečujemo v vseh republikah in pokrajinah. V naši republici so pripravljene dokumenti — izhodišča za oblikovanje družbenega informacijskega sistema, zasnova družbenega dogovora o razvoju družbenega informacijskega sistema, teze za zakon o temeljih družbenega informacijskega sistema, predlog za izdajo zakona o statistiki — o katerih bo v kratkem stekla razprava v republiških organih in v izvršnem svetu, v decembru pa v skupščini SR Slovenije. V teh dokumentih so poleg temeljnih izhodišč in usmeritev zajeta tudi vprašanja, kako se konkretno organizirati za izvedbo vseh nalog v republici, kako naj se posebej organizirajo Izvršni svet in njegovi organi kakšne so naloge na področju raziskovalnega dela, vzgoje in izobraževanja kadrov kako uspešneje kot doslej razreševati probleme računalniške in druge opreme, tako s pomočjo domače proizvodnje kot tudi z organiziranim uvozom, nadalje kako sistematično pristopiti k izgradnji komunikacijske mreže za prenos podatkov, kako se organizirati za sodelovanje na ravni federacije ter za mednarodno sodelovanje in spodbujanje mednarodne znanstvene in tehnične pomoči.

Prav na tem vprašanju bi se želel še posebej ustavit, kajti v razvitem mednarodnem znanstvenem in tehničnem sodelovanju vidimo možnosti za učinkovito preseganje zaostajanja na tem področju, ne samo v nerazvitih temveč tudi v mnogih razvitih državah, da bi v bodoče obvladali vsebino in tehnologijo informacijskih in komunikacijskih procesov, kar je vse bolj imperativ sodobnega razvoja. Mednarodno sodelovanje in pomoč je po našem mnenju, tudi najučinkovitejša pot za odpravo monopolov industrijsko visoko razvitih držav ter monopolov multinacionalnih družb in grupacij nad sistemi informacij in informacijskimi sredstvi, s tem pa tudi osnova za učinkovito pomoč državam v razvoju, saj so nezadostne ali pa enostranske informacije pogosto pomemben vzrok za njihovo zaostajanje v družbenem in ekonomskem razvoju,“ je zaključil svoje mnenje Jože Zakonjšek.

D. Ž.

Kakovost in samoupravna organiziranost

Več kot 70 udeležencev je na nedavnem portoroškem posvetovanju o kakovosti posebej razpravljalo okrog vprašanja kakovosti in samoupravne organiziranosti. Razprave so vodili inž. Lotar Kozina (Iskra), dr. Milan Spasić (Jugoslovanski zavod za standardizacijo) in Brane Zlatković iz podjetja Rade Končar (Zagreb).

Na srečanju so razpravljali predvsem o tistih zadevah, ki so se na podlagi novih zakonskih predpisov, zlasti zakona o združenem delu, spremenile. Govora pa je bilo seveda tudi o drugih obveznostih, ki izvirajo iz zakonov o obligacijah, o standardizaciji, o prometu blaga in storitev s tujino ter drugih norm, ki sovpilajo na vse bolj gospodarsko zastavljeno težnjo za povečanje kakovosti. Ob koncu so sprejeli tudi vrsto sklepov, ki pa žal še vedno odražajo predvsem dokaj neenotno stanje na terenu.

Dr. Milan Spasić je že za uvod zastavil vrsto konkretnih vprašanj: Ali zakon o združenem delu kakorkoli ovira izvedbo integrirane kontrole kakovosti? Ali je po drugi strani integrirana kontrola kakovosti edina oblika v praksi? Ali sploh vemo, kaj integrirana kontrola je? Ali smo jo v OZD sami že uvedli? Katere organizacijske oblike smo pri tem postavili? Kaj smo uresničili in česa ne? Kakšno mesto zavzema služba kakovosti in standardizacije v podjetjih?

Lotar Kozina se je na samem začetku zaradi ilustracije problema ustavil najprej pri prikazu stanja. Na primeru barvnega televizorja je ugotovil, da kakovost lahko pojmuje kot zunanji izgled, kot njegovo funkcionalnost in kot njegovo zanesljivost. Razgrnil je stanje na področju elektronike sploh in pri tem primerjal naše Iskrine izdelke ter sploh evropsko proizvodnjo z lastnostmi ameriških ali japonskih tovrstnih izdelkov.

Vselej je prišel znova na nujnost kakovosti, prav z vseh treh vidikov. Seveda so poudarki različni. Vzhodnoevropski izdelki so na primer funkcionalno zanesljivi, vendar pa običajno po izgledu ne ustrezajo našim pojmovanjem kakovosti. Funkcionalna kakovost na sploh temelji že na spremnih dokumentacijah, ki se je je treba točno držati, ker sicer pride do reklamacij.

V razpravi so številni udeleženci iz raznih podjetij in ustanov v Jugoslaviji podali svoje misli in konkretne izkušnje. Niklik, zastopnik podjetja Pobjeda Novi Sad, je kritiziral posameznike v njihovem podjetju, ki so zakon o združenem delu izkoristili v negativni smeri za razbijanje kontrole kakovosti, ki je zaradi popolne decentralizacije nesposobna za stvarno delo. Zastopnik Rac iz Famosa (Hrastnica), je nasprotno govoril o veliki reorganizaciji skupnega urada za kakovost v podjetju. Prav tako se je Medja iz jeseniške Železarnice pohvalil, da ima železarna enotne in neodvisno kontrolo kakovosti, ki obsega tudi preventivno kontrolo. Decentralizacija KK bi pomenila po njegovi oceni pri njih več ljudi in več opreme za iste rezultate. Zastopnik ljubljanskega Litostroja Kušej je prikazal decentralizirano službo kontrole po posameznih TOZD, zaradi česar prihaja tudi do pojavov neenotnosti. Zastopnik kolektiva Pazinka (Pazin) — Vezjić je po svoji plati ugotovil, da je njihova decentralizirana služba nujna že zaradi zelo raznolikih proizvodnih programov, ki segajo od tekstila do kemije.

Vinko Majcen iz obrata Iskra Števec Kranj, je poročal o analizi organiziranosti AK, ki so jo izvedli v njihovi delovni organizaciji. Dosegli so pozitivne rezultate, kvalitetna norma pa poslej stimulira delavce pri odstranjevanju napak, do katerih bi sicer lahko prišlo. Zastopnik TAM iz Maribora — Pirc je povedal, da je pri njih kontrola kakovosti združena v enotnem TOZD, kar je glede na fazo proizvodnje TAM nujno. V TAM dela na vprašanju kakovosti kar 350 delavcev.

Dr. Spasić iz Beograda pa se je ponovno zavzel za to, da je treba v vseh primerih prek mehanizmov samoupravne organiziranosti in statutov kakovost zares zagotoviti. Brane Zlatković iz podjetja „Rade Končar“ iz Zagreba pa je opozoril, da za velike posle, kot je na primer jedrska centrala Krško, investitor itak že sam zahteva enoten program za zagotovitev kakovosti.

Zastopnik tovarne avtomobilov Zastava iz Kragujevca — Trajković je ne glede na pripombe kupcev glede kakovosti vozil, poudaril, da pri njih deluje integralni sistem kontrole kakovosti in da je v proizvodnih TOZD kontrola kakovosti pod neposrednim vodstvom direktorja TOZD.

V skupnih zaključkih so vsekakor ugotovili, da v zakonu o združenem delu ni nobenih postavk, ki bi govorile o decentralizaciji služb, torej tudi glede kontrole kakovosti ne. Zato je treba razčiščevati napačna stališča, kjer se pojavljajo in zagotoviti učinkovit, enoten sistem kakovosti. Medtem ko se res ponekod v delovnih organizacijah samih zaradi poenostavljanja v tolmačenju zakona o združenem delu pojavlja pritisk na decentralizacijo kontrole kakovosti, se po drugi strani vse več zunanjih dejavnikov, na primer kupci, prevzemne organizacije ali JLA, pojavlja z zahtevo po standardni kakovosti.

Udeleženci portoroškega posvetovanja so zato menili, da je treba kakovost tudi v planskih postavkah razvoja v republici ustrezno upoštevati, uvesti civilno in kazensko pravno odgovornost za kršitev predpisov o kakovosti ter uvesti te zahteve v statute in pravilnike. Vprašanje kakovosti po oceni udeležencev portoroškega srečanja bistveno vpliva na dohodkovne odnose in mora najti svoje mesto tudi v planih OZD. Kakovost bi morali tudi veliko bolj kot doslej upoštevati pri določanju cen. Poskrbeti pa bo treba seveda za trdno metrologijo in standardizacijo. Ime in zaščitni znak firme bi morala biti spoštovano jamstvo kakovosti.

Mara Ovsenik

Košarkarji Iskre - Olimpije pred treningom, že v novih dresih z znakom Iskre.

in prisotnim igralcem prvega moštva so ob tej priložnosti sporočili odločitev Iskre o prevzemu pokroviteljstva nad klubom, doslej Brest-Olimpija, ki je zaradi vedno višjih stroškov tekmo- vanj zašel v finančne težave. V ponedeljek, 9. t. m., je bila v klubskih prostorih v hali Tivoli raz- širjena seja upravnega odbora kluba, na kateri sta sodelovala tudi predse- dnik kluba Milan Kučan in predsednik poslovnega kolegija SOZD Iskra Jože Hujs. Članom upravnega odbora

Košarkarski klub Olimpija bo od- slej nosil ime Iskra-Olimpija, pokrovi- teljstvo Iskre nad njimi pa bo začelo veljati s podpisom samoupravnega sporazuma med Iskro in klubom, katerega bodo v kratkem podpisali.

PRIHODNOST JE V MIKROELEKTRONIKI

V četrtek, 28. septembra je v Iskri predaval dr. Stojan M. Zalar o mikroelektroniki in računalništvu. Dr. Zalar je diplomiral kot metalurški inženir na ljubljanski Univerzi, potem pa je doktoriral na newyorški univerzi na področju fizike in elektronike trdnih snovi. Danes je znanstveni svetovalec za fiziko in vodja grupe zanesljivosti razvoja računalniške tehnologije pri največji tovrstni trdnici na svetu pri ameriški IBM. Kot nam je v uvodu našega razgovora povedal, je od 1960. do 1963. leta delal v Raytheon razvojnem laboratoriju, 1963. in 1964. leta je postal Iskra in je bil vodja grupe za mikroelektroniko v Iskri, potem pa je spet odšel v Ameriko, kjer je delal od 1965. do 1969. v Westinghousovih raziskovalnih laboratorijih, od leta 1969 dalje pa do danes dela v IBM.

Na prvo vprašanje, kaj ga je v domovini in konkretno v Iskri najbolj presenetilo, nam je dr. Zalar odgovoril:

„Izredno sem zadovoljen, da po petnajstih letih vidim tako veliko število privrženecv mikroelektronike pod streho Iskre, kar sem še zlasti lahko opazil med svojim predavanjem pri vas, ki se ga je udeležilo res lepo število vaših strokovnjakov.“

Vi ste predavali našim strokovnjakom na temo mikroelektronika in računalništvo. Kaj bi lahko povedali o sedanjem položaju mikroelektronike v ZDA?

„Najprej moram dvakrat poudariti, da je razvoj mikroelektronike v svetu še naprej zelo dinamičen. Mikroelektronika ni samo ena izmed vej elektronike, ampak je to edina elektronika, ki bo v prihodnosti obstajala. Brez mikroelektronike si danes ni mogoče zamisliti kakršnekoli moderne elektronske in računalniške korporacije v svetu.“

Tehnična baza mikroelektronike se danes že približuje fizikalnim mejam, to je vertikalnim in horizontalnim dimenzijam enega mikrona in diskretnim paketom elektronov do 100.000. Elektronski mikroskopi so danes že preslabi, da bi lahko videli strukturo silicijevih elementov bodisi v MOS, bodisi v bipolarni tehnologiji.

Prevladuje mišljenje, da software (programiranje) zaostaja za hardwarem (tehnologija). Eden od najpomembnejših pojavov danes je eksploziven razvoj mikroprocesorjev, kakor tudi razvoj paralelnega programiranja v primerjavi s „klasičnim“ sekvenčnim programiranjem.

Če bi na kratko povzel zgodovino računalništva, bi govoril o generacijah računalniške tehnologije. Prva generacija je temeljila na elektronkah, druga na diskretnih tranzistorjih in tretja na integriranih tranzistorjskih vezjih na silicijevi ploščici. Četrta generacija, to je tista, ki jo doživljamo zdaj, temelji na tem, da ena sama ploščica predstavlja računalniški podsystem, medtem ko bo peta generacija računalniške tehnologije v tem, da bo ena sama ploščica nosilka celotnega sistema, to je logike in spomina na ploščici, katere tipična dimenzija je 5 x 5 mm.

Kakšne tehnologije mikroelektronike imamo danes in kako se le te razvijajo?

„Prva skupina je tako imenovani MOS (FET) sistem, v katerem napetost v elementih odpira, ali zapira tokovne kanale. Za to tehnologijo je značilno da je sicer počasna, vendar pa terja zelo nizke moči. Njena cena je nizka, ker je tehnologija sorazmerno enostavna. MOS tehnologija je v glavnem primerna za srednjehitrite miniračunalnike in mikroračunalnike. To je tudi tehnologija, ki bo v Iskri najprej vpeljana.“

Druga skupina je tako imenovana bipolarna tehnologija, kjer elementi temeljijo na tokovnem ojačevanju. Ta tehnologija omogoča izredno hitre preklope v redu velikosti ene nanosekunde (10⁻⁹ sek.). Moderne bipolarne tehnologije, kot na primer ECL, gredo že v hitrost preklapljanja 300–500 picosekund. Bipolarno tehnologijo v glavnem uporabljajo za velike računalniške sisteme, katerih uporabniki so državne administracije, vojska, ekonomija in veliki raziskovalni centri.

Tretja skupina je tehnologija brez silicija, to so v glavnem magnetni mehurčki, ki so sicer počasni (1 milisekunda), vendar pa imajo ogromne gostote – milijon preklapljalnih elementov na enem kvadratnem milimetru. Po mojem mišljenju ima Iskra toliko izkušenj z magnetnimi materiali, da bi ne bilo slabo, če bi vpeljali razne raziskovalne naloge tudi v tej smeri.

Poleg te imamo še druge nesilicijevske tehnologije, kot so Josephsonove diode, ki delujejo v stanju superprevodnosti, pri čemer je moč, potrebna za preklapljanje skoraj enaka ničli in je čas preklapljanja eno nanosekundo. Tu je potem še optoelektroni-

nika – to so računalniki na bazi optike in laserjev. Končno imamo tu še tako imenovane steklene elemente, kjer prihaja do preklapljanja v materialih na bazi stekla iz telurja, selen, germanija in silicija.

To bi bili najnovejši uspehi v procesni tehniki, ki veljajo za vse omenjene tehnologije. Vendar bi rad povedal še to, da so bili na vseh teh področjih doseženi zares veliki uspehi, hkrati z njimi pa so nastali tudi temu ustrezni veliki problemi.

Kako pa ocenjujete današnje trende na tem področju?

„Paradoks v mikroelektroniki je, da cene na eno logično funkcijo padajo, gostota in hitrost pa naraščata tako, da z manjšimi računalniki dosežemo učinkovitosti velikih sistemov. Kot primer tega razvoja naj navedem, da imajo na harvardski univerzi razstavljen prvi elektronski računalnik MARK I ki je dolg trideset metrov, danes pa lahko računalnik z isto učinkovitostjo spraviš v cigaretno škatlico.“

Eksplozivna rast mikroprocesorjev danes tudi jasno kaže na prehod od centralizacije v popolno decentralizacijo na področju računalništva; tu prihajajo do izraza spet mali ljudje in relativno majhne tvrdke, kjer je njihov uspeh odvisen izključno od njihove lastne inventivnosti.

Danes obstojajo v ZDA klubi tako imenovanih kompjueristov, ki so zelo podobni klubom radioamaterjev, kjer si člani izmenjujejo razne sestavne dele in izkušnje. Pri teh mikroračunalnikih praktično ni nobenih mej za njihovo uporabnost, saj si lahko doma mali človek sam programira po želji in hotenju, kar si želi – od odpiranja garažnih vrat, do prebujanja in podobno.

Razvijajo že tako imenovane hišne računalniške centre ki se bodo zagotovo še zelo razširili in z njihovo pomočjo boš lahko praktično izvedel vse: od cen na tržišču, do tega koliko kilometrov je do Titograda pa do domačega knjigovodstva in pomoči študentom pri njihovem učenju.

Druga množična uporaba so avtomobili, kjer bo večina funkcij avtomobila elektronsko krmiljena. V mikroprocesorjih, kot predstavnikih mikroelektronike so odprte možnosti za male in velike. Po mojem imajo majhne tvrdke še večje možnosti kot velike, ki jih ovira velika birokracija, medtem ko v malih tvrdkah pride individualnost mnogo bolj do izraza.

Zelo pomemben trend v mikroelektroniki je prehajanje analogne tehnologije v digitalno. Tako se je v telekomunikacijah v ZDA analogni del zvišal za 4 % digitalni pa kar za 45 %. To vsekakor pomeni, da digitalna tehnologija odriava analogno kamor so dijo radio, televizija in telefonija.

Prenos signalov v digitalni tehnologiji je mnogo bolj precizen in manj odvisen od šumov. Prodor digitalne elektronike je pozitiven rezultat izkušenj iz vesoljskih programov, v katerih je prenos informacij izključno digitalen. Neobdelano in perspektivno področje znanosti je prehod od sekvenčnega (serijskega) v paralelno (istočasno) programiranje, v katerem bomo lahko angažirali na stotine in tisoče mikroprocesorjev hkrati za predelavo podatkov.

Mikroelektronika je tipično področje za teamsko delo, kjer so pomembni vsi strokovnjaki, od elektronikov, metalurgov, kemikov, fizikov, mehanikov in drugih. Da bi pa dosegli dobro delovanje takšnih skupin je potrebna vzgoja kadrov, ki je po mojem najboljša, če teče v okviru samega podjetja. Kajti dejstvo je, da univerzitetni profesorji, ki pišejo znanstvene knjige, ne vedo, kaj se dogaja v podjetjih in tako v praksi sami nimamo kaj dosti od njihovih knjig. Zato so potrebni tečaji v podjetju. V IBM in drugih ameriških korporacijah imajo številne neobvezne tečaje, pri vas bi rekli temu izobraževanje ob delu, s tem, da ti tečaji vplivajo na plačo. Kdor v IBM obiskuje te tečaje in tudi opravi ustrezne izpite, prejme določeno število točk, ki se mu poznajo

tudi pri plači in napredovanju. Zdi se mi, da je to eden izmed uspešnih načinov, kako vzdramiti ljudi v podjetjih in jih premakniti iz letargije.

Delovni odnosi med ljudmi v računalniški družbi postajajo drugačni. Računalniki ne bodo samo nadomestovali vodenja procesov v industriji, ampak bodo odvzeli človeku mnogo nepotrebnih rutin pri njegovem delu. Tako bodo optimirali proizvodne procese in promet, direktorji pa bodo podprli svoje odločitve na solidni računalniški analizi podatkov.

Če hoče biti socialistična družba moderna, potem naj dohodek od minulega dela usmerja v panoge, ki pomenijo kvalitativen skok naprej v družbi kot je to računalništvo. Mikroelektronika predstavlja nov, kvaliteten korak v industrijskem razvoju in zagotavlja obstoj in prihodnost moderne družbe.

Zadnje vprašanje pa je veljalo prihodnosti in napovedim za bodočnost na tem področju.

„Zdi se mi, da glede računalnikov ni presenetljivo to, da mislijo slabše od človeka, temveč dejstvo, da sploh mislijo. Računalnik moramo šteti za prijatelja, služabnika in partnerja pri delu. Stari računalniki so imeli samo večji spomin in nekaj dobrih matematičnih trikov. Danes se računalniki učijo na izkušnjah in če napravijo napake, te napake ne bodo več ponovili. Končno danes pišejo računalniki tudi pesmi in glasbo ter prevajajo različna besedila v druge jezike.“

Meja med računalniki in njihovimi programerji je danes zabrisana. Tako je ameriški znanstvenik Jastrov dejal, da bodo v petnajstih letih smatrali računalnik za novo obliko življenja. Vendar imamo tudi komentarje, češ da računalniki nimajo ambicij in čustev. Vendar pa je precej teh stvari, ki jih je mogoče v tej smeri programirati. To nam najbolje dokazuje šah; programirša namreč računalnik z ambicijo, da v šahu premaga nasprotnika. Če so imeli prvi šahovski programi tako imenovani šahovski rating 1400, to je rating dokaj poprečnega šahista, imajo danes že rating 2200 in jih postavlja na raven šahovskih mojstrov, kar pomeni, da danes ni mogoče več tako lahko v šahu premagati računalnika.

Čeprav imamo danes računalnike še vedno pod kontrolo, vendar njihove Medtem se človeška inteligenca komaj spreminja, če se sploh kaj. Znano je, da je Medtem se človeška inteligenca komaj spreminja, če se sploh kaj. Znano je, da je volumen človeških možganov enak že vsaj sto tisoč let in je zato razvoj računalnikov zares fantastičen.

Sicer pa bosta ultrainteligentna kombinacija računalnika z njegovo logiko plus človek s svojo intuicijo pripeljala do simbioze dveh živih sistemov, ki bosta vitalno odvisna drug od drugega za obstoj družbe.

Takšna je napoved bodočega sožitja med človekom in računalnikom, ki ga sicer mi ne bomo doživeli, vendar pa morda že generacija naših sinov in vnukov,“ je zaključil naš razgovor dr. Stojan Zalar.

Dušan Željznov

»V korak z velikani elektronike«

(Nadaljevanje s 1. strani)
skupnosti jugoslovanskih PTT podjetij Gojko Sekulovski.

Na slovesnosti je spregovoril tudi ugledni gost iz Ženeve Mohamed Mili. Na kratko je orisal prehojeno pot mednarodne zveze za telekomunikacije ITU, osrednjo pozornost pa je namenil standardizaciji. „Nemogoče je imeti opremo, ki se uporablja vse povsod, brez standardizacije, sprejemljive za vso tehniko. In to je eden izmed ciljev ITU. Stojimo pred izrednim razvojem telekomunikacij. Pri tem naj omenim zlasti satelite in sicer telekomunikacijske satelite. Včrč; smo govorili o nekaj sto zvezah, danes pa že o nekaj tisoč zvezah, razvoj pa gre še naprej,“ je dejal g.Mili.

Generalni sekretar je v nadaljevanju opozoril na velik pomen računalništva, pa novih tehnologij, ki jih zdaj še ne poznamo itd. Opozoril je zlasti na to, da bo ITU prihodnje leto organizirala zelo pomembno konferenco, na kateri bodo pregledali in uskladili vse radiokomunikacijske predpise. Zadnja takšna konferenca je bila pred dvajsetimi leti, konferenca, ki bo prihodnje leto, pa naj bi ponovno z novimi predpisi o radiokomunikacijah pre-

Dr. Stojan Zalar v pogovoru z Iskrinimi strokovnjaki.

Mlade Iskraše bodo obiskali koroški mladinci

V soboto 21. in nedeljo 22. oktobra bosta prišla na obisk k Iskrini mladini Koroška dijaška zveza in Zveza koroških mladih delavcev. S tem obiskom bosta obe organizaciji vrnila obisk ZSMS Iskre IEZE. Gostitelj bo mladina TOZD Polprevodniki Trbovlje. Ob tem obisku smo prosili za pogovor predsednico Koroške dijaške zveze Magdo Koren iz Celovca in organizacijskega sekretarja Koordinacijskega odbora ZSMS IEZE Igorja Vlepiča

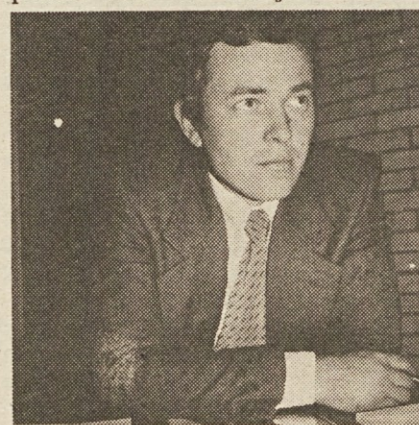
Igor Vlepič nam je povedal, da je namen obiska predvsem seznaniti slovensko koroško mladino z našo ureditvijo s poudarkom na samoupravljanju, ki je za Korošce še posebno zanimivo. Zastopniki obeh organizacij bodo gostje mladih Iskrašev iz Trbovelj.

V soboto dopoldne jim bodo le-ti razkazali svojo tovarno in omogočili pogovor z družbenopolitičnim, samoupravnim in tehničnim vodstvom v TOZD Polprevodniki.

V tem pogovoru bodo vodilni delavci iz trboveljske Iskre, Industrije elementov in Iskre odgovarjali na vprašanja gostov. „Upamo, da bodo tako v direktnem stiku z našimi vodilnimi ljudmi in strokovnjaki naši mladi gostje spoznali naš način dela, našo ureditev in praktične sadove našega samoupravnega sistema,“ je povedal Igor Vlepič.

Popoldne si bodo Korošci v spremstvu mladih Trboveljčanov ogledali Muzej revolucije, zvečer pa bodo imeli družabno srečanje z mladimi Iskraši.

V nedeljo bodo gostje in gostitelji obiskali Čebine in se seznanili z zgodovinskim pomenom tega kraja. Popoldne bodo na Javorju tekmovali

Igor Vlepič, organizacijski sekretar ZSMS IEZE.

Magda Koren, predsednica Koroške dijaške zveze.

gostje z gostitelji v malem nogometu in v vlečenju vrvi.

„Že od leta 1976 imamo mladi od Koroške dijaške zveze tesne stike z Iskrino mladino“, je rekla Magda Korenova, predsednica Zveze. „Naša organizacija ima sicer ime Koroška dijaška zveza, kar je v začetku tudi bila. Dejanjsko pa že dolga leta več ne združuje samo dijakov, ampak mlade dijakke, študente, delavce in kmečko mladino. Zveza šteje prek 500 članov po vsej Južni Koroški. Ima več odsekov po različnih dejavnostih: dramski odsek, v ustanavljanju je pevski zbor, imamo že lutkovno skupino (ta je izredno agilna med zamejskimi Slovenci in v matični Sloveniji), imamo še politični odsek in športni odsek. Izdajamo svoj list Problemi, ki izhaja mesečno. Žal imamo za naš list več idej in materiala kot denarja in zato smo vse bolj v finančnih stiskah.“

Srečujemo pa se mladi Korošci ob zelo različnih priložnostih, največ na različnih prireditvah, kulturnih in športnih. Tako smo lani pripravili uspešno smučarsko prireditev v Podkloštru, kjer smo združili prijetno s koristnim.“

FY

poslovodnega kolegijskega organa Anton Stipanič. Z Iskrine strani pa so se ogleda tovarne in poznejših pogovorov udeležili še Aleksander Mihev, Alfonz Medved, Ivan Fink in drugi.

Beseda je nanesele zlasti na prihodnje sodelovanje med Iskro in drugimi proizvajalci telekomunikacij, nadalje o Iskrinih razvojnih in proizvodnih možnostih na področju telekomunikacij, kot tudi o razstavi „ELCOM“, ki bo prihodnje leto v Ženevi. Zadnje svetovne razstave telekomunikacij, bila je leta 1975, se je iz Jugoslavije udeležila le Iskra, naši strokovnjaki pa imajo na tej manifestaciji vedno pomembno vlogo.

Med obiskom v Ljubljani je generalnega sekretarja ITU sprejel tudi predsednik slovenskega Izvršnega sveta Anton Vratuša. Pogovarjala sta se zlasti o sodelovanju Jugoslavije z mednarodno zvezo za telekomunikacije, izčrpano pa tudi o pomenu in vlogi Centra za upravljanje podjetij v družbeni lasti v državah v razvoju pa o glavnih smereh razvoja elektronike v sodobni družbi itd.

Generalnega sekretarja sta med obiskom v Sloveniji spremljala direktor za organizacijo svetovne razstave telekomunikacij v Ženevi Werner Wolter in vodja za tehniško sodelovanje med državami pri ITU Nikša Komplita.

Lado Drobež

Priprave na reorganizacijo DO Elektromehanika

Iskra — Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko Kranj je postala že tako velika delovna organizacija, da bo v bližnji prihodnosti predvidena delitev na tri samostojne programske, poslovno in tehnološko zaokrožene delovne organizacije:

1. DO Telekomunikacije, ki bi se naprej razvijala programe profesionalnih sistemov na področju telekomunikacij in računalništva.

2. DO Elektromehanika, ki bi nadalje razvijala programe merilne, regulacijske in stikalne tehnike, zahtevnejše sisteme iz tega področja po principu inženiringa in programa električnega ročnega orodja.

3. DO za proizvodnjo posebnega pomena, ki bo razvijala programe specialnih sistemov profesionalne elektronike in laserjev.

S tako delitvijo bi vsakemu od teh sistemov ustvarili pogoje za nadaljnji razvoj njegove dejavnosti. S tem bi ustvarili tudi boljše pogoje za izvajanje samoupravne organiziranosti in uveljavljanje določil zakona o združenem delu.

Tokrat vas želimo obvestiti o dosedanjih pripravah na organiziranje prve samostojne delovne organizacije: to bo DO za proizvodnjo posebnega pomena ISKRA SPEL (Iskra — Industrija za sisteme profesionalne elektronike in laserjev), kar je delovni naziv te organizacije. Obiskali smo mgr. Franca Čuka, predsednika komisije za izvedbo organizacije te DO.

Že v juliju je bil izdelan poseben elaborat, ki je zdaj v razpravi po vseh štirih temeljnih organizacijah, ki naj bi sestavljale DO za proizvodnjo posebnega pomena. Te so: TEN, Elektrooptika, Tovarna elektronskih instrumentov Horjul in Inštitut za prenosno tehniko — vse locirane v ljubljanskem industrijskem bazenu. Komisija za organiziranje DO že pripravlja vse potrebno za referendum, na katerih se bodo delavci omenjenih tozdov odločili o izločitvi iz dosedanje Iskre-Elektromehanike. V temeljnih organizacijah bodo pripravljene sestanki s političnimi aktivisti, na kar bodo o tem razpravljali še na zborih delovnih ljudi. Do konca oktobra naj bi razpisali tudi referendum. Pripravljajo tudi predlog samoupravnega sporazuma o reorganizaciji, ki naj bi začel s prvim januarjem prihodnje leto.

Delovno organizacijo za proizvodnjo posebnega pomena naj bi sestavljalo pet ali več temeljnih organizacij združenega dela in dve delovni skupnosti skupnih služb. V njih bodo naslednja glavna proizvodnja področja:

1. Elektrooptika
2. Navigacija in antene
3. Usmerjene zveze
4. Radijske zveze
5. Elektronska merilna tehnika
6. Področje telefonskih in telegrafskih multipleksov

Nove osnovne organizacije ZSMS

V okviru širokih predkongresnih aktivnosti so mladi Elektromehanike izvedli manifestativni pohod mladinske pohodne brigade v Dražgoše. S pripadniki JLA so v tem času imeli več športnih srečanj v šah, plavanju, streljanju in šahu. Najpomembnejše pa so seveda politične akcije kot so predkongresne razprave v osnovnih organizacijah, obogatitev dejavnosti osnovnih organizacij v smislu prečiščevanja njihovih programov in usklajevanja z resolucijo X. kongresa ZSMS.

Ena najpomembnejših akcij v tem obdobju je vsekakor ustanovitev kar štirih novih osnovnih organizacij: v Tovarni računalnikov, Razvojnem tehnološkem centru, Nabavi in DSS. S pomočjo organizacij sindikata in ZK so angažirali mlade v teh novo ustanovljenih tozdih za večjo dejavnost na področju mladinske problematike. Seveda vse ni šlo gladko, saj je vsak začetek težak. Mladim namreč še ni popolnoma jasno, kakšna sta pomen in vloga mladine. To danes ni več pionirska počitniška organizacija, temveč enakopravna družbenopolitična organizacija, ki rešuje specifične probleme mladih. Ti problemi pa se lahko rešujejo le v okviru in s

7. Proizvodnja sestavnih delov.

DSS pa bo sestavljena iz tehnično komercialne službe (inženiring in razvoj kompleksnih sistemov ter prodaja) in splošne skupne službe. Skupno bo v tej DO okrog 1500 zaposlenih. V nekaterih oddelkih bo treba izpopolnjevati obstoječe strokovne kadre z izobraževanjem ob delu.

Omenjene temeljne organizacije veliko izvažajo, zlasti Elektrooptika. V prihodnje bi morale dajati vedno večji poudarek izvozu naprav, radijskih in usmerjenih zvez kot tudi multipleksov. Možnosti imajo veliko, treba jih bo izkoristiti. Prizadevanja so usmerili tudi na uvedbo čimvečjega števila mikroelektronskih komponent, ki jih proizvajamo v Iskri, in krepitev sodelovanja z organizacijami, ki skupaj z nami delajo na razvoju kot so: Inštitut za vakuumsko tehniko, Inštitut Jožef Stefan, Fakulteta za elektrotehniko in druge organizacije v državi. Z večjim sodelovanjem proizvajalcev mikroelektronike in elektromehanike bomo okrepili povezovanje kolektivov znotraj SOZD Iskra kot tudi z ostalimi jugoslovanskimi partnerji.

Ob koncu pogledimo kaj želimo doseči z delovno organizacijo za proizvodnjo posebnega pomena. Predvsem moramo tu poudariti večjo učinkovitost poslovanja pri izvajanju projektov in nalog za potrebe naših oboroženih sil oziroma splošnega ljudskega odpora in seveda vseh ostalih kupcev. Učinkovitost naj bi se odražala v tem, da bo Iskra zadovoljila kupce posebnega pomena kot tudi druge domače in tuje kupce z izdelki, ki bodo:

- odgovarjajoče kakovosti in
- dobavljeni v dogovorjenih rokih.

Eden od bistvenih pogojev za uresničitev teh ciljev je reorganizacija Elektromehanike. V zadnjih šestih letih so naše obveznosti do kupcev izdelkov posebnega pomena narasle 10-krat, realizirali pa smo jih 8,5-krat. Obveznosti so torej hitreje naraščale od možnosti zato je treba za uresničitev zastavljenih ciljev nujno iti v investicijska vlaganja.

V kratkem bo dokončana gradnja Elektrooptike. Začela se je gradnja in modernizacija proizvodnih kapacitet v tovarni TEN, ki so namenjene za program usmerjenih zvez. Predvidevajo se še nadaljnje gradnje in rekonstrukcije v Stegnah kot tudi v Horjulu.

Samo s takimi predvidenimi rekonstrukcijami in uvajanjem novih tehnologij, oplojenih z mikroelektroniko in računalniško tehniko, je možno zadovoljiti planske potrebe vseh kupcev takih izdelkov, sistemov in kompleksnih sistemov.

Z ustanovitvijo ISKRA SPEL lahko računamo na hitrejši vzpon na tem področju v zadovoljstvo delavcev te DO kot tudi ostalih Iskrinih kolektivov in seveda tudi kupcev.

Alojz Boc

Nova avtomatska naprava

Ob vedno večjih količinah števec električne energije v obratovanju in vse večji njihovi točnosti so potrebne tudi umerjevalne naprave, ki bi omogočile čimhitrejšo in čimbolj točno umerjanje.

Da bi zadostili zahtevam, smo v TOZD Merilne naprave v Iskri Elektromehaniki izdelali enofazno avtomatsko umerjevalno napravo ND 056. Naprava je bila izdelana za potrebe Elektromerilnega servisa v Ljubljani. Od klasičnih umerjevalnih naprav, ki jih izdelujemo, se omenjena naprava ND 056 razlikuje že po metodi umerjanja. Tako imenovano metodo moči in časa, kjer s štoparico merimo čas enega ali več vrtljajev rotorja števca električne energije, je zamenjala primerjalna metoda.

Pri tej metodi števec, ki ga omenjamo, primerjamo z etalonskim števcem, katerega merilni pogrešek poznamo in je glede na pogrešek umerjanega števca zelo majhen. Kot primerjalna normala je v napravo vgrajen Iskrin etalonski števec energije EEMP 5 z računalnikom za izračun napake petih umerjenih števec.

Etalonski števec energije s točnostjo, večjo od 0,1 % in računalnik za izračun napake sta v celoti delo tehničnega razvoja TOZD Števci. Obremenitev merjenega števca in normalnega (primerjalnega števca) se izbira in nastavlja avtomatsko s pomočjo tastatur na čelni plošči naprave.

INFORMACIJE IZ NAŠIH SIS Ocena dela SIS KULTURNA DEJAVNOST

V temeljih srednjeročnega plana v kranjski občini so prioritete predvsem tiste kulturne dejavnosti, ki so najbolj dostopne delovnim ljudem.

Ena najbolj dostopnih oblik kulturnega udejstvovanja širokih množic je knjižničarska dejavnost, ki je v letih 1976/78 dosegla povprečno 3,38 izposojenih knjig na prebivalca, s tem se je realiziralo 91,8 % planirane izposoje knjig do leta 1980. Planirani knjižni fond (196.800) do leta 1980 bo težko doseči, saj se zaradi nenehnega naraščanja cen število novih knjižnih zvezkov zmanjšuje.

Gledališka dejavnost bo ob sedanjih stopnji rasti števila gledaliških predstav (od 242 leta 1977 na 249 leta 1978) težko dosegla planska predvidevanja, to je 270 predstav v letu 1980. Zmanjšuje se tudi število obiskovalcev gledaliških predstav od 54.509 leta 1976 na 54.145 v letu 1977, kar je za 0,1 % manj kot v letu 1976. Vzroki za takšno stanje so prostorske stiske, ki so še vedno nerešene vprašanje v kulturni dejavnosti občine.

Kulturna skupnost uspešno rešuje, skupno z Zavodom za spomeniško varstvo, varstvo spomenikov NOB. V gorenjski regiji je bilo obdelanih 40 spomenikov in spominskih obeležij. Na področju likovne dejavnosti je že dosežen cilj 32 razstav do leta 1980. Tematika razstav je usmerjena k novejši zgodovini, čeprav tudi dela iz NOB ne zaostajajo.

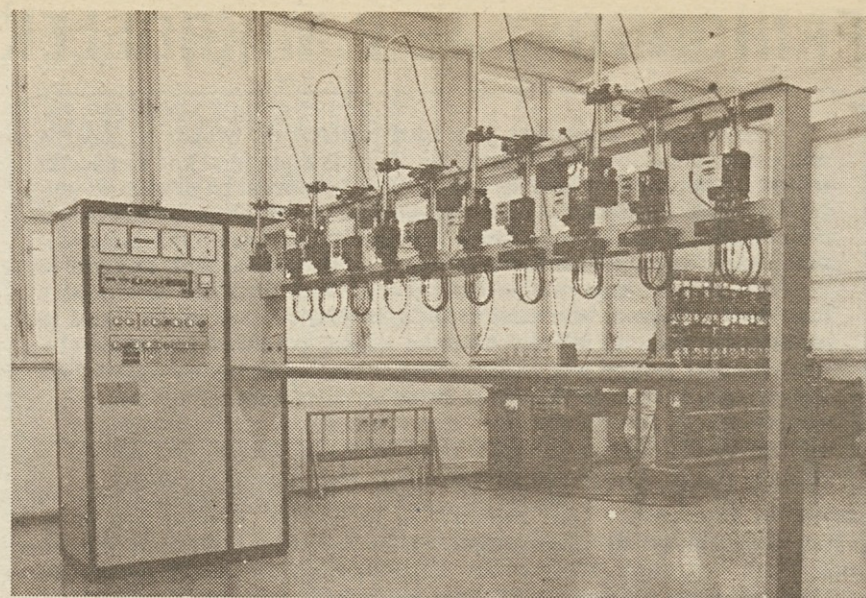
Največja naloga, ki si jo je zastavila kulturna skupnost za obdobje 1976/80, je rešitev prostorskega problema za dejavnost društev in samo-

VABILO INVALIDOM

Aktiv invalidov Iskre Elektromehanike obvešča svoje člane, da je še nekaj prostih mest za dvodnevni izlet v Stubiške Toplice 28. in 29. oktobra. Cena izleta za invalide je 250 din, za ostale 400 din. Prijave do zasedbe avtobusa sprejemajo: Pavli tel.: 2817 Logar tel.: 3280 in za ATC Jelenc, tel.: 3238.

Mislamo, da se bo z novimi osnovnimi organizacijami ZSM moč mladinske organizacije v Elektromehaniki okrepila, saj z novim organiziranjem mladih v teh temeljnih organizacijah pričakujemo večjo učinkovitost ZSM v TOZD, ki je po vseh naših dokumentih nosilec političnega in družbeno-ekonomskega razvoja.

Alojz Boc

Avtomatska merilna naprava za umerjanje števec.

Vrtljaje kotev umerjenih števec, vpetih na stojalu, odčitavajo fotografe, ki so povezane z računalnikom. Ta izračuna napako vsakega posameznega števca v procentih in jo izpiše na zaslonu poleg števca. Na stojalu je možno namestiti hkrati deset enofaznih števec z enakimi električnimi parametri (nazivni tok, maksimalni tok in konstanta). Umerjamo pa lahko istočasno pet števec.

Opisana naprava pomeni predvsem tehnološko pridobitev za umerjevalne servise pri distribucijah električne energije. Z napravo je dosežen prihranek na času, večja je kvaliteta opravljenih meritev, izločeni so subjektivni vplivi pri merjenju itd. Izkušnje pridobljene s to napravo bodo bistveno vplivale na razvoj novih kontrolnih sistemov za področje proizvodnje števec v Iskri Elektromehaniki.

J.Č.

Lojzetu Koželju v slovo

V nedeljo, 1. oktobra smo pospremili k večnemu počitku našega učitelja praktičnega pouka Alojza Koželja. Težko se je sprizniti s kruto resnico, ne da bi nas ob tem stisnilo v grlu, da lahko zahrbtna bolezen uniči v nekaj tednih telo in življenje močnega človeka.

Njegovo življenje, že v rani mladosti utrjeno od trdega kmečkega dela in dela kovača, je bilo sposobno premagovati nevarnosti vojne in težke napore, katerim je bilo kot hrabremu partizanu in jurišniku vsakodnevno izpostavljeno. Znal je prenašati muke lačnega ranjenca in na smrt obsojenega borca za svobodo, toda zahrbtni bolezni tega poletja ni bilo več kos.

Ko si je v svobodni domovini ponovno nabral moči in znanj, se je posvetil plemenitemu delu — vzgoji in izobraževanju mladih kadrov, potrebnih naši industriji. Mnogim generacijam mladih kovinarjev je od leta 1950 naprej posredoval praktična in strokovno-teoretična znanja in jim s preudarno besedo pomagal oblikovati osebnost svobodnih, delavnih in poštenih strokovnjakov.

Zato je prav, da Lojzetu Koželju v imenu vseh tistih, ki jim je pomagal utirati pot v samostojno življenje in za vse, kar je prispeval k našim skupnim naporom za napredek strokovnega izobraževanja, izrečemo iskreno zahvalo.

Sodelavci

IZVOZ V DRŽAVI NE-USTREZEN — NAŠ SKORAJ PO PLANU

- Vzroki:
- neposlovnost,
 - nepoznavanje zahtev (predpisov) tržišč,
 - spreminjajoče zakonodaje kupcev ne spremljamo,
 - literature s tržišč ne spremljamo, ker premalo poznamo jezike teh tržišč,
 - nismo vključeni v testne organizacije, pa se nam postavljajo umetne prepreke.

(Iz študije Zveznega zavoda za standardizacijo za ZIS)

Kako pa potekajo naše priprave za nastop na tržišču?

BOŽO

(Nadaljevanje na 7. strani)

Odmevi na počitniško prakso

Čas brezskrbnih počitniških in dopustniških dni je za nami. Študentje in dijaki so opravili obvezno počitniško prakso. Tako se je v treh poletnih mesecih v Elektromehaniki zvrstilo mnogo novih obrazov. Spomini na počitniško prakso pa so še vedno prisotni. O ciljih počitniške prakse sem se pogovarjal z ing. Jovom Kecmanom, ki skrbi za potek počitniške in delovne prakse v Telekomunikacijah na Laborah.

Zvedel sem, da se počitniška praksa deli na štiri dele: za poklicne, tehniške srednje in ostale srednje šole ter fakultete raznih smeri. Praktikante

skušajo razmestiti na taka delovna mesta ki odgovarjajo njihovi izobrazbi. Žal pa to ni vedno mogoče, saj ne morejo postaviti na vsako delovno mesto začetnika ali nekoga, ki bo zaposlen samo dva ali tri tedne, odvisno od trajanja prakse. V večini primerov želijo praktikanca seznaniti s celotno proizvodnjo, z organiziranostjo in s samoupravnimi organi. Praksa v tovarni ATC je zelo zanimiva, kar pa ni odvisno samo od dela, temveč tudi od praktikanca. Mladi se zelo zanimajo za organizacijo dela, za njegovo pestrost. Največ se naučijo s spraševanjem, zato vsem, ki pridejo na prakso priporo-

čamo: sprašujte, zanimajte se, le na ta način boste spoznali delovno organizacijo.

Ing. Kecman je o praktikantih izrekel veliko pohvalnih besed. Svoje delovne obveznosti izpolnjujejo vestno in marljivo. Še posebej pa je pohvalil gimnazijce: izredno prilagodljivi so, razgledani, delovne naloge izpolnjujejo vestno, zato tudi kvaliteta ne izostaja. Prav je, da tokrat spregovorim prav o njih.

Pred koncem šolskega leta si dijaki gimnazije ogledajo delovno organizacijo in se seznani s kolektivom, v katerem bo potekalo njihovo štirnajstredno praktično usposabljanje. Dobijo vsaj bežen vpogled v delovno organizacijo, o kateri mnogo berejo in slišijo, in se seznani z njenim celotnim proizvodnim procesom. Svoje vtise o poteku praktičnega dela opišejo v seminarskih nalogah, ki jih profesorji na gimnaziji pregledajo. Ing. Kecman je izrazil željo, da bi gimnazija odstopila nekaj seminarских nalog tudi Iskri, s tem bi dobre seminarske naloge postale še boljše, tovarna bi imela vzorec, ki bi ga lahko pokazala praktikantu. Sicer pa meni, da je počitniška praksa dobro organizirana in da so mladi zadovoljni. Določene slabosti seveda še obstajajo, skušajo pa jih odpraviti.

Nazadnje sva spregovorila še o nagrajevanju praktikantov. Nagrade so zagotovljene po pravilniku DO. Gimnazijci pa prislužen denar namenijo v skupni sklad za ekurzijo ob koncu šolanja. Dobri odnosi med delovno organizacijo in praktikanti naj bi se še naprej nadaljevali, je zaželel na koncu najinega pogovora Jovo Kecman.

Milan Savič

Ocena dela SIS

(Nadaljevanje s 6. strani)

na lista za gradnjo športno rekreacijskih objektov.

Skladno z republiškim dogovorom je bilo nekaj več kot 50 % izbranih sredstev porabljenih za množične oblike telesne kulture. S takšno delitvijo je bilo izbranih sredstev za to področje možno zagotoviti le 70 % zahtevanih finančnih sredstev, tako je na

področju športa uspelo pokriti le 45 % potreb.

TKS, ki se poleg zbiranja finančnih sredstev ubada tudi s kadrovskimi težavami, je kljub temu v preteklih treh letih dosegla lepe uspehe predvsem na področju množičnosti. Z ustreznimi ukrepi za zagotavljanje potrebnih materialnih pogojev in z nadaljnjimi prizadevanji vse družbene skupnosti bo mogoče v prihodnjih letih uresničiti srednjeročne cilje v celoti.

K. Pavli

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Razporejanje za dolžnosti narodne zaščite

Razporejanje delovnih ljudi in občanov na dolžnosti v enote narodne zaščite pomeni določitev obveznosti in časa, v katerem je delavec oziroma občan dolžan poleg svojega rednega dela opravljati naloge narodne zaščite. Trajanje obveznosti je odvisno od potreb, ki izhajajo iz varnostnega načrta in števila delovnih ljudi oziroma občanov — pripadnikov enote narodne zaščite.

Obveznosti se lahko po sklepu odbora povečajo:

- če so nastale nepredvidene in izredne razmere
- če je bil izvršen vpoklic vojaških obveznikov, pa se je število članov enote zmanjšalo.

Naloge narodne zaščite se opravljajo po načrtu ali izjemoma po odločitvah odbora ali načelnika, če se odbor ne more nemudoma sestati.

Načrt za delo narodne zaščite TOZD ali KS mora vsebovati:

- obseg stalnega zavarovanja in preventivnega delovanja enote narodne zaščite
- način zavarovanja in opravljanja preventivnih nalog narodne zaščite v TOZD ali KS
- postopek enote narodne zaščite če bi v TOZD ali KS prišlo do neodgovornega ali nepremišljenega dejanja posameznikov oz. skupin in povzročanja izgredov.

Obseg zavarovanja in preventivnega delovanja po načrtu mora imeti več stopenj:

1. za delovanje NZ v razmerah, ki zahtevajo le preventivno aktivnost NZ
2. za delovanje NZ v primeru izrednih razmer, nastalih v TOZD ali KS oziroma če so nastopile v širši družbi
3. za delovanje NZ v neposredni vojni nevarnosti ali vojni, ki je sestavni del obrambnega načrta TOZD ali KS.

Minimalni varnostni ukrepi narodne zaščite po prvi stopnji so:

- izvajanje opazovanja oziroma nadzora na določenih mestih zaradi preprečevanja dostopa v varovane objekte nepoklicanim osebam, preprečevanja tatvin, požarov in povzročanja škode na družbeni imovini in okolju zunaj delovnega časa;
- izvajanje kontrole in zavarovanja določenih mest, objektov ali prostorov, ki so posebno pomembni za nemoteno proizvodnjo in okolje v delovnem času in zunaj njega;
- preventivna prisotnost skupin narodne zaščite v določenem času na določenem območju v KS ob državni meji in drugih, če tako določi pristojni organ.

Minimalni varnostni ukrepi po drugi stopnji so:

- neprekinjeno dnevno in nočno zavarovanje mest, s katerih je možen dostop v varovane objekte ali na varovani prostor;
- neprekinjen dnevni ali nočni obhod širše okolice objekta ali prostora, ki se varuje;
- neprekinjeno dnevno in nočno zavarovanje najpomembnejših objektov oziroma določenih mest znotraj delovne organizacije ali objekta v splošni rabi.

V tretji stopnji — to je ob neposredni vojni nevarnosti ali vojni:

- izvajajo enote NZ po načrtu, ki je sestavni del obrambnega načrta, naloge iz druge stopnje. V povečanem obsegu izvajajo opazovanje na širšem prostoru in druge naloge samozaščite glede na pogoje in okoliščine vojnih razmer. Podrobneje se te naloge določijo na podlagi navodil sveta občinske skupščine za LO, varnost in družbeno samozaščito.

Pripravil A. Boc

Prihodnjič: Pravice in dolžnosti delovnih ljudi pri opravljanju nalog narodne zaščite

POD OSRČJE ŠPIKA

Planinska sekcija Iskre Elektromehanike Kranj organizira v soboto, 21. oktobra, enega zadnjih letošnjih izletov, tokrat pod Špikovo skupino — Za Akom.

Odhod avtobusa izpred kranjskega hotela Creina bo ob 6. uri, peljal pa bo do Martuljke. Od tu je do prvobitno ohranjene narave Za Akom le dve uri lahke hoje. Med potjo si bomo ogledali še slapove. Cena prevoza je le 20 din.

Prijave in vplačila sprejema Volga Pajk iz tajništva ERO do srede, 18. oktobra.

20-letnica ceste bratstva in enotnosti

Republiška konferenca ZSMS bo 21. oktobra organizirala v Novem mestu proslavo ob 20-letnici izgradnje avtoceste bratstva in enotnosti Ljubljana-Zagreb, ki jo je zgradila jugoslovanska mladina in je bila za tiste čase najlepša in najmodernejša prometnica v Jugoslaviji. Proslava bo povezana s svečano sejo RK ZSMS ob 35-letnici ustanovitve Zveze slovenske mladine kot enotne družbenopolitične in vzgojne organizacije mladih.

Na osrednji prireditvi na Titovem trgu v Novem mestu bo med drugim tudi svečani mimohod udeležencev akcije izgradnje ceste Bratstva in enotnosti. Ker organizator želi, da bi se proslave udeležili vsi graditelji ceste, prosi nekdanje brigadirje, da se čim prej javijo na Občinski konferenci ZSMS v svoji občini in s seboj prinesejo izkaznice, značke, priznanja in ostalo gradivo.

Z Gorenjske so na delovni akciji sodelovale naslednje brigade:

- v pripravljalnih delih v marcu in aprilu I. kranjska Stane Žagar
- v V. izmeni avgusta IV. kranjske Pavla Mede
- v VI. izmeni I. gorenjsko-primorska brigada
- v VII. izmeni II. gorenjsko-primorska brigada

Niko Sladič

Slišali smo, primerjamo

SOZD Rade Končar je po študiji Zveznega zavoda za standardizacijo izbrana za zgledno organizacijo pri zagotavljanju kakovosti svojih izdelkov. Malo problemov ima s kakovostjo, učinkovita je notranja organiziranost od zagotavljanja do ugotavljanja kakovosti. Več o tem smo slišali na posvetu Društva za kakovost Slovenije.

„Podelili smo si delo“, je izjavil individualni poslovodni organ za kakovost Branislav Zlatkovič, „in pri tem nismo pozabili, da mora vsaka funkcija v okviru SOZD imeti svojo razvojno, načrtovalno, izvajalno in nadzorno aktivnost.“

Operativno — izvajalno delo pri ugotavljanju kakovosti je tik ob delu. To delo ni učinkovito, če ni načrtovano. Toda zaradi sličnosti problematike ga opravljamo za več temeljnih organizacij skupaj. Ker ne želimo in ne smemo enkrat za vselej obstati pri operativnih rešitvah, uvajamo nove oblike in prilagajamo našim razmeram rešitve drugih. To upravljamo za vse delovne organizacije skupno, menim da smo uspešni. Naše rešitve so uzakojene s samoupravnimi akti, z organi-

Pred nedavnim sose sodelavci v TOZD TEA, Orodjarna, Števec in Vzdrževanje v Elektromehaniki poslovali od dolgoletnih sodelavcev Francke Sedejeve, Rudi - ja Florjančiča, Anice Lotrič in Rudija Hvale, ki so odšli v pokoj. Kamera jih je uje-la poslednjič v krogu svojih sodelavcev.

Ekipa kovinarjev iz Elektromehanike in Avtoelektrike na tekmovanju kovinarjev v TAM v Mariboru.

zacijskimi predpisi, s standardi in v strokovnem priročniku za kakovost v SOZD Rade Končar ...“

BOŽO

ISKRA
Stevilka 40—14. okt. 1978

Program ukrepov za izboljšanje poslovanja

Na rednem zasedanju delavskega sveta tozđ Orodja, ki je bilo v četrtek 5. 10. 1978 so se delegati v okviru osrednje točke dnevnega reda seznanili s programom ukrepov za izboljšanje stanja in odpravo nepravilnosti, omenjene tozđ, ki jih je v zapisniku podala Služba družbenega knjigovodstva.

Nepravilnosti v poslovanju tozđ Orodja niso odraz trenutnega stanja, pač pa posledica večletnega pomanjkljivega organizacijsko-strokovnega dela in pomanjkanja odgovarjajočega strokovnega kadra. Zato je tudi pričakovano, da bi te nepravilnosti naenkrat odpravili neosnovano.

Bistven poseg za izboljšanje poslovanja vsekakor predstavlja omenjeni program ukrepov, ki se deli v ukrepe za odpravo nepravilnosti in ukrepe za dolgoročno sanacijo tozđ.

V prvo skupino ukrepov sodijo naslednje naloge:

- pregledati pravilnost vpisa sprememb in dopolnitev glavne dejavnosti, ki so se izvedle ob sprejemanju statuta tozđ

- pripraviti program priprave in sprejetja samoupravnih splošnih aktov, vsklajenih z zakonom o združenem delu

- pregledati že sprejete samoupravne sporazume, predvsem tiste, ki obravnavajo odnose v okviru SOZD, DO nasproti tozđ ter financiranje služb, ki opravljajo za tozđ Orodja določene naloge in ugotovitve, če je višina prispevkov adekvatna delu, ki ga le te opravljajo za tozđ

- izvesti vse knjigovodske popravke z upoštevanjem roka, ki je bil postavljen s strani Službe družbenega knjigovodstva

- urediti razpolaganje z devizami, pridobljenimi z izvozom po zakonu po deviznem poslovanju

- ugotoviti, koliko sredstev je tozđ združila na nivoju SOZD v skladu skupnih rezerv in možnost aktiviranja teh sredstev za vrnitev pridobljenega kredita za pokrivanje prikazane izgube v letu 1977

- razčistiti odnose z ISKRA-COMMERCE glede medsebojnih obveznosti in pravic na področju nabave, prodaje na domačem trgu, na področju uvoza in izvoza blaga pri prodaji na zunanji trg mora komercialna služba tozđ vršiti vsklajevanje in kontrolo obračunskih provizij z ISKRA-COMMERCE – ob sklepanju novih poslov si bo potrebno zagotoviti pridobitev avansov po posameznih pogodbah

- oceniti dejavnost po pogodbi o poslovnotehničnem sodelovanju s firmo SPERRY RAND-VICKERS glede na razpoložljive kadre, opremo in finančno stanje, v katerem se tozđ nahaja. Oceniti možnost opravljanja te dejavnosti z določenimi investicijskimi vlaganji, interes ostalih tozđ v okviru DO za združevanje sredstev za realizacijo tega programa

- narediti rebalans plana glede na to, da bo v celoti izpadla realizacija v višini 8.000.000 din iz naslova poslovnotehničnega sodelovanja Vickers.

Medtem ko v ukrepe za izboljšanje poslovanja in dokončno sanacijo tozđ sodijo sledeči:

- natančno opredeliti glavno dejavnost tozđ, njen status in spremembo vpisati pri gospodarskem sodišču.
- na nivoju DO oblikovati strokovno komisijo za pripravo kvalitetnega sanacijskega elaborata, ki mora temeljiti na nujni investiciji v osnovno dejavnost in dvig tehnične produktivnosti

- izvesti reorganizacijo tozđ po posameznih sektorjih v smislu večje funkcionalnosti in pri tem natančno opredeliti naloge, ki jih morajo posamezni sektorji izvajati

- z ustreznimi ukrepi (čimvečja uporaba standardnih delovnih orodij, tipizacija materiala) skrajšati izdelovne roke orodij in naprav

- posvetiti posebno pozornost problematiki zaloga materiala, nedokončane proizvodnje v smislu povečanja koeficienta obračanja in zmanjšanja stroškov

- komercialno področje mora pokrivati proizvodnjo z naročili, ki jih pridobi predvsem v lastni DO in v okviru SOZD, upoštevajoč smernice plana DO za leto 1977

Delovni prostori TOZD Orodja so že precej pretesni.

- komercialno se lokacijsko prestavi v tozđ, ker bo tako omogočeno boljše sodelovanje z ostalimi službami
- ugotoviti potrebno število izvajalcev v komercialni službi in jo ustrezno zmanjšati glede na to, da se tozđ s svojo proizvodnjo orientira na DO oziroma njene tozđ oz. SOZD Iskra in ker se z rebalansom plana zmanjšajo potrebe po aktivnostih te službe

- v računovodskem sektorju zaposliti honorarnega sodelavca, ki bo opravljal naloge vodja računovodstva in ki bo strokovno usposobil kandidata, ki bi se javil na razpis za opravljanje del in nalog vodje računovodstva

- zaradi pomanjkanja strokovnega kadra v proizvodnji, ki ga ni mogoče pridobiti preko objav, se mora pripraviti program izoblikovanja za pre-kvalifikacijo iz drugih kovinarskih po-

klicev v profile poklicev, ki jih potrebuje

- natančno zasledovati stroške, jih analizirati in predlagati ustrezne ukrepe za zmanjšanje

- kadrovska služba naj tako pristopi k pridobivanju ostalih manjkajočih kadrov v proizvodnji in v računovodstvu.

K omenjenim ukrepom sodi tudi program za odpravo vzrokov nastalih izgub in ukrepov za zagotovitev ne motenega poslovanja, ki ga je tozđ Orodja posredovala svojim delavcem kot tudi ostalim delavskim svetom Avtomatike v aprilu tega leta.

Program je torej narejen. Naloge so dovolj konkretne in jasno opredeljujejo tudi odnos do dela materiala in do delovne discipline, ki je v preteklosti tozđ vse prevečkrat zelo neugodno vplival na poslovni uspeh. Zato samo dejstvo, da delavci tozđ Orodja sprejemajo ukrepe in dajo oceno o izvajanju ukrepov ni dovolj. Potrebno bo trdo delo in maksimalno angažiranost in tega se vsi delavci dobro zavedajo.

ŠD

Avtomatika na sejmu elektronike

Med petstotimi domačimi in tujimi razstavljalci elektronske tehnike, ki so v dneh od 1. do 6. tega meseca napolnili prostor Gospodarskega razstavišča v okviru 25. jubilejnega sejma elektronike je tudi delovna organizacija Iskra-Avtomatika.

Stalno uvažanje sodobne tehnologije v industrijski elektroniki, spremljanje najvažnejših dosežkov v svetu, aktivno sodelovanje in samoupravno povezovanje s poslovnimi partnerji, sodelovanje z znanstvenimi institucijami, predvsem pa lastne tehnične rešitve so odraz razstavljenih eksponatov in prisotnosti avtomatike oziroma njenih tozđ na sejmu.

Tako so bile zastopane: tozđ Tela z miniaturnimi releji iz serije TRH 20, ki so namenjeni predvsem za montažo na tiskana vezja, montiramo pa jih lahko tudi na posebna podnožja ali podnožja za integralna vezja tipa DIL. Drugi iz familije miniaturnih relejev so releji TRM 25 za enosmerno vzbujaње s priključki za neposredno spajkanje v tiskana vezja. Uporabni so predvsem kot ločilni členi med nizkonapetostnimi in omrežnimi stopnjami raznih aparatov in kot členi za povečanje kontaktne zmogljivosti šibkih stikal. Predvideni so predvsem za vgradnjo v industrijske naprave in v aparate široke potrošnje. Za obiskovalce in kupce pa je bil izredno zanimiv nov program elektronskih časovnih relejev družine TELAMATIC (TRC), ki je razvit za potrebe avtomatizacije industrijskih procesov ter avtomatizacije v energetiki in za potrebe programskih naprav. Skratka, uporabi so povsod, kjer so potrebne časovne funkcije. Velika točnost, zanesljivost delovanja in neobčutljivost za motnje pa so prednosti, ki omenjenim relejem zagotavljajo uporabljena integralna vezja, kvalitetni elementi ter posebno razvito vezje.

Z veliko večjo avtomatizacijo obdelovalnih strojev in naprav se večajo tudi potrebe po napravah za merjenje in kontrolo geometrijskih veličin. Tako se je na sejmu tozđ SVN predstavila z novo familijo naprav in sistemov za merjenje in kontrolo dolžin ter kotov. Naprave so sestavni del krmilij ali pa služijo za kontrolo in meritve izdelkov proizvedenih na avtomatiziranih strojih v različnih panogah industrije. Elementi naprav oziroma sistemov so: digitalni merilni instrumenti inkrementni linearni, rotacijski ter kotalni rotacijski merilni dajalniki, digitalna mikrometerska tipala ter zarisovalna in kljunasta merila. Od ostalih eksponatov je tozđ SVN razstavljala še tiristorske regulatorje vrtilne hitrosti enosmernih motorjev in klimatske naprave za kmetijstvo.

Iz Novega mesta je bila na Elektroniški zastopana tozđ ELA. Iz proizvodnega programa, ki obsega elektrospojne elemente, tehnično plastiko,

električna spajkala in elektrokonfekcijo, so razstavljali elektrospojne elemente in tehnično plastiko. Lahko zapišemo, da je bilo povpraševanje po omenjenih proizvodih izredno živahno.

Če smo dosedaj govorili največ o elementih, ki so jih predstavile omenjene tozđ, to ne velja za tozđ Inženiringi, ki se je predstavila s sistemom za krmiljenje in nadzor semaforiziranih križišč in z digitalnim telekomunikacijskim sistemom DTS-1. Razvoj kompleksnih sistemov za nadzor in vodenje prometa je posledica vedno večje pozornosti, ki jo je potrebno posvetiti varnosti v prometu; optimizirati je potrebno čas čakanja in prevoza vozil preko križišč, upoštevati prioritete za javni mestni promet, kolensarje pešce ter prostorske in druge probleme. Osnovno celico v sistemu, ki so ga razvili v tozđ Inženiringi predstavlja mikračunalniška kontrolna enota (MKE), ki pokriva širok spekter konfiguracij kot: enostavno kontrolo avtonomnega križišča s fiksnimi programi, koordinirana kontrola več križišč, popolna prometna odvisnost posameznega križišča kontrola določenega področja, koordinacija in nadzor s pomočjo centralnega računalnika, ki lahko zajema večja področja (npr. mesta), in povezuje med seboj manjša področja. Omenjene lastnosti torej zagotavljajo vsestransko uporabnost.

Digitalni telekomunikacijski sistem DTS-1 pa uvrščamo med izredno močne sisteme, pri katerih krog aplikacij brez večjih tehniških predelav hitro prestopi okvir prvotne zamisli. Sistem ne samo da pokriva vse današnje zahteve po prenosu različnih informacij vzdolž prometnih poti, temveč ima še dovolj rezerve za bodoče razširitve. Dejstvo je, da skoraj vsi obstoječi prenosni sistemi ne omogočajo istočasno tudi učinkovitega daljinskega upravljanja, ki je še posebno v novejšem času pogoj za varen, hiter in tekoč potek prometa. Mnogo različnih informacij na posameznih cestnih odsekih zahteva nek centralno-nadzorni sistem, ki s kompleksom spremeljivih prometnih znakov, vključno z že postavljenimi, stalnimi prometnimi znaki ter izvori podatkov s posameznega cestnega odseka predstavljajo velik napredek v izboljšanju varnosti in potovalnih hitrosti. In eden redkih sistemov, ki združujejo tako klic v sili kot tudi daljinsko upravljanje je digitalni telekomunikacijski sistem DTS-1.

V okviru sejemskega programa je Elektrotehnična zveza Slovenije organizirala simpozij Vodenje in avtomatizacija elektroenergetskih sistemov, na katerem je s tremi referati o avtomatizaciji hidroelektrarn in vodenju elektroenergetskega sistema sodelovala tudi Iskra-Avtomatika.

Š.D.

Dva Iskraša na državnem tekmovanju kovinarjev

Ta teden, od 9. do 13. oktobra, je potekalo na razstaviščnem prostoru beogradskega sejmišča 12. državno tekmovanje kovinarjev Jugoslavije. Iz Iskre – Avtoelektrike Nova Gorica sta se tega pomembnega tekmovanja udeležila dva predstavnika, ki sta na republiškem tekmovanju dosegla dobro uvrstitev. Ob tem je vsekakor zani-

Niko Janoškovič.

mivo tudi to, da sta tekmovalca iz novogoriške Iskre predstavnika vseh kovinarjev ZP Iskra, saj sta edina tekmovalca, ki sta se uspešno uvrstila z republiškega na državno tekmovanje.

Sicer pa ima Iskra – Avtoelektrika, TOZD – Tovarna delovnih sredstev precej mladih, nadarjenih in perspektivnih strokovnjakov. Spomnimo se samo lanskega državnega tekmovanja, ki je bilo v Zagrebu. Ob razgrnitvi rezultatov smo vsi ostrmeli od presenečenja, saj so razglasili tekmovalca iz novogoriške Iskre Marka Škrinjarja za prvaka Jugoslavije v orodjarstvu. To ni bil samo slučajen uspeh, to je bil uspeh s preizkusom kvalitet in zahtevnosti, zato smo tudi letos optimistično razpoloženi in pričakujemo od naših dveh tekmovalcev solidno uvrstitev.

To jima seveda iz srca vsi želimo, saj bi bili spet srečni in ponosni, da bi bilo ime Iskra spet v vrhu jugoslovanskih kovinarjev. Sicer pa pogledimo, kaj pravita tekmovalca. Pred odhodom na takmovanje v Beograd sem jima zastavil eno samo vprašanje: „Kakšno uvrstitev pričakujeta na 12. zveznem tekmovanju kovinarjev?“ Ob rezkalnem stroju, pri obdelavi zahtevnega orodja, sem zmotil Nika Janoškoviča, rezkalca v TOZD – Tovarni delovnih sredstev. Doma je iz Vrtojbe. V Iskri pa dela 9 let. Na občinskem tekmovanju je dosegel drugo mesto, na republiškem tekmovanju v ljubljanskem Litostroju pa je bil tretji.

„Danes, ko šele razmišljam o tekmovanju, je res težko napovedati uvrstitev, še posebno zato, ker sem že videl risbo, na kateri je bila tekmovalna naloga. Le-ta je precej zahtevna, tolerance so zelo tesne. Vendar, seveda to pripominjam z veliko skromnostjo, računam na uvrstitev do 10.

mesta. Seveda zavisi vse skupaj od velike mere uspešnosti in strokovnosti, upam le, da je te dovolj in da bo temu primerna tudi uvrstitev. Vseh tekmovalcev bo od 20 do 24, republike bomo zastopali po trije, avtonomne pokrajine pa po dva tekmovalca. Sicer pa je že to velik uspeh, da bom edini iz ZP Iskra zastopal rezkalce, to pa je zame obenem tudi obveza, da bom res pokazal vse svoje znanje. S tem bom opravičil tudi zaupanje sodelavcev, vodstva naše temeljne organizacije in seveda zaupanja delovne organizacije.

Že osmo leto opravlja dela in naloge brusilca v TOZD – Tovarni delovnih sredstev moj stari znanec Dušan Mozetič. Doma je iz Renč, prijazne vipavske vasi, ki ji pravijo tudi zibelka slovenskih gradbincev. Kijub temu je Dušan izbral prav drugi poklic, njegovi dosedanjim uspehi pa potrjujejo, da se je pravilno odločil. Na letošnjem občinskem tekmovanju je zasedel 2. mesto, na republiškem tekmovanju, ki je bilo v TAM Maribor, pa je bil prav tako drugi.

„Le za las je manjkalo, da nisem v Mariboru osvojil prvega mesta, zato sem optimist in pričakujem visoko uvrstitev tudi na državnem tekmovanju v Beogradu. Sklenil sem, da se bom res potrudil, da bom v dano nalogo vložil vse svoje znanje. K temu me sili predvsem to, da ponese ime

Dušan Mozetič.

Iskra, ki jo v tej panogi zastopam sam, visoko v vrh najboljših kovinarjev Jugoslavije in ne nazadnje tudi to, da pokažem kvalitete mojega dela tudi na najtežjem preizkusu znanja. S tem bom vsekakor poizkušal opravičiti dano zaupanje vseh tistih, ki z menoj delajo, prav tako pa tudi vodilnih moje TOZD in DO. Že samo sodelovanje, ne glede na uvrstitev, je moj najlepši poklon v čast 10. kongresa ZSMS, ki se bo pričel v Novi Gorici prav takrat, ko bomo zbrani tekmovalci poslušali razglasitev rezultatov. Poslušati razglasitev, v mislih pa spremljati začetek kongresa, to bo zame najlepše in nepozabno doživetje.“

Marko Rakušček

Mladi pred kongresom

Pretekli petek so se zbrali predsedniki vseh osnovnih organizacij ZSMS Iskre – Avtoelektrike na skupnem sestanku, kjer so pregledali dosedanje delo in se dogovorili o akcijah, ki jih bodo izvedli pred 10. kongresom ZSMS. Temu sestanku je prisostvoval tudi predsednik konference OO sindikata Zmagoslav Lasič.

Mladi v Avtoelektriki so zastavili širok krog predkongresnih akcij oz. dejavnosti. Predvsem želijo z njimi poudariti ponos in srečo, da bo letošnji jubilejni skup slovenske mladine prav v Novi Gorici, v našem najmlajšem mestu, kjer prebiva večji del vseh zaposlenih v Avtoelektriki. Domenili so se, da postavijo na vohu v Avtoelektriko velik transparent z napisom „Pozdrav X. kongresu“. Na dvoriščnih zelenicah že stojijo obeležja X. kongresa, na panoje pa so postavili letake, ki simbolizirajo jubilejni kongres. V dneh pred kongresom bodo pripravili v vseh osnovnih organizacijah v vseh TOZD in DSSS svečane, razširjene seje s predstavniki vseh DPO, na katerih bodo prikazali pomen 10. kongresa, prebrali pa bodo tudi pozdravno pismo, ki ga bodo

poslali udeležencem kongresa.

Na hribu Mark, ki se dviga nad Šempetrom, bodo na predkongresni večer pripravili velik kres, ob katerem bodo izvedli bogat kulturni program. Ta program bo izvedla mladinska kulturna komisija iz TOZD – Tovarne malih zaganjalnikov. Ob ognjene zublje kresa so povabili vse zaposlene v Avtoelektriki.

Tisti, ki ste že bili v Novi Gorici, ste gotovo opazili velik napis „NAS TITO“, ki je postavljen iz belih kamnov prav pod vrhom hriba Sabotin. Napis je ob dnevnih svetlobi viden daleč po Vipavski dolini, še lepše pa ga je opaziti z italijanske strani. Na kongresni večer, ko se bo zbralo v Novi Gorici na tisoče ljudi na otvoritvi kongresa, ko bo prva raketa razsvetlila jesensko noč, se bo razsvetlil tudi napis na Sabotinu „NAS TITO“.

Mladinke in mladinci iz Avtoelektrike bodo med belimi kamni prižgali bakle in tako pokazali zbrani množici, kako zelo cenimo našega dragega maršala Tita in kako zavzeto ter ponosno smo se pripravljali na 10. kongres.

Marko Rakušček

Proizvodnja in dohodkovna povezanost

V devetih TOZD Industrije elementov in zadnji čas tudi v Mikroelektroniki je že zgodovinsko lepo utemeljena delitev dela in zdaj so po Zakonu o združenem delu tudi vzpostavili in predvsem precizirali dohodkovne odnose. Zelo važna je delitev dela, kajti to je eden izmed bistvenih namenov združevanja in prav to je v IEZE lepo uspelo.

Delitev dela je izpeljana smiselno in funkcionalno. Tako je v posebnih službah združenih precej nalog in opravil, ki zahtevajo višjo strokovno raven in bi si jo posamezne TOZD težko „privoščile“. Tako je kot v vseh delovnih organizacijah Iskre skupna prodaja, nabava, ki skrbi v glavnem za uvoz, skupna orodjarna, skupna investicijska služba, pravna služba, kadrovska in še nekatere.

Namen take specializirane dejavnosti po službah in TOZD skupnega pomena je jasen: hoteli so se izogniti „svaštarijenju“ in drobljenju strokovnih moči, ki bi bile morda za večino TOZD posamezno nedosegljive in predrage.

Druga pozitivna posledica teh skupnih dejavnosti pa je enotna skupna poslovna in proizvodna politika, ki ob združenih funkcijah še lepše uspeva. Zlasti bi tu veljalo omeniti združevanje sredstev za investicije. Najbrž je IEZE delovna organizacija, ki je na vrhu Iskrinih prizadevanj za čimvečje posodabljanje, mehaniziranje in avtomatiziranje proizvodnje. Vse to pa jim uspeva le z združenimi sredstvi po enotno začrtanem programu. Tako bodo v srednjoročnem programu posodobili in z novogradnjami razširili vse tovarne v delovni organizaciji.

Najvažnejša pa je povezava in delitev dela v proizvodnji. Tak značilen primer so TOZD Kermika TOZD Keramični kondenzatorji in TOZD Upori. Keramika proizvaja keramične nosilce, oz. keramična telesa, v šentjernejških Uporih pa proizvodnjo finalizirajo „dogradijo“ upore potenciometre in hibridna vezja.

Prav tak je odnos med Keramiko in žužemberskimi Keramičnimi kondenzatorji. Za vso proizvodnjo keramičnih kondenzatorjev proizvajajo keramiko v vižmarski TOZD. S tako specializacijo je vižmarska Keramika

lahko dognala proizvodnjo na višjo tehnološko raven.

Zadnji največji dosežek na tem področju je prehod celotne proizvodnje na kvalitetnejšo zanesljivejšo in boljše proizvodnjo na osnovi povsem novega materiala: brezalkalne keramike.

Res se je ob uvajanju nove tehnologije in obdelave povsem novega materiala marsikaj zapletlo, a so uspešno rešili že skoraj vse tehnične probleme in tako v nekaj mesecih prešli na čisto nove surovine in kar je najvažnejše, na novo kvaliteto.

Pri tem razvoju so sodelovali strokovnjaki iz keramike in obeh TOZD, ki to keramiko uporabljajo. Prav zdaj opravljajo še zadnje tolerančne težave. Kljub vsem problemom, ki sta jih oba partnerja predvidela pa so morali preiti na to novo kvaliteto, ki jo išče in zahteva zlasti tuje tržišče.

Važna faktorja v prizadevanjih za posodobitev proizvodnje v IEZE pa sta Orodjarna in Konstrukcija. Konstrukcija projektira vrsto naprav za sodobnejšo tehnologijo dela za mehaniziranje in avtomatiziranje nekaterih proizvodnih postopkov. Načrtovane naprave, stroje in orodja pa potem izdelata TOZD skupnega pomena — Orodja in naprave.

Dela obojim ne manjka, saj zlasti za Orodjarno že dlje načrtujejo znatno razširitev. Prav tu nastaja ozko grlo in naročnikov in naročil je daleč več, kot ima zmogljivosti ta TOZD. Zlasti Tovarna feritov, ki vse bolj prehaja na proizvodnjo zahtevnejših — profesionalnih elementov, rabi vse več novih naprav, orodij in uslug, katere pa jim po načrtu Orodjarna zaradi premajhnih zmogljivosti vse teže izdelata ali pa prihaja do zakasnitev, ki povzročajo zastoje.

F. Kotar

TOZD UPORI ŠENTJERNEJ

KVALITETNI PREMIIKI

V šentjernejških Uporih si že dlje prizadevajo z vso intenzivnostjo, da bi ujeli korak s potrebami na svetovnem trgu. Ker večino svojih izdelkov izvažajo, je to zanje življenjskega pomena. Kako je s temi premiki? V. d. vodja kontrole kvalitete Anton Miklavžin pravi, da vse bolje.

Na svetovnem trgu je z uvedbo daljših garancijskih rokov za večino izdelkov široke potrošnje nastal preplah. Finalisti, oz. kupci sestavnih delov so se naenkrat znašli pred dejstvom, da je treba raven kakovosti in zlati zanesljivosti skokovito dvigniti. To svojo skrb pa so prenesli na dobavitelje — proizvajalce elementov za njihovo proizvodnjo.

Tak skok je spravil v težaven položaj mnoge proizvajalce elektronskih in drugih elementov v najbolj znanih firmah po svetu. V istem položaju so se znašli tudi naši proizvajalci elementov za elektroniko, zlasti v šentjernej, kjer je glavni proizvodni artikel upor, ki je prišel ob tem procesu pod najnatančnejšo lupo. Podobno je bilo tudi s potenciometrom, ki ga v šentjernju tudi proizvajajo v velikih količinah.

Kako narediti ta skok? Zahteve kupcev je treba upoštevati, sicer trgovine ni. Kvalitativne spremembe in nova tehnologija pa zahteva novo opremo, nove repromateriale. Z vso intenzivnostjo so začeli z vgradnjo novih kvalitete, ki jih zahtevajo kupci po svetu. Zlasti so posvetili mnogo pozornosti zanesljivosti, ki je vse bolj glavni adut pri uporabnikih.

Zato so v kontrolo kvalitete v Uporih uvedli tudi natančnejšo vhodno kontrolo. Tako polizdelke že v skladišču presodijo, ali gredo v proizvodnjo ali ne. Najstrožje deluje ta filter, kajti če material ne ustreza predpisanim standardom ni mogoče pričakovati ustrezne kakovosti.

Anton Miklavžin, v. d. vodja kontrole kvalitete v TOZD Upori.

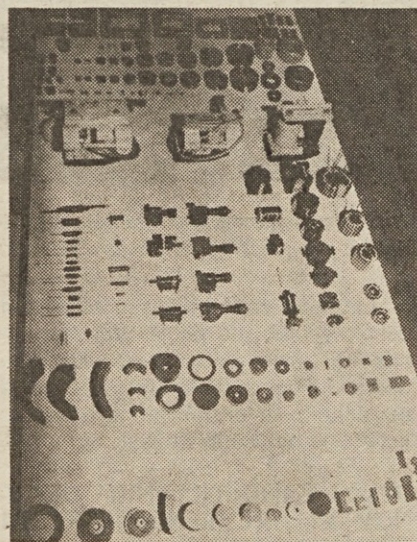
Slediti željam kupcev pa ni lahko. Že potenciometri so zahtevni, saj kupci hitro menjajo svoje zahteve: enkrat želijo potezne potenciometre, nato vrtljive pa spet zaprte in tako naprej. Če želijo zadostiti tem zahtevam, je treba mnogo tehnološkega znanja in še več nove strojne opreme. Fleksibilnost je tu nujna pa tudi hitre investicije, ki so potrebne ob takih spremembah. To pa je pogostokrat težko izvedljivo, ker so taki premiki vezani tudi na uvoz opreme in visoka vlaganja, ki pa so ob hitrih spremembah komaj rentabilna.

Eden velikih kakovostnih premikov je pri uporovni tehniki nova brezalkalna keramika. Ta jamči večjo zanesljivost in ima tudi sicer precej tehničnih prednosti. Ob uvajanju te nealkalne keramike prav zdaj odpravljajo zadnje uvajalno-tehnološke težave, v celoti gledano pa je to velik pozitiven premik na boljše.

Vse bolj pa se pozna na kvaliteto vse boljši in bolj izkušen kader v razvoju, tehnologiji in proizvodnji. Anton Miklavžin meni, da kontrola le ugotavlja kvaliteto, ali pomanjkljivosti, naredijo pa jo vsi ostali prej. Žal pa ima kontrola kvalitete še pre malo vpliva na ves potek razvojnega in proizvodnega procesa. Nimajo še uvedene integralne metode spremljanja in zato tudi premajhen vpliv na celoten potek proizvodnje.

KF

Kaj smo pokazali na razstavi »Sodobna elektronika«

Vitrina TOZD Feriti.

Na letošnji Sodobni elektroniki 78 smo na jubilejni 25. razstavi, oz. sejmu pokazali naša prizadevanja. Ta so šla predvsem v dve smeri; posodabljanje kvalitete proizvodnje in postopno prehajanje na elemente za profesionalno uporabo. Napredek je bil viden, kar se je pokazalo tudi pri zanimanju domačih in tujih kupcev.

Na področju uporovnih elementov je Mipot razstavil več novosti. Šentjernejški Upori pa so pokazali metalni upor, oz. tankoplastne upore. V to vrsto sodijo tudi attenuatorji in uporovne verige. Tudi miniaturni potenciometri so zbudili precej zanimanja.

S področja potenciometrov smo razstavili ogljenoplastne in cermetoplastne, skupaj 15 novih tipov, ki so posebne izvedenke na željo naših kupcev iz inozemstva.

Mokronoški Elektrolitski kondenzatorji so pripravili za sejem najnovejši kondenzator, ki so ga začeli izdelovati pred kratkim, to je motorstart kondenzator, ki smo ga doslej v Jugoslaviji izključno uvažali, poleg tega pa še dva nova večja kondenzatorja za večje aparature, ki sta pri nas zelo iskana, to sta kondenzatorja 4700 F 450 V.

Polprevodniki iz Trbovelj so letos osvojili in prikazali silicijeve diode 2,5 in 3 A ter usmerniške mostiče do 25 A, poleg tega pa so izboljšali nekatere izdelke iz prejšnjega programa. Osvojili pa so že tudi okrogle mostiče od 800 mA — 1500 mA.

V Žužemberku intenzivno delajo na tenkoplastnih in večplastnih keramičnih kondenzatorjih za katere upajo, da bodo postali glede na potrebe trga, vodilni program.

Feriti so osvojili in že delajo vrsto novih, visokokvalitetnih izdelkov za profesionalne namene s področja mehkih in trdih feritov. Tu velja zlasti omeniti lončasta jedra s področja mehkih feritov. Pokazali so tudi nekaj novih navitih komponent.

TOZD Magneti je pokazala nekaj novih izdelkov, ti pa so zanimivi zlasti zato, ker v Magnetih pripravljajo razširitev proizvodnje in tudi proizvodnega programa. Zanimanje za njihove izdelke na trgu je vse večje.

Tudi TOZD Specialni elementi je razstavila nekaj novosti, tako preklopne za elektroniko v novi izvedbi in nekaj posodobljenih naprav iz „železnega“ programa. Ker pa v tej TOZD širijo proizvodnjo C in O jeder za transformatorje, so še posebej zanimivi, ker ta zavzemajo majhen volumen in so zelo visokokvalitetna in zato so se kupci zanimali še zlasti zanje.

KF

DOPISUJTE V ISKRO

S kamero po TOZD

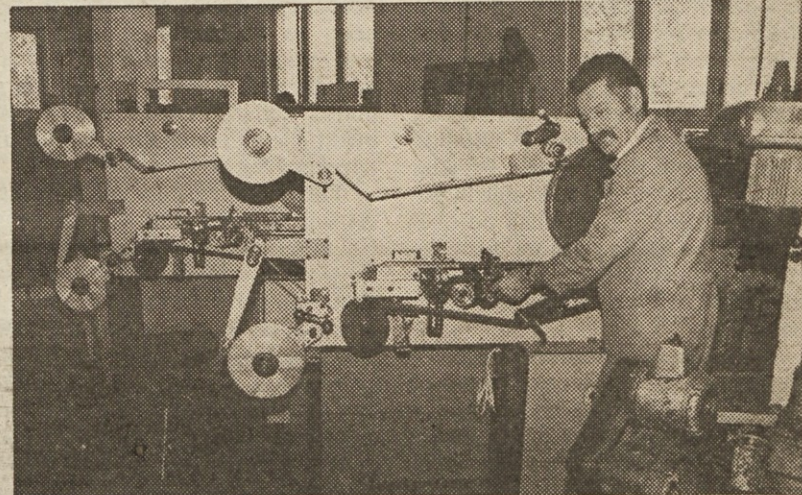
TOZD MAGNETI LJUBLJANA: „Ob vse zahtevnejših klicih s tržišča ima tudi kontrola vse več natančnega dela,“ pravi Galović Vuksava, ki dela v zadnji kontroli.

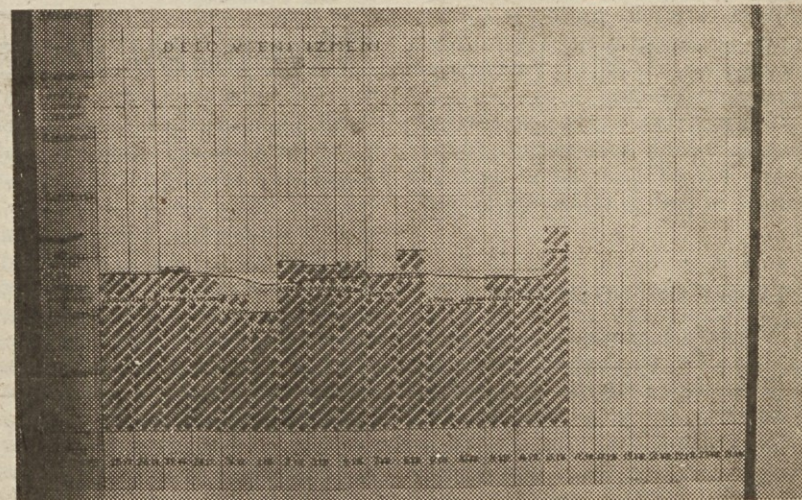
TOZD POLPREVODNIKI TRBOVLJE: V četrtek, 14. 9. 1978, so na referendumu sprejeli statut domače TOZD.

TOZD SPECIALNI ELEMENTI LJUBLJANA: Mihaela Šušteršič ima zahtevno delo, navija specialne transformatorje.

TOZD UPORI ŠENTJERNEJ: Domači konstrukterji so spet uspeli z novo avtomatizacijo. Projektirali so nov pakirni stroj, ki ga prav zdaj izdelujejo v domači prototipni delavnici.

TOZD KERAMIKA VIŽMARJE: Za sprotno obveščanje o proizvodnji dobro skrbijo. Na grafikonu prikažejo vsak dan sproti uspeh vsake izmene.

DSSS: Prejšnjo soboto so se sodelavci iz Skupnih služb IEZE srečali na pikniku za Savo. Veselo in po domače je bilo.

PET LET ISKRE V ZGORNJI — SAVINJSKI DOLINI

5 let ni tako dolgo obdobje, da bi se lahko slavil poseben jubilej. Vendar pa je to razdobje, ki v dveh Iskrinih delovnih enotah v Zgornji Savinjski dolini že lahko pokaže sadove resnega in konstantnega dela. Po petih letih se tudi na novem sadnem drevesu pokaže, kako se je prijelo in kako rodi. Tako nekako bi lahko rekli tudi o delovnih enotah na Ljubnem in v Solčavi, obe sta enoti TOZD Feriti iz Ljubljane.

ZAKAJ JE ISKRA USTANOVILA LJUBENSKI IN SOLČAVSKI OBRAT?

V letu 1966 so ustanovili zaradi Iskrinih potreb tovarno feritov v Ljubljani. Ferite so sicer proizvajali laboratorijsko in delavniško že prej, vendar zdaj je stekla proizvodnja industrijsko. Kmalu se je pokazalo, da zahteva proizvodnja mnogo tehnološkega znanja in izkušenj, ki pa jih ni bilo. Zato so tudi slabše poslovali.

Zaradi tega so prevzeli dodatni program navitih komponent. Hkrati so začeli z resno sanacijo feritne proizvodnje in leta 1973 prvič dosegli pozitiven finančni rezultat, da so dvignili proizvodnjo za 100 % letno in začeli z izvozom.

Ob tako nagli rasti proizvodnje in vse večjem zaposlovanju so ugotovili, da imajo zaposlenih vse več delavcev, ki niso imeli urejenih stanovanjskih razmer. Posledica pa je bila vrsta stanovanjskih problemov, visoki odstotki „bolniške“ in še kopica drugih težav. Tako so leta 1973 ob razširjanju tržišča z vedno novimi izdelki začeli razmišljati o zaposlitvi novih delavcev, ki pa bi imeli urejeno stanovanjsko vprašanje.

Sedanji finančni direktor Jože Šurc je opozoril, da je na Ljubnem v Savinjski dolini precej prostih žena in deklet, ki bi se rade zaposlile. Obrtnik Jeraj v Ljubnem, ki je v tem času ponujal tovarni kooperacijo na plastičnih izdelkih je zamisel zelo podprl in dal korajžo za uresničitev. Na občini je misel o novem Iskrinem obratu doživela dober sprejem. Takratni predsednik SO Jože Deberšek in načelnik za gospodarstvo, sedanji predsednik občine Mozirje Hinko Čop z ostalimi dejavniki so pokazali zanimanje in pospešili postopek za potrebna dovoljenja. Tako so najeli prostore mizarske delavnice obrtnika Podlesnika in tu je stekla leta 1973 proizvodnja navitih komponent.

Zanimanje za zaposlitev je bilo veliko. Mnogo ljudi se je zaradi pomanjkanja dela v bližini že odseljevalo in na prvi razpis je prijavilo kar 80 kandidatov. Na podlagi testov so izbrali 15 najboljših, ki so začele v novem obratu z delom junija in julija 1973 na Ljubnem. Začetek ni bil lahek. Manjkalo je industrijske tradicije, ni bilo strokovnjaka za vodstvo dela, usposabljanje pa je bilo možno le z intenzivnim uvajanjem in strokovnim izpopolnjevanjem v Ljubljani. Predvsem pa je manjkalo izkušenj.

Zato so delali le najosnovnejše faze montaže navitih komponent. Počasi, nekako v dveh letih pa so pridobili izkušnje in delo je steklo kar normalno.

IZ SADIKE MOČNO DREVO

Proizvodnja v tovarni Feritov je vse bolj rasla. Uvajali so vedno nove izdelke. Kolektiv v Ljubnem je narasel do 35 delavcev, kar je bil maksimum za najete prostore. Na občini Mozirje so želeli in TOZD je tudi v srednjeročni plan 76-80 zapisala, naj bi se obrat razširil in v letu 1980 zaposlil od 80 do 100 ljudi. Vendar so vse bolj ugotavljali, da toliko prostih delavk ni v

Ljubnem. Tako je iz delavnice nastajala enota.

Ob reorganizaciji gradbenega podjetja Gradbenik so odkupili njihove poslovne prostore, jih adaptirali in za 25-letnico TOZD Feriti leta 1977 je stekla proizvodnja v novih prostorih v Ljubnem, kjer je možnost dela za 80 ljudi, čeprav je zdaj zaposlenih 60. Tudi delovnih izkušenj je bilo drugo in tretje leto toliko, da so se lahko lotili tudi zahtevnejše proizvodnje navitih komponent, ne le posameznih nezahtevnejših delovnih operacij.

DELOVNA ENOTA SOLČAVA

Višje od Ljubnega v Solčavi pa je vse bolj rasla potreba po zaposlitvi žena. Može so bili zaposleni pri gozdnih delih in v lesni industriji, za žene pa ni bilo dela. Vožnja v Ljubno skoraj ni prišla v poštev zaradi slabih zvez. Ljudje so se tudi od tu vse bolj izseljevali in zato je občina želela nekaj narediti za ustavitev tega odliva.

Zato so se srečali direktor Feritov Dušan Dolničar, predsednik SO Franc Šavb in podpredsednik skupščine SRS Vladimir Logar, ki je bil tudi član odbora Koroških borcev. Koroški borci so hoteli pomagati Solčavi do hitrejšega razvoja in do boljše kosa kruha. S krajevno skupnostjo so ugotovili da bi bilo možno v veliki solčavski šoli, kjer so uporabljali le dva razreda, najti prostor za proizvodnjo manjše delovne enote. Ker je hkrati tekla akcija za adaptacijo novih prostorov v Ljubnem, so se obrnili krajani tudi na predsednika SZDL Mitjo Ribičiča. V taki družbeni klimi je TOZD laže pridobila dodatni kredit za uresničitev investicije v Ljubnem in adaptacijo ter opremo v Solčavi.

Tako je lani začelo delati v solčavski šoli meseca aprila 16 ljudi. Delajo, oz. montirajo enostavne delovne operacije in se uvajajo v zahtevnejše delo. Proizvodnja tu namreč še ni stekla kot je treba, saj še vedno manjka industrijske miselnosti in delovnih izkušenj. Posledica je še vedno vidna na kvaliteti in rokih, ob vsem tem pa si tudi v Solčavi prizadevajo, da bi delo steklo po običajnih industrijskih normah in poslovnih navadah, kakršne dosegajo v matični tovarni v Ljubljani.

ISKRA COMMERCE

Okrepitev sodelovanja z NDR

Minuli teden je bila na obisku v Ljubljani delegacija vzhodnonemškega ministrstva za elektrotehniko in elektroniko. Vodil jo je pomočnik ministra dr. Schindler, v njej pa so bili še član tega ministrstva, ki je odgovoren za odnose z Jugoslavijo Schulz, sekretar mešane komisije za industrijsko sodelovanje Hidde, pomočnik komercialnega direktorja mikroelektronike Weber, komercialni direktor kombinata pasivnih elementov Prietzel in sekretar v veleposlaništvu NDR v Beogradu Kermer.

Namen njihovega obiska v Ljubljani je bil ta, da bi se v pogovorih s predstavniki Iskre, EI in RIZ seznanili

Iskra na Ljubnem: Francka Podninsk pri meritvi feritnih lončkov.

Letos so zaposlili še 15 delavk in delavcev tako, da jih je zdaj zaposlenih 30. Imajo pa še težave s strokovnostjo kadra, ki se mora piliti sproti ob delu in si pridobivati delovne izkušnje od ustreznih služb.

DELO SAMOUPRAVNIH ORGANOV IN DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ

Na sestanku družbenopolitičnih aktivov in samoupravnih organov, vseh delov TOZD, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, SO Mozirje, KS Ljubno in KS Solčava so ugotovili, da delovni enoti še nimata pogojev za samostojno formiranje v TOZD v krajšem časovnem obdobju. Zato začasno deluje vsa samouprava v okviru TOZD Feriti, kjer imata obe enoti svoje predstavnike. Obe enoti skupaj pa imata lastno osnovo organizacije sindikata. Člani ZK so se vključili v osnovno organizacijo v krajevni skupnosti, prav tako pa je družbena samozaščita in narodna obramba vključena v krajevni skupnosti.

Imajo svoje člane v vseh samoupravnih organih, od delavskega sveta do delavskega nadzora. Izmenjujejo pa si vabila za važnejše sestanke tako v delovnih enotah, kot v TOZD, krajevni skupnosti in občini. Tako so zapisali v zapisnik tega srečanja družbenopolitičnih aktivov.

Delo v samoupravnih organih in organizacijah se lepo razvija in vse bolj je čutiti, da se novozaposleni vključujejo v javne razprave in se udeležujejo odločanja po svojih delegatih. Pretok informacij prek delegatov še ni najboljši, popravlja pa se z izvedbo „informacij“, to je interni časopis TOZD Feriti, pa tudi delovanje delegatov je vse boljše, ker z delovanjem v različnih organih že pridobivajo izkušnje pri svojem delu.

KF

Sklepi 3. zasedanja DS (29. 9. 1978)

Delavski svet soglasno sprejme „Poslovnik o delu Delavskega sveta in drugih organov SOZD ISKRA“

Na osnovi informacije o poteku sprejemanja Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interne banke ISKRA SOZD Elektrokovinske industrije, Delavski svet poziva odgovorne organe v organizacijah združenega dela ISKRE, kjer še ni bil izveden postopek za sprejem sporazuma, da to nemudoma store. DS opozarja odgovorne organe, da je rok za sprejemanje že potekel.

Delavski svet na osnovi obrazložitve člana poslovodnega kolegija, stališča odborov DS ter mnenja delegatov, soglasno sprejme na znanje „Poročilo o poslovanju SOZD ISKRA od 1. I. do 30. VI. 1978“, ob upoštevanju pripombe delegata iz DO Elementi ter ugotavlja, da doseženi uspehi v tem obdobju dajejo solidno osnovo za izvršitev začrtanih ciljev letnega programa družbeno-gospodarskega razvoja SOZD ISKRA za leto 1978.

Obenem DS ugotavlja, da doseženi rezultati v prvi polovici srednjeročnega plana družbeno-ekonomskega razvoja SOZD ISKRA za obdobje od 1976 do 1980 dajejo možnost za izpolnitev tega plana. Izvršitev srednjeročnega plana pa zagotavlja nadaljnjo solidno osnovo za razvoj naših organizacij in socialno varnost našim delavcem v TOZD in DO v okviru SOZD ISKRA.

Zato DS SOZD ISKRA zadaljuje TOZD in DO, da v okviru svojih pristojnosti sprejmejo ustrezne ukrepe za izvršitev začrtanih ciljev v letnem programu družbeno-gospodarskega razvoja SOZD ISKRA za leto 1978, kakor tudi srednjeročnega plana, zlasti na:

- nadaljnjem razvijanju samoupravne organiziranosti in intenziviranju dohodkovnih povezav v okviru DO in SOZD
- nadaljnjem intenziviranju proizvodnje in produktivnosti
- intenziviranjem naložb v osnovna sredstva pri tako imenovanih perspektivnih programih
- povečanju izvoza in nadaljnem izboljšanju zunanjetrgovinske bilance pri zagotavljanju zahtevanih kakovosti
- racionalnejšem zaposlovanju v skladu s sprejetimi dogovori
- pospeševanju izdelave in izvajanja samoupravnih aktov o nagrajevanju po delu
- racionalnem koriščenju razpoložljivih sredstev za doseganje čim večje akumulacije oziroma lastne reproduktivne moči.

Poleg teh sklepov je DS sprejel še naslednje sklepe:

- sprejema predlog delegata, da se 4. alineja predloga poslovodnega kolegija dopolni z naslednjim besedilom: „pri zagotavljanju zahtevanih kakovosti“, tako, da glasi:
- povečanju izvoza in nadaljnem izboljšanju zunanjetrgovinske bilance pri zagotavljanju zahtevni kakovosti ter
- naroča poslovodnemu kolegiju, da do naslednje seje pripravi analizo gibanja zaposlovanja v I. polletju ter hkrati na osnovi te analize predloži program dela oz. ukrepov za zagotovitev izpolnjevanja potreb po kadrih, predvidenih s srednjeročnim planom SOZD ISKRE. Ukrepi naj zajamejo tudi problematiko izobraževanja kadrov iz področja mikroelektronike.

DS soglasno sprejme na znanje „Poročilo o TOZD, ki so v I. polletju 1978 poslovale z izgubo in informacijo o poteku sanacije v TOZD montaža Idrinja, DO Široka potrošnja“ ter s tem v zvezi naroča poslovodnemu kolegiju, da:

- tekoče zasleduje potek sanacije v vseh tistih TOZD ISKRE, kjer so v sanaciji udeležena združena sredstva v SOZD,
- tekoče spremlja in sprejema ustrezne ukrepe v vseh tistih organizacijah združenega dela, ki so na meji rentabilnosti,
- o tem obvešča pristojni odbor Delavskega sveta oz. Delavski svet

DS soglasno sprejme na znanje „Poročilo o realizaciji izvoza v prvih 8 mesecih in predlogi ukrepov za izvršitev plana izvoza v letošnjem letu.“

DS sprejema predlagane ukrepe za realizacijo planskih izvoznih zadolžitve, kot sledi:

- da se ISKRA COMMERCE — izvoz, organizacijsko pripravi na posebno visoko fizično realizacijo izvoza v zadnjih treh mesecih (odprema, embalaranje itd.)
- da ISKRA COMMERCE — izvoz, z ino mrežo še v letošnjem letu pridobi čimveč naročil za realizacijo še v letošnjem letu
- da DO brezpogojno realizirajo obstoječa naročila za letošnje leto po dogovorjenih pogojih,
- da delovne organizacije posvetijo pozornost izvozu in brezpogojno zagotovijo potrebno kvaliteto izvoznih izdelkov
- da DO realizirajo še v letošnjem letu tudi naročila, ki jih bomo v zadnjem obdobju letošnjega leta še pridobili (seveda v razumnih pogojih)
- V dolgoročnejšem smislu pa se mora izvoz organizirati in usposobiti tako, da bo kos večjim nalogam glede na večji izvozni volumen in večje zahteve na tržiščih:
- ino mreža se mora organizirati in usposobiti tako, da bo delovala v kvalitetnejšem prodajnem smislu in tako nudila proizvodnji boljše in trajnejšo poslovno usmeritev
- začeti inovacijski procesi se morajo pospešiti in trajanje njihovega uvajanja se mora bistveno skrajšati, predvsem pa se je potrebno držati terminskih planov, ker le-ti pogujejo prodajno uspešnost (elektronska telefonija, elektronski elementi, merilna tehnika itd.);
- začrtane investicije se morajo izvajati terminsko, da si tako pravočasno zagotovimo potrebne in tržno sposobne blagovne fonde,
- potrebno je investicijsko okrepiti tržno komponento, predvsem ino mrežo z razširitvijo dosedanjih obstoječih točk in odpiranjem novih.

Delavski svet na osnovi predlaganih ukrepov zadaljuje:

- poslovodne organe v delovnih organizacijah SOZD ISKRE, da obravnavajo poročilo in predlagane ukrepe ter sprejmejo konkretne rešitve za realizacijo izvoza v letu 1978
- poslovodni kolegij SOZD ISKRE, da do naslednje seje pripravi kompleksno poročilo v zvezi s kvaliteto in zanesljivostjo izdelkov

DS sprejme na znanje poročilo o delu Odbora za razvojni program in raziskovalno dejavnost SOZD ISKRA v času od 1. 6. do 29. 9. 1978 in soglasno sprejme naslednje predloge odbora:

- Delavski svet SOZD ISKRA daje Odboru za razvojni program in raziskovalno dejavnost izvršilno pooblastilo, da odobrava iz združenih sredstev za strateške razvojne programe za leto 1978 sredstva za posamezne naloge v okviru sprejetih sredstev za posamezne strateške projekte. Pri tem naj upošteva kriterije, ki so navedeni v sprejetem programu. O izvajanju te zadolžitve naj občasno poroča delavskemu svetu.

Delavski svet SOZD ISKRA pooblašča Odbor za razvojni program in raziskovalno dejavnost, da ob prevzemu posameznih nalog v okviru strateških razvojnih programov ugotovi, če in kdaj nastanejo pogoji, da se sklene z uporabnikom rezultatov samoupravnih sporazumov o skupnih vlaganjih ter, da Delavskemu svetu SOZD ISKRA predlaga glavna določila takega sporazuma v smislu 16. člena Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD ISKRA ter 14. člena Samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD ISKRA.

Delavski svet zadaljuje predstavnike izvršilnih organov Delavskega sveta SOZD ISKRA, da do prihodnje seje DS poročajo o svojem delu oz. programu dela posameznega odbora.

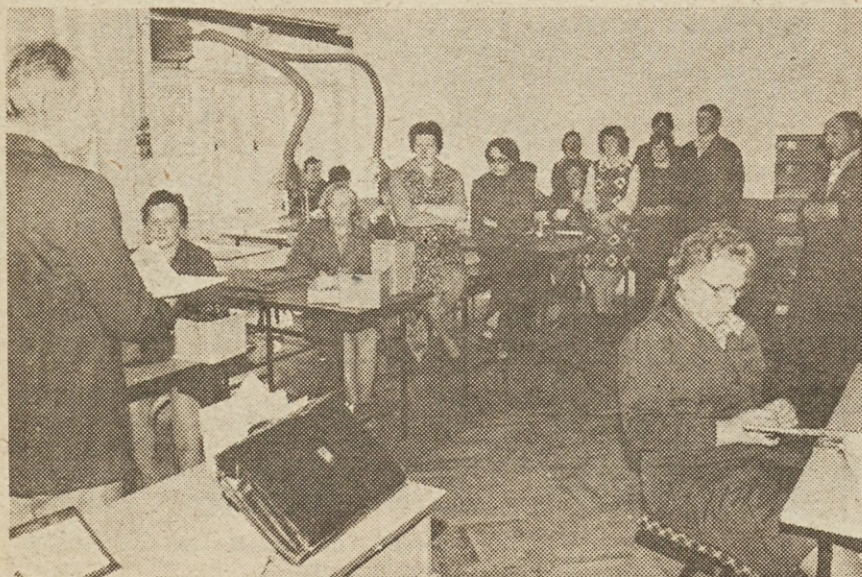
DS soglasno sprejme informacijo o stanju projekta mikroelektronika, vključno z naslednjimi predlogi sklepov, navedenimi v informaciji:

- pozivajo se TOZD ISKRE k hitrejšemu osvajanju novih izdelkov z vgrajenimi integriranimi vezji, ki jih bo izdelovala tovarna Mikroelektronika (tudi odzivi na razpise JNA) ... V primeru, da naročila integriranih vezij ne bodo pokrila kapacitet tovarne Mikroelektronika, opozarjamo TOZD ISKRE, da bomo morali pokriti nastale stroške, pri čemer naj se upoštevajo naročila;
- poslovodni organi tovarne Mikroelektronika naj razširijo svojo dejavnost seznanjanja svojih potencialnih kupcev o možnostih in prednostih uporabe MOS LSI vezij v sodobnih izdelkih;
- prizadevanja naj se usmerijo tudi na splošne gospodarske ukrepe;
- pospešeno naj se v celoti osvoji celoten tehnološki proces izdelave MOS LSI vezij (II. faza izgradnje).

DS sprejema naslednja stališča Odbora za razvojni program in raziskovalno dejavnost:

- DO Mikroelektronika naj prouči možnost, da se za izboljšanje svojega gospodarskega položaja vključi z neangažiranimi kapacitetami v kooperacijo z licenčnim partnerjem in eventualno drugimi partnerji,
- Prouči naj se možnost razširitve programa na standardna in tankoplastna hibridna vezja

(Nadaljevanje na 11. strani)

Zbor delovnih ljudi v Solčavski Iskri.

L. D.

Sklepi 3. zasedanja DS (29. 9. 1978)

(Nadaljevanje z 10. strani)

- Uvede naj se čimveč oblik vzgajanja kadrov za potrebe mikroelektronike
- DS poziva delavske svete temeljnih in delovnih organizacij SOZD ISKRA, da na svojih zasedanjih obravnavajo problematiko uvajanja mikroelektronike, poslovodni organi pa naj to akcijo usklajeno vodijo in po svojih močeh doprinejo k čimhitrejšemu uvajanju mikroelektronike
- Delavski svet sprejme poročilo Komisije za imenovanje predsednika in 4 članov poslovodnega kolegija SOZD ISKRA ter soglasno imenuje:
 - za predsednika poslovodnega kolegija SOZD ISKRA — Hujs Jožeta, dipl. oec.,
 - za pomočnika predsednika poslovodnega kolegija SOZD ISKRA — Artič Ljubana, dipl. ing.,
 - za člana poslovodnega kolegija za družbeno pravne zadeve SOZD ISKRA — Gantar Pavla, dipl. iur.,
 - za člana poslovodnega kolegija za dejavnost koordinacije investicij, kakovosti, za usklajevanje nastopov ISKRE v organih in telesih SEV — Klavs Vladimirja, dipl. ing.

Delavski svet v skladu s predlogom Komisije za imenovanje predsednika in 4 članov poslovodnega kolegija SOZD ISKRA na razpisana dela in opravila za člana poslovodnega kolegija za koordinacijo delovanja ISKRE v organih zbornic ter drugih družbeno-gospodarskih institucijah, ne imenuje nobenega od prijavljenih kandidatov.

Na predlog predsednika poslovodnega kolegija DS soglasno imenuje za v.d. člana poslovodnega kolegija za koordinacijo delovanja ISKRE v organih zbornic ter drugih družbeno-gospodarskih institucijah — tov. Klešnik Iva. Delavski svet sprejme na znanje poročilo Komisije za imenovanje vodje delovne skupnosti skupnih služb ter soglasno imenuje tov. Mohor Bogdana, dipl. iur., za vodjo delovne skupnosti skupnih služb SOZD ISKRA.

Delavski svet soglasno sprejme predlog IO OO sindikata SOZD ISKRA za naslednja imenovanja:

- DS imenuje za člana razpisne komisije za direktorja Šolskega centra ISKRA KRANJ — tov. Cvar Ivana, DO Elektromehanika. Ostala dva člana komisije sta imenovala:
 - Skupščina občine Kranj (tov. Bohinc Franca) in
 - svet Šolskega centra — tov. Volarič Jožeta
- DS imenuje za delegata v svet Šolskega centra ISKRE tov. Logonder Silvestra — DO Elektromehanika, istočasno pa razrešuje naslednje dosedanje člane svetov tehnične in poklicne šole:
 - Rojšek Mirka
 - Bole Martino
 - Skok Janeza
 - Trelc Janeza
- DS soglasno imenuje za skupnega delegata neposrednih podpisnic družbenega dogovora o izgradnji in financiranju Kulturnega doma Ivan Cankar v svet Kulturnega doma — tov. Barborič Boštjana, člana poslovodnega kolegija SOZD ISKRA;
- zaradi imenovanja za vodjo delovne skupnosti skupnih služb SOZD ISKRA, DS razreši dosedanjega glavnega urednika glasila ISKRA tov. Mohor Bogdana, dipl. iur., in imenuje začasno za v.d. glavnega urednika glasila ISKRA tov. Tavčar Mitjo, dipl. ing., direktorja ISKRA STANDARD, ISKRA COMMERCE.
- DS na osnovi ustmene informacije in objavljenega gradiva v glasilu ISKRA soglasno sprejme naslednji predlog poslovodnega kolegija SOZD ISKRA:
 - da ISKRA prevzema pokroviteljstvo nad košarkarskim klubom I. zvezne lige Brest—Olimpija
 - da dovoli košarkarskemu klubu Olimpija, da nosi tudi ime ISKRE
 - da bodo vse medsebojne pravice in obveznosti, ki izhajajo iz prevzema pokroviteljstva urejene s posebnim samoupravnim sporazumom
 - finančne obveznosti pokrovitelja, ki bodo določene s samoupravnim sporazumom bodo šle v breme sredstev institucionalne propagande

DS soglasno sprejme „Program poslovodnega kolegija glede usklajevanja samoupravnih splošnih aktov v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih organizacijah, SOZD in delovnih skupnostih ISKRE,“ z naslednjimi dopolnitvami:

- tč. I. 4. se dopolni z naslednjim besedilom: „Te samoupravne akte morajo imeti tudi vse delovne skupnosti“.
- tč. II. 3. se dopolni z naslednjim besedilom: „Tega sprejme tudi delovna skupnost“.

Program usklajevanja naj se dostavi vsem delavskim svetom organizacij združenega dela v SOZD ISKRA, z naročilom, da zagotovijo izvedbo sprejetega programa v predvidenih rokih.

DS pooblašča Odbor za spremljanje izvrševanja programa in delovnih načrtov preobrazbe samoupravnih odnosov v SOZD ISKRA, da izvede predhodni postopek usklajevanja osnutkov predlogov samoupravnih splošnih aktov SOZD ISKRE, vse do oblikovanja končnega predloga Delavskemu svetu SOZD ISKRA.

Prebrali smo za vas

Resnica zanesljivo, čeprav počasi prihaja na dan in o tem nam morda najbolje priča delo znanega jugoslovanskega novinarja in publicista Slobodana Nešovića „Velika zarota“ s podnaslovom „Diplomska igra okrog nove Jugoslavije“, ki jo je pred kratkim v prevodu Božidarja Pahorja izdala Cankarjeva založba v Ljubljani.

Velika zarota je živo dokumentarno pričevanje o manj znanih straneh prvega obdobja najnovejše zgodovine naše domovine. Kajti vedeti moramo, da se je zoper novo Jugoslavijo, rojeno v zgodovinski noči med 29. in 30. novembrom 1943. leta, med velikimi zavezniškimi silami kmalu začela prikrita, ostra in nevarna diplomatska igra, o kateri nam zelo podrobno, avtentično in dokumentarno pripoveduje Slobodan Nešović. Pri tem je naš avtor uporabil celo vrsto doslej še neobjavljenih in neznanih dokumentov iz diplomatskih arhivov, zlasti ameriških, ki so postali delno odprti šele pred kratkim.

Kot je znano, sta si Stalin in Churchill razdelila na polovico svoj vpliv v Jugoslaviji in tudi to je bil zagotovo eden izmed vzrokov nenehnih, zlasti angleških poskusov, da bi v svoji zaroti zoper novo Jugoslavijo ustavili kolo zgodovine v korist reakcionarnih krogov v tujini in poraženih sil domače buržoazije.

Posamezne faze teh načrtov obravnava Nešović v treh delih svoje knjige: o načrtu Winstona Churchilla, po katerem naj bi se zavezniške sile izkrcale v severnem Jadranu in Istri 1944. leta, kar je seveda presegalo zgolj vojaške cilje in čemur, kot je razvidno iz dokumentov, sta nasprotnovali tako ameriška diplomacija kot vojska.

Drugi del je posvečen sporazumu Churchill—Stalin, torej delitvi vplivnih območij in spletkam zoper vladjo Jugoslavije v pripravih na konferenco v Potsdamu avgusta 1945. leta. In končno je tu še tretji del knjige, ki nam podrobno in zanimivo poroča o izgubljeni politični bitki Šubašića in njegovih somišljenikov, da bi kljub podpori zahodnih zaveznikov uspostavili v novi Jugoslaviji stari družbeni red, kar pa je bilo seveda spričo zmage naše NOB in revolucije že vnaprej obsojeno na neuspeh. Pri tem, zlasti zunanjem pritisku na novo Jugoslavijo v prvih povojnih mesecih pa je čutili tudi že vse napovedi bodoče hladne vojne, ki je kaj kmalu zajela Evropo in ves svet ter postala značilnost prvega povojnega obdobja sodobne zgodovine.

Nešovićeva pripoved o spletkah in načrtih, ki so jih kovali za hrptom svetovne javnosti proti novi Jugoslaviji, je nastala na temelju preučevanja zaupnih dokumentov v ameriških arhivih ter ob uporabi sovjetskih in britanskih virov. Zato vse to, kot tudi bogati izbor slikovnega in dokumentarnega gradiva, daje „Veliki zaroti“ izrazit pečat avtentičnosti in zgodovinske verodostojnosti.

D.Ž.

INDUSTRIJA IZDELKOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

Sporazum zrel za sprejem

V ponedeljek, 9. t.m. je bil v stolpnici Iskre v Ljubljani sestanek razširjenega političnega aktiva DO Iskra — Industrija širokopotrošnih izdelkov Škofja Loka. Na tem sestanku, ki so se ga poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij udeležili tudi predstavniki poslovodnih organov te DO, so verificirali in potrdili predlog samoupravnega sporazuma o zdruzevanju v delovno organizacijo Iskra — Industrija širokopotrošnih izdelkov Škofja Loka.

Na sestanku so poudarili, da je zdaj pred njimi že 14. predlog omenjenega sporazuma in na kratko povedali tudi vso zgodovino in težave, ki so pripeljale do čistopisa sporazuma, ki je bil zdaj verificiran. Dolga pot do tega akta je imela več vzrokov, kajti v začetku so se pri sestavljanju takšnega samoupravnega akta še vsi lovili in pri tem je bila izrazito tudi poudarjena določena neenotnost v sami delovni organizaciji. Zaradi številnih popravkov so delali tudi določene napake ter se tako oddaljili v svojem osnutku od zakona o združenem delu in samoupravnega sporazuma o zdruzevanju v SOZD Iskra. Na sestanku so tudi

samokritično priznali, da je bila kritika Romana Albrehta na lanske letošnem poreškem srečanju glede njihovega sporazuma upravičena in da jim je pomagala pri sestavljanju predloga samoupravnega sporazuma, ki je zdaj v svojem 14. čistopisu verificiran in zrel, da gre v javno razpravo in dokončno sprejetje. Pri tem je namreč treba upoštevati, da se december, to je skrajni rok za sprejetje tega samoupravnega sporazuma, neusmiljeno približuje.

Na sestanku so tudi ugotovili, da jih poleg sprejetja omenjenega samoupravnega sporazuma čaka še sprejetje cele vrste samoupravnih aktov, od pravnika o delovnih razmerij do statuta DO.

Za predlog sedanjega čistopisa samoupravnega sporazuma o zdruzevanju v DO pa so ugotovili, da je na pravil, če ga primerjamo s predhodnimi predlogi istega sporazuma, kvalitativen prestop. V njem se odraža duh zakona o združenem delu in tudi vse politične komponente tega sporazuma so takšne, da ga je zdaj moč predložiti zborom delavcev, da ga sprejmejo.

RADIJSKI SPREJEMNIKI

Investicijska vlaganja

V sežanski Iskri, konkretno v tozd radijski sprejemniki DO Široka potrošnja se te dni pripravljajo na začetek velikega investicijskega podviga v smislu in duhu politike celotne Iskre, da je treba čim več investirati v novo tehnologijo in nove izdelke, če hočemo celotno Iskro pognati naprej. Zato smo v tem smislu v Sežani obiskali Stanislava Pavlina, nekdanjega direktorja te tozd in sedanjega vodjo za področje investicij, da bi nam kaj več povedal o njihovem velikem investicijskem podvigu.

Ali osebno kot poznavalec celotne prejšnje dejavnosti in sedanjí vodja za področje investicij lahko odkrijete tudi kakšne načrte glede nadaljnjega razvoja vaše TOZD?

„Ta investicija je nujnost. Naša tovarna ni bila grajena za tovrstno proizvodnjo, saj je bila namenjena le dvestotim delavcem, sedaj pa jih združuje delo pri nas kar 540. Že ko smo leta 1972 zgradili pri 2.600 m² še dodatnih 1.000 m², se je zdelo, da skupna površina ne bo zadostovala za širši razmah proizvodnje, in res, že sedaj je pretesno in sedanja kvadratura nam onemogoča normalen razvoj tehnoloških procesov. Tako se dogaja, da proizvodnje ne oblikujemo po tehnoloških pogojih, ampak po prostorskih. Jasno je, da je s tem tudi produktivnost zelo zavrta.

Z razširitvijo programa, od klasičnih radijskih sprejemnikov na transformatorsko dejavnost in dejavnost ojačevalnih naprav tečejo v naši temeljni organizaciji kar trije proizvodni programi, ne da bi pri tem pridobili kakršnekoli nove proizvodne zmogljivosti, prostor in opremo.

Ves ta program se je zato odvijal v priložnostnih obratih (Štorje in prostori bivše Save v Kranju), v zadnjem času pa smo adaptirali tudi skladiščne prostore Intereurope neposredno na območju železniške postaje — teh dopolnilnih prostorov je za kakih 350 kvadratnih metrov. Seveda so tako preurejeni proizvodni prostori le rešitev v sili. Z ozirom na tako situacijo seveda nismo mogli pokrivati vseh potreb, vendar pa je bilo kljub temu treba narediti nekaj konkretnega na področju produktivnosti in tehnologije. Zato smo se odločili za izdelavo študije, oziroma bančne informacije (to je bilo pred približno letom dni in o tem v temeljni organizaciji izvedli široo razpravo). Sledila je vrsta akcij na področju družbenopolitične informatike, razgovorov z banko, določitev lokacije in seveda organizacija znotraj DO in SOZD. Ko so bila končno vsa mišljenja usklajena, je tudi skupinska akcija SOZD pospešila izdelavo ustreznih elaboratov in projektov in tako imamo danes pred seboj terminski plan investiranja, ki temelji na izdelanem investicijskem elaboratu, ki ga prav te dni oblikujemo. Pridobljena so lokacijska soglasja, ostala soglasja pa so še v postopku.

Kakšne dimenzije je torej vaša investicija in za katerim dejavnostim je namenjena?

Bančna informacija, izdelana pred letom dni, je dosegla celoten znesek investiranja v gradbeni in opremski del (nova osnovna sredstva) 240 milijonov novih dinarjev. Za nas je bila sprva ta številka strašno visoka, vsekakor pa smo se ob tem tudi zavedali, da je za

našo dejavnost to res visoka naložba. Zato smo vse sile vložili v poglobljeno tehnološko študijo in poskušali z racionalnejšimi rešitvami znižati celotni seštevek.

To nam je le delno uspelo, saj gre v bistvu za sanacijo celotnega obstoječega objekta in za dograditev novih površin v izgradnji 6.530 m². Pri tem moramo seveda poudariti, da smo v zadnjih desetih letih kar desetkrat povečali proizvodnjo. To je lahko tudi razlaga, zakaj smo zasedli vse prostore, od Stanjela do Divače s svojo proizvodnjo.

S tem investicijskim elaboratom predvidevamo torej naložbe v infrastrukturo, gradbena dela in ureditev okolice v približnem znesku 107 milijonov novih dinarjev.

Da pa ta številka ne bi bila še večja, smo s podporo pristojnih občinskih organov in razumevanjem okoliške industrije v okviru tako imenovanega industrijskega „coninga“ uspeli združiti investiranje v ureditev infrastrukturnih vprašanj — pri tem mislim na veliko, novo cestno križišče, novo priključno cesto za Krasmetal, Kraški zidar ter našo TOZD, kolektor in ostalo ... Prav tako smo s sosednjimi TOZD SIP Krasmetal zgradili enotno toplarno, ki bo s toplotno energijo preskrbovala omenjene tri organizacije — s tem je delež, ki odpade na vsako izmed TOZD bistveno manjši od individualne gradnje, pri tem pa seveda ne smemo zanemariti tudi vprašanja onesnaževanja okolja. Posebno vprašanje pa je tudi zaščita pred požari — z ustreznimi rezervoarji v sklopu z ostalimi temeljnimi organizacijami poskušamo zagotoviti racionalnejše rešitve.

V novo načrtovanem proizvodnem objektu pa bomo dobili res pravo obliko industrijske proizvodnje, ki je bila doslej bolj podobna združbi obrtnih delavnic z neresnim internim transportom ipd. Na približno 1.000 m² površin bo vsaka izmed naslednjih treh dejavnosti:

- proizvodnja ojačevalnih naprav, to je panelov, serijskih in individualnih ojačevalnih naprav,

- proizvodnja Hi-Fi radijskih sprejemnikov, katerih razvoj je bil oplemeniten doma in z lastnimi kadri. Za to dejavnost smo končno zagotovili tudi potrebno proizvodno opremo iz uvoza; načrtujemo, da bo le-ta prispejala še letos.

- proizvodnjo transformatorjev malih moči in TV stabilizatorjev za črno bele in barvne TV. Prav barvne TV stabilizatorje smo v zadnjem času tudi veliko izvažali, predvsem v tretji svet. Ob tem bi rad poudaril, da se

nam izvoz tudi sicer zelo odpira, saj so vsi trije programi le prodrli tudi zunaj naših meja in bi z dvigom kvalitete to ekspanzijo lahko še bistveno pospešili.

Zamenjava dotrajane in pomanjkljive opreme pa bo predstavljala skupno vrednost v višini 96 milijonov novih dinarjev. Če pa gornjim številkam prištejemo še stroške projektov in ostale dajatve se bo torej celotna naložba v osnovna sredstva gibala nekje med 190 in 200 milijoni novih din.

Seveda pa bo končno številko potrdila javna razprava, ki je prav te dni na to temo stekla. Vsekakor se bodo v njej lomila kopja prav okoli proporov vlaganj in njihove pravilne odmere, na področju delovnih površin, proizvodne opreme, za službo kontrole in razvojne dejavnosti, pa sanitarij itd., Seveda pa bomo vse tri veje končno le združili pod eno streho, v eno tovarniško celoto in s tem zagotovili posodabljanje proizvodnje in njeno racionalizacijo, kar je še posebej pomembno.

Na kakšni površini bo nov del proizvodnje deloval in s kakšno delovno silo?

Z nameravanimi investicijami načrtujemo podvojitev fizičnega obsega proizvodnje. S pomočjo nove opreme pa naj bi to proizvodnjo uresničevali le s približno 130 novimi delavci, (od sedanjih 450 delavcev) v proizvodnji, kar predstavlja manjši delež kot bi pričakovali, medtem ko režijske službe ne mislimo povečevati, torej bi število zaposlenih doseglo 670.

Trd oreh na tem področju pa bo predstavljala zagotovitev proizvodnje v dveh izmenah z ozirom na nerešena vprašanja prometa na območju, s katerega naši delavci prihajajo — od Stanjela do Postojne in Kozine. To vprašanje bomo reševali seveda s pristojnimi organizacijami v okviru naše občine, v delu pa je že posebna študija, ki bo ... Pridobitev dodatne delovne sile rešujemo s skupnostjo za zaposlovanje, kvalificirano delovno silo pa si bomo zagotovili iz lastne šole RTV mehanikov, ki pri nas dela že pet let in jo je doslej končalo že 60 ljudi ter seveda z obstoječo štipendijsko politiko. Tudi ob delu se pri nas izobražuje kar 10 % delovne sile, ki jo tudi štipendiramo, saj se nam zdi ta podatek izredno vzpodbuden.

Posebej pa bi poudaril, da bodo socialni pogoji, oz. pogoji dela v novi zgradbi izredno humanizirani, do take mere, da bo to res predstavljalo dobro motivacijo za pridobivanje ustreznega kadra.

Kje boste dobili ustrezna sredstva za nove investicije in kako nameravate proizvodnjo uveljaviti in plasirati na obeh straneh meje?

Trenutno se v okviru investicijske dejavnosti v naši TOZD že odvijajo investicijska dela v višini 310 milijonov novih dinarjev, ki smo jo zagotovili s 40 milijoni lastne udeležbe. Vsekakor pa nas čaka resna akcija za združevanje sredstev, za lastno udeležbo v okviru DO in SOZD. Vse aktivnosti, katere izvaja vodstvo SOZD in DO pa nam predstavljajo izredno motivacijo na tem področju in garancijo, da smo za tolike naložbe sposobni le v okviru naše velike Iskre.

V okviru te investicije pa se še posebej trudimo zasnovati vse pogoje, da bi se tako usposobljeni lahko vključili v združene napore naše družbe v okviru Osimskih sporazumov in svobodne industrijske cone v Sežani. Na ta način se nam bo še hitreje odprla pot plasmana naših proizvodov s področja ojačevalnih naprav, Hi-Fi in trafo dejavnosti.

Prepričan sem, da se bo smelost naših samoupravnih organov in celotnega kolektiva še naprej povečevala s prepričanostjo, da je povečevanje proizvodnje odvisno od tehnološke sposobnosti, predvsem pa od motivacije za delo vsakega posameznega delavca, ki bo končno lahko delal toliko, kot bo hotel in ne toliko, v kolikor moten v slabih pogojih lahko.

M. Ovsenik

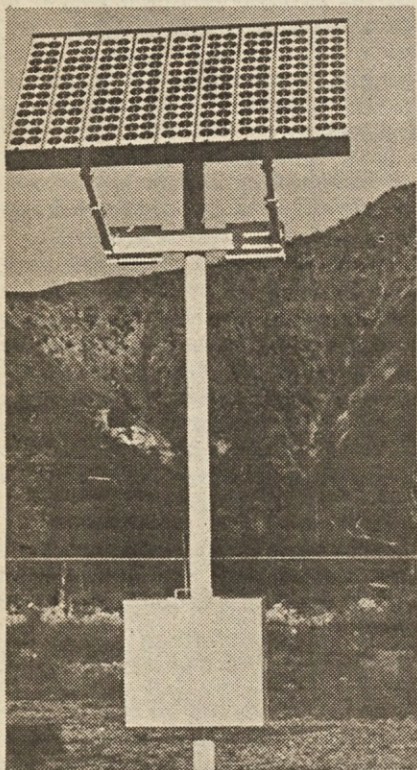
ŠTIPENDISTI POZORI!

Planinska sekcija kluba štipendistov Iskra sklicuje sestanek dne 17. 10. 1978 ob 17.30 v klubskih prostorih na Vegovi 4. Pogovarjali se bomo o delu sekcije v letošnjem letu ter napravili program izletov in predavanj. Na koncu bo Tone Sazonov-Tonač prikazoval diapozitive.

Vabljeni člani in nečlani.

Sončna energija kot energetski izvor

Pomanjkanje primarnih energetskih virov in svetovna energetska kriza sta pospešila intenzivne raziskave o uporabi sončne energije. Direktna pretvorba sončne energije v električno se je pričela praktično uporabljati v preteklem desetletju za namene vesoljskih raziskav. Kljub slabšim izkoristkom in neugodnostim, ki jih predstavlja prizemeljska aplikacija sončnih celic, se ta tehnologija intenzivno razvija in praktično že uporablja za posebne namene napajanja električnih potrošnikov.

Sončni napajalni sistem, namenjen za napajanje katodne zaščite plinovodov.

Če prenesemo dane ugotovitve na jugoslovanski teritorij, potem je usmerjanje v razvoj sistemov, prek katerih bi izkoriščali sončno energijo zaželeno, če že ne nujno. Na svetovni makro karti povprečne letne sončne iradiacije (sončna iradiacija predstavlja tok energije elektromagnetnega valovanja valovne dolžine 0,20 um do 0,24 um na površinsko enoto), leži Jugoslavija v pasu med 125 W/m² in 160 W/m². Iz pridobljenih statističnih podatkov variira letno povprečno sevanje v mejah od 125 W/m² do 181 W/m². Najvišje trenutne vrednosti presegajo celo 1000 W/m² ne glede na letni čas ob pogojih, da je odsevna ravnina normalna na vpade žarkov. Iz tega v nadaljevanje sledi, da bi uporabnost napajanja s sončnimi pretvorniki lahko izkoriščali predvsem za:

- napajanje TV repetitorjev, telekomunikacijskih zvez v odročnih predelih in gorskih vrhovih,
- za napajanje teleinformacijskih dajalnikov (meteorološka, ekološke sonde in pomorske boje),
- za napajanje katodne zaščite v področjih, kjer ni na razpolago drugih virov energije,
- v avtomatizaciji prometa (števeci prometa, signalizacija in obveščanja na avtocestah, signalizacija železniških prehodov itd.),
- za napajanje teleinformacijskih zvez v sistemu ŠLO, oziroma v oboroženih silah kot stacionarna in prenosna izvedba.

Domače raziskave s področja pretvarjanja sončne energije so predvsem usmerjene v razvoj in tehnologijo polprevodniških foto elementov – sončnih celic. V Razvojnem oddelku TOZD Napajanja pa pripravljajo raziskavo o napajalnih sistemih s sončnimi celicami.

Sam sistem napajanja, katerega zaključno fazo predvidevajo do začetka 1980. leta sestavljajo: sončni regulator s silicijevimi fotocelicami, akumulatorska baterija in elektronski regulator za polnjenje baterij. Le-te so običajno Ni-Cd ali posebne svinčene vrste, za katere ni potrebno posebno vzdrževanje ali dolivanje elektrolita. S pravilnim pristopom k projektiranju in pravilnim izborom komponent, je lahko doseči avtonomijo porabe za dobo 3 do 5 let, kar je odvisno edino od življenjske dobe akumulatorja.

Sistem bo zgrajen v modolni tehniki, tako da bo možno poljubno povečanje z dodajanjem osnovnih modulov. Optimalno zanesljivost ter avtonomno delovanje takšnega sistema je dosegljivo s pravilnim in natančnim upoštevanjem geografskih, meteoroloških in ekoloških pogojev na mestu instalacije. Predvsem pa so pri sistemu važni električni parametri kot: moč potrošnika, izbor akumulatorske baterije in velikost sončnega reflektorja. Sama metoda projektiranja sistema je računalniška in temelji na podlagi statističnih meteoroloških podatkov o kakovosti sončne energije.

Izredno pomemben je tudi podatek, da je omenjeni sistem, ki ga razvijajo v Razvojnem oddelku TOZD Napajanja proizvodno izvedljiv z uporabo izključno domačih komponent.

Za zaključek še informacija, da je bil model z močjo 10 W že razstavljen na sejmju Uporabe sončne energije, ki je bil v mesecu maju tega leta v Ljubljani.

Š. D.

ZAHVALA

Ob smrti moje drage žene, mame in babice

PAVLE ŠUŠTARŠIČ

se iskreno zahvaljujem bivšim sodelavcem iz elektro delavnice v vzdrževanju za podarjeni venec in spremstvo na njeni zadnji poti

žalujoči
mož Francelj
s sinovi in hčerko

ZAHVALA

Ob smrti

ALOJZA KOŽELJA

učitelja praktičnega pouka v šolskem centru se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga med boleznijo obiskovali, mu ob zgodnji smrti poklonili cvetje in ga v tako velikem številu spremili k večnemu počitku

žena Cilka
s hčerko in sinom

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta

ALOJZA GRAŠIČA

se iskreno zahvaljujem vsem svojim sodelavcem iz TOZD TEA, za podarjeni venec, izraze sožalja, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti

hčerki
Marta Grašič
in Vida Možina

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljenega moža

JAKOBA GOLI

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD SVN, ki so ga v času težke bolezni obiskovali, ob smrti izrazili sožalje, poklonili venec in denarno pomoč ter ga spremili na zadnji poti. Tov. Stanetu Goliju hvala za poslovilni govor. Hvala tudi „Starim Tlačem“ za cvetje in pomoč.

Ambulantni zdravnici dr. Jasni Lavračevi prisrčna hvala za vso pozornost v času bolezni

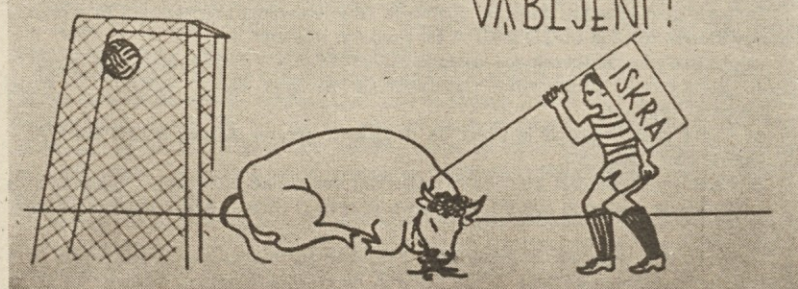
Marija Goli.

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra – Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente – Ljubljana.

Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar – Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE) in Marko Rakušček (Avtomehanika) – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 – Tisk: Časopisnotiskarsko podjetje PRAVICA–DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

V PETIK, 7778 OB 17 URI BO VELIKI NOGOMETNI DERBI MED MESARJI IN ISKRAŠI NA STADIONU ZA ŠOLO V KOSTANJEVIČI

TOZD UPORI ŠENTJERNEJ: Vsako leto se srečajo nogometaši Iskre in mesarji. Trenutno je rezultat 1:1. Mesarji, ki so občinski prvaki pravijo, da ta rezultat vpije po maščevanju. Po tekmi je redno veselo srečanje, kjer mesarji postrežejo s svojimi „pridelki“, Iskraši pa s cvičkom.

SMUČARJI – PLANINCI

Planinsko društvo ISKRA obvešča vse člane Smučarske sekcije, da lahko poravnajo članarino za smučarsko sezono 1978-79, prav tako se lahko na novo včlanijo tisti, ki to žele.

Pri plačevanju članarine je obvezno treba priložiti smučarsko izkaznico in planinsko izkaznico, kdor je član PD Iskra in planinske sekcije Elektromehanika. Za nove člane pa je potrebno predložiti še osebne podatke in naslov ter fotografijo.

Članarino lahko poravnate v Ljubljani, Ilirska 27.

Informacije dobite po telefonu 325-587, ali 325-589.

IZLET NA BLEGOŠ

Planinsko društvo Iskra bo organiziralo enodnevni izlet na Blegoš.

Dobimo se v soboto, dne 21. oktobra 1978, ob 7,30 pred gostiščem Jelen v Šentvidu. Z osebnimi avtomobili se bomo peljali do Javor, nato peš po markirani poti prek Črnega Kala na vrh Blegoša. Povratek mimo koče pod Blegošem in Kala do Javor.

Povratek v Ljubljano v popoldanskih urah. Izlet je primeren za vse. Cena izleta 25 din.

Prijave sprejema PD ISKRA Ilirska 27, Ljubljana, tel. 325-587. Izlet bo vodil Jože Štrukelj.

VOZNI RED AVTOBUSA NA PROGI STEGNE –TRG REVOLUCIJE

Z 9. 10. 1978 je Iskra Invest servis uvedel avtobusno progo za povezavo Stegen z mestom in obratno. Vožnja je za vse delavce ISKRE v času poskusnega obratovanja do 10. 11. 1978 brezplačna.

Avtobus odpelje vsak delovni dan iz začetne postaje pred tovarno Zmaj

ob 8.00
9.00
10.00
11.00
in 12.00

Vmesne postaje so še pred:

- poslopjem IEZE
- TOZD SVN
- TOZD TEN
- Občina Šiška
- Trg revolucije – pri Skupščini SRS.

Po potrebi lahko avtobus ustavlja tudi na drugih postajališčih mestnega prometa. Ob povratku ima avtobus ista postajna mesta.

POSEGLI SMO V JUGOSLOVANSKI VRH

Že dlje sem iskal Boleslava Rebersaka, trenerja košarkaric v Košarkarskem klubu na Ježici. Boleslav je natančen ročni orodjar v Orodjarni IEZE. Že 16 let se aktivno ukvarja s športom, čeprav ima šele 26 let. Prosil sem ga, naj mi kaj pove o sebi.

Boleslav Rebersak pri svojem delu v Feritih.

Začel sem z nogometom pred 16. leti. Kmalu pa sem presedlal na košarko. Igral sem tudi v slovenski pionirski reprezentanci. Počasi pa sem prešel na trenersko delo. Že šest let sem trener.

F. Kotar

JESENSKI IZLETI

Iz obilice jesenskih programov izletov in potovanj smo tokrat izbrali verigo tro in štiridnevni izletov v Španijo s posebnim letalom. Odhodi: 23., 25. in 27. novembra. Za ceno 3.250,00 din oziroma 3.500,00 din si boste ogledali Madrid in Toledo. Cena je za „Iskraše“ za 200 din nižja (normalna razpisana je 3.450 oz. 33.700 din) in med prijavljenimi bomo izžrebali eno prosto mesto.

Drugi ugoden izlet je skok v Istanbul, dvodnevni izlet s posebnim letalom po ceni 2.500 din, ki je prav tako nižje od razpisane (2.650) Odhoda: 12. in 17. novembra 1978

In še zanimivost s področja embalaže – štiridnevni izlet z letalom v Pariz (12. 11. – 15. 11. 78) na mednarodni sejem embalaže, pakiranja in pakirnih strojev.

Informacije in programe pri ISE, Dejavnost za rekreacijo in letovanje, Ilirska 27, telefon 325-587 in 325-589.

LJUBITELJI PLANIN – SODELUJTE PRI SESTAVI PROGRAMA ZA LETO 1979

PD ISKRA želi, da pri sestavi programa izletov za leto 1979 sodeluje čimveč delavcev – planincev, da tako ugotovimo kam najrajši hodite.

To pa najlažje naredimo, da sodelujete pri spodaj objavljeni anketi, kar bo osnova pri sestavi programa.

ANKETA

Priimek in ime
TOZD

Kakšen naj bi bil po tvojem program izletov našega društva? Prosimo te, da pri vsaki vrsti izletov napišeš, kakšen odstotek naj ta vrsta izleta predstavlja pri skupnem programu izletov.

- Izleti v okolico Ljubljane
(Polhograjska Grmada, Kurešček, Rašica)
- Izleti v sredogorje
(Blegoš, Ratitovec, Porezen, Kum)
- (Pohorje, Raduha, Begunjsčica)
- Težje ture po poteh planinske transverzale
(Skuta, Kočna, Jalovec)
- Ture izven nadelanih poti
(Draški vrhovi, Mišelj vrh, Debeli vrh)

- Plezalne ture 2–3 stopnje
- Plezalne ture višje stopnje

Ali obstaja kakšen izlet, na katerega bi posebno rad šel?
(napiši kateri)

Kaj bi bilo po tvojem mnenju potrebno storiti za povečanje števila udeležencev izletov?

Za odgovore se ti v naprej zahvaljujemo! Anketni list pošlji na PD ISKRA, Ljubljana, Ilirska 27 ali referentom v TOZD.
Anketo oddaj do 28. 10. 1978.

Upravni odbor PD ISKRA